

ST. ANDRIES KWARTIER HERLEEFT !!

Tijdschrift nr. 76

Verantw. uitg.:
Guy Smulders
Schoytestraat 60
2000 Antwerpen

Rekeningnummer : BACOB St. Andries 789-5662440-83

COMITE ST.-ANDRIESKWARTIER HERLEEFT Korte Vlierstraat 7 - 2000 Antwerpen

Gratis verdeeld in het Sint-Andrieskwartier. Op naam : 200 fr. per jaar.

SINT-ANDRIES BEZOEKT "COOL" IN ROTTERDAM ZONDAG 14 JUNI 1998

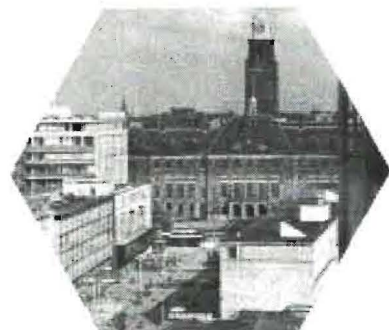
Op 11 oktober was de bewonersorganisatie "Cool" te gast in Sint-Andries n.a.v. de officiële onthullingsplechtigheid van de gedenksteen voor Constantijn Huygens aan de IJzerenwaag. Samen met de Rotterdamse artiesten brachten zij hulde aan de dichter, staatsman, pedagoog, componist en toneelschrijver van "Trijntje Cornelis".

De bewonersorganisatie "Cool" verwacht nu een tegenbezoek aan hun wijk in Rotterdam. Dat zal

gebeuren op zondag 14 juni a.s.

Het vertrek is voorzien om 10 uur aan de Sint-Andriesplaats. Sympathisanten die ons willen vergezellen, kunnen mee. De deelnameprijs bedraagt 450 fr. per persoon. Gelieve te betalen voor 5 juni via rekeningnummer 789-5662440-83 of bij Café Multatuli, Lange Vlierstraat 9 van 14 uur tot 19 uur (zondag en maandag gesloten).

Gelieve zelf voor Nederlands geld te zorgen a.u.b.

Winkelcentrum Beursplein

Delfshaven

Programma gratis aangeboden door "Cool".

11.30 u.: Aankomst en verwelcoming op het Eendrachtsplein.
Broodje en drankje in de kleine tent.

12.30 u.: "Wereldcircus", een totaalspektakel met vuurspuwers en muzikale acts in de grote tent.

14.00 u.: Sint-Andriesstoet door de wijk "Cool":

- Trommelkorps "De Hoop".
- De wijkreus "Zotte Rik" met zijn reuzenkinderen.
- Alle Sint-Andriezenaars.
- Harmonie "Arbeid en Kunst".

14.30 u.: Officiële ontvangst bij de wethouder van Rotterdam in de "VIP'S ROOM VAN POPERINGHE" in de Witte de Withstraat:

- Toespraak namens de wijk "Cool".
- Toespraak namens de wijk "Sint-Andries".

15.00 u.: Straattheater.

16.00 u.: Verbroederingsfeest:

- Optredens van "Cool":
 - Zanger Nico.
 - Eddy Elsdijk, puntedichter.
- Optredens van "Sint-Andries":
 - Mister Morefun, blueszanger.
 - Lutje Visterin, volkszangeres.

18.00 u.: Eten in Schotse kerk.

Nadien drankje tijdens optreden van band.

75 TIJDSCHRIFTEN “SINT-ANDRIESKWARTIER HERLEEFT”

Laten we naar aanleiding van dit jubileum even terugblikken ! In april 1975 werd het krantje voor het eerst aan alle bewoners van de 4de wijk bezorgd. Het was toen nog een primitief gestencild blaadje, een pril begin. Vanaf 1992 wordt de lay-out verzorgd door de drukkerij van BACOB.

Ter gelegenheid van 75 nummers past het dat wij al de mensen danken die meewerkten aan het totstandkomen van elk krantje. In de eerste plaats de BACOB-bank. Zonder de inzet van deze mensen zou het onmogelijk zijn onze tijdschriften op deze wijze te laten verschijnen. Ook danken we de schrijvers van de artikels, de makers van de foto's, de personen die ervoor zorgen dat de krantjes in de bussen van de

wijkbewoners terechtkomen, de medewerkers die de tijdschriften met de post verzenden en de vrijwilligers die het adressenbestand optimaliseren. Voor de verzamelaars onder onze lezers houden we nu t.g.v. 75 tijdschriften een wedstrijd die hun trouw kan belonen. Zoek de antwoorden in Uw bewaarde tijdschriften en stuur ze op naar het secretariaat of steek ze in de brievenbus van Korte Vlierstraat 7, 2000 Antwerpen.

De antwoorden moeten binnen zijn voor 1 september 1998. De winnaars worden schriftelijk verwittigd en uitgenodigd hun prijs te komen afhalen tijdens een comité-theateravond in het najaar. Gelieve Uw naam en adres bij de oplossingen te vermelden. Veel succes !

1. In welk jaar werd Jack Verstappen, de auteur van het boek “De Parochie van Plezier,” 80 jaar ?
2. Wie ontwierp de affiche voor onze 16de folklorestoet van zondag 27 maart 1994 ?
3. Met welk voertuig bezochten we in oktober 1987 onder de leiding van stadsgids Alex Elaut de Cogels Osylei ?
4. In welk jaar werd het comité “Sint-Andrieskwartier herleeft” meerderjarig ?
5. Wie brachten muziek van tijdgenoten van Victor Driessens tijdens de hulde-avond voor de acteur wiens carrière in Sint-Andries begon in café “De Zageman” in de Steenbergstraat ?
6. In welk jaar kreeg het comité “Sint-Andrieskwartier herleeft” de Tweejaarlijkse Prijs voor Folklore van de stad Alveringem ?
7. Welk orkest speelde de muziek tijdens het jubileumconcert n.a.v. de herdenking van de 460ste verjaardag van de plechtige inwijding van de Sint-Andrieskerk ?
8. Wie heeft de wandeling “425 JAAR ZUIDKASTEEL” uitgestippeld ?
9. Welke operazanger, cabaretier en kunstschilder uit de wijk werd door het comité geïnterviewd in tijdschrift nr.65 ?
10. In welk jaar was de 8ste voetrally van het comité “Sint-Andrieskwartier herleeft” door onze wijk ?

20 JAAR WIJKREUS "ZOTTE RIK"

Op 2 september 1978, nu twintig jaar geleden werd de reus "Zotte Rik", een kunstwerk van Paul De Vierman, gedoopt. Zijn meter is Leona Detiège, toen schepen voor Cultuur, nu burgemeester van Antwerpen en de peter was wijlen Wilfried Van Nespen, conservator van de Oudheidkundige Musea van de Stad Antwerpen.

In de voormiddag trok de reus onder begeleiding van de toenmalige drumband "De Heropbouw" en de Volksharmonicaïsten naar het stadhuis. Het reuzenlied werd gecomponeerd door John Lündström en de "reuzendans" werd uitgevoerd door de meisjes van de turngroep "De Hoop". Een heuse doopakte werd opgesteld en suikerbonen werden uitgedeeld door ondervoorzitster Alice Guldix. Doopkaartjes werden gedrukt.

Zotte Rik met de Reuzekinderen

Op 12 mei 1979 was de reus te gast bij de doopplechtigheid van zijn collega "de Slijkschepper" te Berchem. Een jaar later ontwierp wijkbewoner Hugo Baets de "reuzenkinderen", kleine reusjes die de kinderen voorstellen die achter Rik Van Aken liepen. Deze groep werd voor het eerst uitgenodigd in de stoet te Boom in 1980.

Enkele jaren werd een reuzenbal georganiseerd in de lokalen van de Stadsreiniging, Sint-Andriesplaats 24.

Op 6 september 1980 nam Zotte Rik deel aan de feesten van Neerland in Wilrijk.

Op 11 april 1981 werd Zotte Rik uitgenodigd door

"De Haantjes" uit Hemiksem om op te stappen in hun stoet. Op halfvasten van datzelfde jaar stapte de reus mee in "De Stoet der Stoeten". In augustus 1981 wandelde hij met de prominenten de autovrije Hoogstraat in.

Vele keren deed Zotte Rik mee aan de Reuzen-omwegang te Deurne tijdens de bevrijdingsfeesten. In de Rederijkersomwegangen die de Stad Antwerpen organiseerde n.a.v. het begin van de Antwerpse Kermisweek was de reus vele keren present. Ook scholen vroegen de reus tijdens hun kermisactiviteiten, zoals het Sint-Eduardusinstituut te Merksem, de Silo 10 van de Kloosterstraat, het Sint-Jan Berchmanscollege en het Sint-Ludgardisinstituut.

Ter gelegenheid van de Sinterklaasperiode beitelde Walter Geluyckens Zotte Rik-vormen in beukenhout en er werd een haakwerk met de beeltenis van de reus uitgeleend aan de vereniging "Erga".

Op 3 december 1986 kwam Zotte Rik op de BRT-televisie tijdens de Kindervreugdshow in het Sportpaleis. De reus was bij de viering van 100 jaar Coca-Cola en liep de braderij door in de Nationalestraat. Hij was ook te gast bij de Pompstraatfeesten van de studentenvereniging Aymie.

Met het KNS-gezelschap ging men in stoet naar de première van het toneelstuk "De droom van Zotte Rik" van Jan Christiaens.

Een wedstrijd om het origineelste Zotte Rik-gebak, uitgeschreven door de Syndicale Unie voor het Brood-, Banket-, Chocolate- en Ijsbedrijf werd gewonnen door bakker Bruers uit de Bredestraat.

Met zotte Rik naar KNS "De Droom Van Zotte Rik" door Jan Christiaens

En nu? Twintig jaar later? Ter gelegenheid van zijn jubileum werd de hand en de mirliton vernieuwd door kunstenaar Myriam Vanderbiesen, werd er een kar gemonteerd door de mensen van Turninum (Deurne) en gaat Zotte Rik op 14 juni voor de eerste keer naar het buitenland.

WIST GE ...?

- dat in de serie "Nederlandse klassieken" de volkse komedie uit de "Gouden Eeuw" Trijntje Cornelis verscheen bij uitgeverij Prometheus/ Bert Bakker (Amsterdam) ? De teksteditie is van dr. Hermkens, de neerlandicus die ook de tekst maakte voor de gedenksteen aan de IJzerenwaag.
- dat onze tentoonstelling over volksfiguren uit de parochie van miserie een enorm succes kende ? Zowel de Gazet van Antwerpen als het Nieuwsblad en de Nieuwe Gazet wijdden lijvige artikels aan deze expo. Er werden 145 brochures verkocht. Langs deze weg danken we de cultuurfunktionaris en het personeel van het Cultureel Wijkcentrum die dit mogelijk maakten.
- dat het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" weer meedeed met de Semini-viering van Aksie ? Er werden bloemen en vruchtbaarheidsbrood aan de trouwers op het stadhuis aangeboden.

Jean Bocklam en Jack Verstappen
Foto : Hein Verdingh

- dat de auteur Jack Verstappen het gedenkboek schreef n.a.v. "100 jaar Stadstrommelaars" ? Op 14 maart werd dit boek door tamboer-majoor Jean Bocklam aan de burgemeester aangeboden. Tot 31 juli loopt de tentoonstelling over de

geschiedenis van de stadstrommelaars in het Volkskundemuseum, Gildekamersstraat 2-6 tussen 10 u. en 17 u. (behalve op maandag).

- dat het theatergezelschap "Het Toneel" Trijntje Cornelis op het repertoire nam tijdens dit seizoen ? In een regie van Hans Croiset speelde Alice Reys Trijntje. Ook de KNS heeft "Trijntje van Saardam" gespeeld in het seizoen 1974-1975. In een regie van Martin Van Zundert speelde Denise Zimmerman Trijntje. De kostuums en het decor waren van de onlangs door ons gevierde Lode Sebregts.

KNS 1974 - 1975 Trijntje van Saardam

- dat het restaurant "Huis de Colvenier" uit de Sint-Antoniusstraat als nieuw lid aanvaard is in de eerbiedwaardige "Chaîne des Rôtisseurs" ? Deze confrérie is wereldwijd verspreid in 117 landen. De aanvaarding had plaats door het omhangen van het lint en de ridderslag.
- dat de 50jarige Antwerpse dichter Leonard Nolens de "Constantijn Huygensprijs" ontving van de Jan Campert Stichting in Den Haag ? De prijs is toegekend voor zijn gehele letterkundige werk dat bestaat uit persoonlijke poëzie met dood en taal als thema's.
- dat we met een grote delegatie van het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" het toneelstuk "De Piano" gingen bekijken in het Raamtheater op het Zuid ? We feliciteren auteur Knarf Van Pellecom voor dit prachtig scenario.

Bank u wel.

ST. ANDRIES KWARTIER HERLEEFT !!

Tijdschrift 77

Verantw. uitg.:
Guy Smulders
Schoytestraat 60
2000 Antwerpen

Rekeningnummer : BACOB St. Andries 789-5662440-83

COMITE ST.-ANDRIESKWARTIER HERLEEFT Korte Vlierstraat 7 - 2000 Antwerpen

HOOGTEPUNTEN UIT VOORPAGINA-ACTIVITEITEN VAN 75 TIJDSCHRIFTEN

DINSDAG 3 NOVEMBER 1998 TE 20 UUR

MULTATULI-THEATER, LANGE VLIERSTRAAT 5

In ons vorig krantje organiseerden we een wedstrijd n.a.v. het verschijnen van 75 tijdschriften "Sint-Andries herleeft". De winnaars krijgen op 3 november hun prijs uit handen van de voorzitter. Zij worden persoonlijk uitgenodigd om die avond naar het Multatuli-theater te komen. Het zijn: Verhaegen Yvonne, Gijsen Jeannine, Van den Bosch Maria, Desmet Albert en Van Rooy Raymond.

Rond deze prijsuitreiking bouwen we een gezellige terugblik op de voorpagina-activiteiten van 75 tijdschriften. Elke sympathisant kan deze avond bijwonen. Er zijn optredens voorzien van Nelly D'Hondt, Lutje Visterin, Paul Van Duren, Winand Van den Bergh, de Mannen van de Pacht, Jo Van Bouwel, Kristof Van Rossem, de groep van Ives en Walter Wouters.

Tussen de optredens door zien we video-fragmenten van de folklorestoeten, de mesthoopscène van Trijntje Cornelis door Annemie Joris en de ode aan Lode Sebreghs.

Inkomkaarten zijn te bekomen via Guido Smulders, tel. 231 64 34, in het Multatuli-café vanaf 14 uur (behalve op zondag en maandag) of via rekeningnummer 789-5662440-83.

De kaarten kosten in voorverkoop 150 fr. De avond zelf betaalt U 200 fr.

Winand Van den Bergh

Paul Van Duren

Lutje Visterin

THEATERAGENDA VAN DE 4de WIJK

- Multatuli-theater, Lange Vlierstraat 5: "Politiek gespieerd" (Jan Christiaens jr. en sr.) van 18 september tot 30 januari, elke donderdag, vrijdag en zaterdag om 20.30 u. en zondagen 11 oktober, 15 november, 13 december en 17 januari om 15 uur.

- Noordteater, Steenhouwersvest 16: "De Canadese muur" (Tom Lanoye en Herman Brusselmans) van 12 september tot en met 25 oktober, elke vrijdag en zaterdag te 20.30 u. Zondagmatinee om 15 uur.
Van 7 november tot 20 december "Lieve vrienden" (Reginald Rose).

- Augustijntheater, IJzerenwaag 6: "Om nooit te vergeten" (Alan Ayckbourn) op 3, 9 en 10 oktober te 20.15 u. en op 4 oktober matinee om 15 uur.

"Luchtkastelen" (Koen Vermeiren) op 21, 27 en 28 november en matinee op 22 november te 15 uur.

IN MEMORIAM KAREL REINEHR.

Op 13 mei, juist op de dag dat onze bestuursvergadering plaatsvond, overleed comitélid Karel Reinehr.

Omdat ons vorig tijdschrift toen al in druk was, konden we onze lezers daarover niet informeren. Langs deze weg bieden wij zijn echtgenote Maria Goossenaerts, zijn kinderen en kleinkinderen onze blijken van deelneming aan.

Karel volgde in de jaren tachtig onze vergaderingen bij als afgevaardigde van het Winkelcentrum Nationalestraat. Op 24 augustus 1988 werd hij bestuurslid van de vereniging "Sint-Andrieskwartier herleeft". Wat Karel voor het comité gepresteerd heeft is te veel om op te noemen. Toch proberen we met een aantal voorbeelden duidelijk te maken wat voor een enthousiaste medewerker hij al die jaren voor ons geweest is.

Voor de folklorestoeten van de "parochie van miserie" had Karel een zwak. Hij stelde zijn geluidsinstallatie ter beschikking van de autokaravaan die de stoeten promootte, leidde de sponsorvergadering met p.r.-officers van kranten en banken, overlegde met de cafébazen van de wijk i.v.m. het consumeren van de drankjes na de stoet en stelde zijn ijssalon beschikbaar voor stoetvergaderingen. Eén van de vier thema's uit de stoet van 1985 was een idee van Karel: hij liet "de middenstand van toen" uitbeelden op een praalwagen die hij liet sponsoren door het Winkelcentrum Nationalestraat en gaf het comité een spandoek voor de aankondiging. Wie regelmatig naar onze theateravonden kwam, herinnert zich Karel vooral van de prachtige dia- en videomontages die hij realiseerde. Voor de John Wilms-avond voorzag hij de filmbeelden uit het laatste levensjaar van deze auteur van geluid. Karel leidde de film in tijdens de voorstelling in het Multatuli-theater.

Voor de Theodoor Van Rijswijck- en de Victor Driessens-avonden stelde Karel een dia-montage samen over de plaatsen waar deze beroemde wijkbewoners verbleven. Hij projecteerde de dia's in overvloeiing en liet de toeschouwers als achtergrond aangepaste muziek uit die tijd horen. Karel zocht ook mee naar informatie voor de bindteksten. Hij was hierin zeer perfectionistisch. Om één dia voor de Victor Driessens-avond zeer aanschouwelijk voor te stellen, maakte hij in het toenmalige café "Ready" in de Franckenstraat een "tableau-vivant" waarin de comitéleden moesten poseren in de aangepaste kledij met de nodige attributen die het informatiescenario voorschreef: de plaat "Thalia", de naam van het café dat Driessens uitbaatte in de

Steenhouwersvest, het worstenbrood dat hij na de voorstelling aan de aanwezigen uitdeelde en de trompet, het instrument dat Driessens bespeelde in een gelegenheidsorkestje.

Voor de rally's door het Sint-Andrieskwartier fotografeerde Karel de plaatsen waar de vragen over gingen. Hij projecteerde ze bij de bespreking van de antwoorden.

Bij de renovatie van het rusthuis "Koehler" in de Schoytestraat 17-19 werd op initiatief van Karel een foto van de Leliepoort vergroot en ingekaderd. Het Bijzonder Comité van het OCMW voor Personeel en Financiën besliste op 15 juni 1993 dat de foto als een blijvende herinnering in de sluis van het RVT te bezichtigen is voor de stadsgidsen met groepen.

Karel maakte een dia-montage t.g.v. het einde van de herprofilingswerken in de Korte en Lange Ridderstraat en de Rijke Beuckelaerstraat die hij o.a. voor de gepensioneerden van de vzw " 't Wagewiel" projecteerde.

Voor het jubileumbuffet t.g.v. het 20 jarig bestaan van het comité selecteerde Karel de mooiste dia's uit het archief tot vier flitsende shows van telkens vijf minuten: het toneel, de stoeten, de doop van de wijkreus en de uitreiking van de Tweejaarlijkse Folkloreprijs van de stad Alveringem.

Toen het comité meerderjarig werd maakte Karel een compilatie van 21 jaren initiatieven die hij op video toonde.

Zijn laatste bijdrage voor het comité was het samenstellen van een tijdsbeeld 1906-1916, de kinderjaren van Lode Sebegts in het Sint-Andrieskwartier, die hij begin dit jaar tijdens de hulde-avond voor de 90jarige kunstschilder en auteur van "Drie generaties sinjoren" voorstelde.

Karel vertegenwoordigde het comité ook op de vergaderingen van de Stuurgroep van het Herwaarderingsgebied. Hij verspreidde mee de affiches van onze activiteiten en nam foto's voor ons tijdschrift. De 4200 krantjes haalde hij de laatste jaren met de auto af in het BACOB-kantoor van de Nationalestraat. Karel verkocht kaarten en brochures voor al onze evenementen in zijn ijssalon samen met zijn echtgenote Maria, die we nu speciaal danken voor haar jarenlange inzet.

Tot slot vertegenwoordigde Karel het comité ook buiten Sint-Andries: o.m. tijdens een folklore-avond voor de heemkundige kring "Breesgata" te Brasschaat en tijdens een voorstelling voor de groep "Solidariteit voor het Gezin" in het Jan Van Rijswijkcentrum.

- dat onze reus "Zotte Rik" mee opstapte in de Reuzen-omweggang te Deurne op 5 september 1998 ?

- dat in de Gazet van Sint-Andries een lovend artikel prijkte over onze Lode Sebegts-avond in het Multatuli-theater ? De tekst werd voorzien van mooie foto's. We danken de redactie van harte.

- dat het Harmoniefestival in het Cultureel Wijkcentrum Sint-Andries op 16 en 17 mei een groot succes werd ? We feliciteren de 95jarige harmonie "Arbeid en Kunst" voor het prachtig jubileumconcert.

Harmonie "Arbeid en Kunst"

WIST GE ... ,

- Dat er 17 ereleden zijn van "Sint-Andrieskwartier herleeft" ? Dat zijn er 5 meer dan vorig jaar. 9 wonen in de wijk. Er zijn ook 32 steunende leden waarvan er 2 in Sint-Andries wonen. Langs deze weg danken we hen voor hun milde steun. Dank zij hen kunnen we onze initiatieven realiseren.

- dat John Wilms, de schrijver van het boek "De Parochie van Miserie", 20 jaar geleden overleed ? Op zaterdag 19 juni 1999 gaan we met al onze sympathisanten naar het Noordteater, Steenhoudersvest 16, om de toneelversie die gemaakt werd door Jan Christiaens te gaan bekijken. Noteer alvast deze datum.

- dat het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" weer mee opstapte in de rederijkersomweggang van 9 augustus die de stad Antwerpen organiseerde n.a.v. het begin van de Antwerpse kermisweek ? Onze groep "Burgerij anno 1900 met melk- en dienstmeisjes" kreeg de 4de prijs van het Gildenjuweel.

- dat onze huistekenaar en comité-fan Nico Parassiadis vanaf 23 september 1998 weer schittert in het Antwerps volksstuk "De rat van Sint-Andries" van Alex Van Haecke ? Een aanrader voor wie het nog niet gezien heeft of het nog eens terug wil zien. In theater Zeemanshuis, Falconruï 21 (reservatie: tel. 03/225 07 53).

John WILMS

HARTELIJK DANK, LIEVE MENSEN VAN "COOL"!

Na de feestelijke plechtigheid die het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" organiseerde n.a.v. de 400ste verjaardag van de toneelschrijver Constantijn Huygens op 11 oktober 1997 vroegen onze Nederlandse gasten een wederbezoek aan hun wijk "Cool" te Rotterdam.

Op 14 juni jl. was het dan zover ! Met drie autobussen sympathisanten trokken we noordwaarts ! Onze wijkreus "Zotte Rik" maakte zich klaar voor zijn eerste buitenlandse reis.

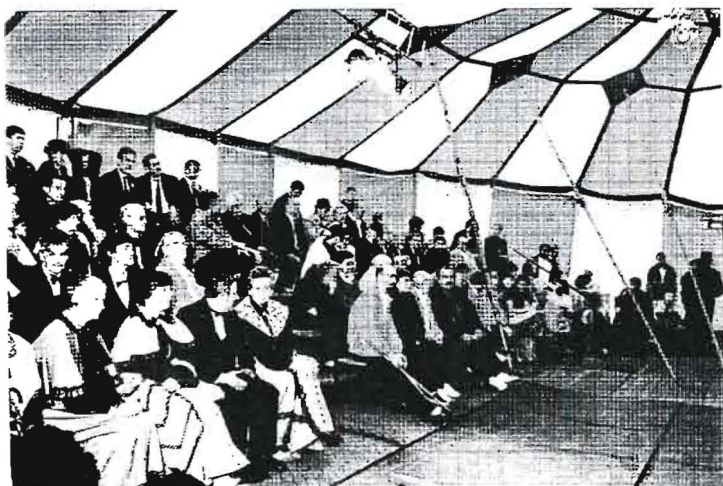

foto: Hein VERDINGH

De harmonie "Arbeid en Kunst" en het trommelkorps "De Hoop" vergezelden ons.

's Middags werden we verwelkomd door animator Ed De Meyer in een heus circusdirecteurskostuum. Na het nuttigen van de vele broodjes konden we genieten van een gevarieerd programma in een grote tent waarbij de act met "de kredel" ons het meest fascineerde ! Het ging er gezellig aan toe en onze Vlaamse mensen werden uitgenodigd om mee het verbroederingsfeest in te dansen.

Onder een gutsende regen gingen we dan in optocht naar de "Vip's Room van Poperinghe" waar we door wethouder Den Ouderdammer zouden ontvangen worden. Deze officiële plechtigheid verliep zeer gemoedelijk.

Onze voorzitter schonk de wethouder een ets en een tinnen schotel in naam van de Antwerpse burgemeester. Het comité kreeg een prachtig boek over Rotterdam.

We keerden in stoet terug naar de grote tent waar ons een heerlijk koud buffet wachtte. Het avondprogramma was heel gezellig. Onze wijkzangeres Lutje Visterin zong haar lied "Trijntje Cornelis" de huiskamer in tijdens de opname van de Nederlandse radio. De bleusinger Mister Morefun maakte de laatste remmingen bij onze noorderburen los. Zijn flitsend optreden swingde de pan uit !

Dank, lieve mensen van "Cool" voor deze onvergetelijke dag !

Omdat wij 20 jaar "Zotte Rik" vierden, werden aan de bestuursleden van de Rotterdamse bewonersorganisatie doopaktes van de wijkreus overhandigd. Deze werden belangeloos gedrukt door de heer Blommaert van het Dagbladmuseum. Langs deze weg danken we hem hiervoor van harte !

Een uniek geschenk
uw
GEBORTEKRANT

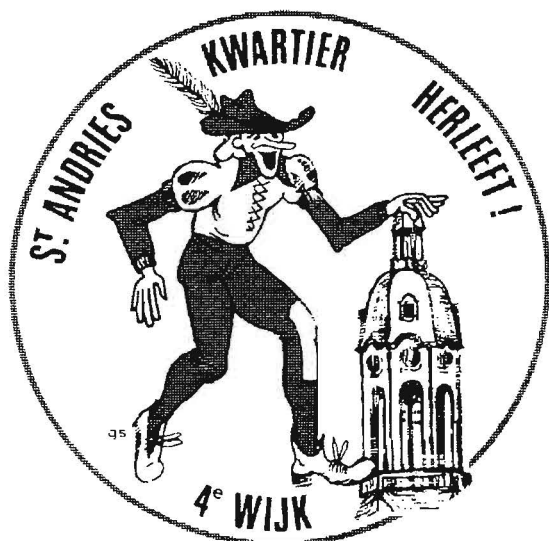
Originele krant voor
* Huwelijksdag
in * Verjaardag
Speciale Kunstmap

(03) 887.01.78 en (03) 233.32.99

DAGBLADMUSEUM

Lombardenvest 6, Antwerpen

ST. ANDRIES KWARTIER HERLEEFT !!

Tijdschrift nr. 78

Verantw. uitg.:
Guy Smulders
Schoytestraat 60
2000 Antwerpen

Rekeningnummer : BACOB St. Andries 789-5662440-83

COMITE ST.-ANDRIESKWARTIER HERLEEFT Korte Vlierstraat 7 - 2000 Antwerpen

Gratis verdeeld in het Sint-Andrieskwartier. Op naam : 200 fr. per jaar.

VOORSTELLING VAN HET BOEK "OP TROT MET SINT-ANDRIES" VAN DE AUTEUR JACK VERSTAPPEN

DINSDAG 9 MAART 1999 IN MULTATULI THEATER 20.30 u.

Wie herinnert zich niet het grandioze succes van "De Parochie van Plezier" dat Jack Verstappen samenstelde n.a.v. de viering van Antwerpen, Culturele Hoofdstad van Europa in 1993 ? Meer dan 500 van deze boeken werden via het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" verkocht.

Zijn nieuwste boek gaat weer over het Sint-Andrieskwartier. Het wordt voorgesteld op 9 maart in het Multatuli-theater, te 20.30 u.

Voor de pauze brengen we enkele gedichten van de auteur, bekijken we een dia-montage over zijn toneelstuk "Vader is baas" dat het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" speelde in 1995 en wordt het boek gepresenteerd door zijn jongere collega Knarf Van Pellecom, auteur van "Tussen de Plooiën", regisseur, acteur en bezieler van theater "Vrij van zegel" in het Sint-Andrieskwartier.

Tijdens de pauze is er gelegenheid tot het aankopen van het boek en het signeren door de auteur.

In het tweede gedeelte brengt "Sint-Andrieskwartier herleeft" een bewerking van de komische eenakter "De knecht van meneer dokter", een blijspel van Jack Verstappen uit 1932. In de rolverdeling lezen we de namen van Martha, André en Victor Meulemans, Lie

en Mam Van den Bosch, Nico Parassiadis, Ingrid De Cleene en Seppe Mertens. De regie is in handen van Gaby Guldix.

U kan deze avond gratis bijwonen indien U tijdig reserveert, want er zijn maar 107 plaatsen. Deze verplichte reservatie kan telefonisch gebeuren via Guido Smulders, tel. 231 64 34 of via fax 226 82 38. U kan ook schriftelijk reserveren via het secretariaat, Korte Vlierstraat nr. 7 2000 Antwerpen. Deze reservering dient voor 22 februari te gebeuren. De inkomkaart wordt U dan toegestuurd.

We hopen weer op een talrijke opkomst !

Jack Verstappen signeert zijn boek "De Parochie van Plezier".

Foto : Mon Huysmans

HONDERD JAAR GELEDEN OVERLEED FRANCOIS ROFFIAEN, DE ILLUSTRATOR VAN "DE ZWARTE MARJAN, DE HELDIN VAN SINT-ANDRIES".

Roffiaen volgde lessen aan de Academie te Brussel. Onder zijn leermeesters treffen we François Bossuet en landschapschilder Pierre-Louis Kuhnen aan. Hij werd leraar tekenen aan het gemeentelijk college van Dinant.

Het werk van de Zwitserse kunstschilder Alexandre Calame maakte grote indruk op Roffiaen. Hij ging zes maanden werken in diens atelier.

bron : "Zwarte Marjan, de heldin van Sint-Andries" door Jozef Buerbaum;
tekeningen : Roffiaen

Met het alpenlandschap "Une chute de l'Aar dans les hautes Alpes" won Roffiaen de gouden medaille op de Salon van Brussel in 1848.

Op de wereldtentoonstelling te Parijs in 1855 toonde hij twee schilderijen: een "Gezicht op de Kempen" en het doek "Souvenir du lac des Quatre-Cantons, vue prise le matin". Roffiaen kreeg hiervoor een eervolle vermelding.

Voor het illustreren van zijn verzamelbundel "Légendes flamandes" deed auteur Charles de Coster

een beroep op Roffiaen. Hij werd de illustrator van vele werken, ook dat van Jozef Buerbaum "De Zwarte Marjan, de heldin van Sint-Andries". Het verhaal over deze vrouw verscheen in 13 delen in ons tijdschrift. De brochure waarin de gebundelde teksten staan afgedrukt is nog steeds te koop tegen de prijs van 60 Bf.

(Rek. nr. 789-5662440-83 Comité Sint-Andrieskwartier herleeft, Korte Vlierstraat 7 2000 Antwerpen).

Het "Gezicht op het Koningsmeer in Beieren" werd op 15 oktober 1860 aangekocht door Albert, als verjaardagsgeschenk voor zijn echtgenote, Koningin Victoria. In 1868 won Roffiaen de zilveren medaille op een tentoonstelling in Le Havre. Op de Internationale Tentoonstelling van Londen in 1873 verkocht hij zijn doek "Le village de Meyringen dans l'Oberland Bernois" aan de Sjah van Perzië. Op de immense overzichtstentoonstelling van Belgische kunst te Brussel, naar aanleiding van 50 jaar België, was Roffiaen vertegenwoordigd met drie schilderijen: "Le lac de Wallenstadt", "Bords du lac de Wallenstadt" en "Bords de la Meuse à Waulsort". In 1898, nu honderd jaar geleden, overleed hij op 25 januari. Enkele maanden later werd een straat in

Portret van François Roffiaen

HOF MET EURO-GALM : DAT VAN SALM-SALM.

Toen men Sint-Andrieskwartier rond 1880 ten tweede male, nu grondig saneerde, had een nieuwe straat, bij C.B. van 27 juli 1877, er een dubbele (duitse) zalm-naam gekregen. Die moet de Sinjoren blijven herinneren (?) aan een adellijke familie en aan één van haar Hoven: dat bij Sint-Andrieskerk, waar (voor de 19de eeuw) allermint de miserie heerste, als deze waarvoor de parochie berucht is...

Sinds de Franse tijd is er in dat Hof natuurlijk ook veel leed geleden: enkele decades lang werd het... gevangen is.

Qua tijd moeten we eeuwen terug, in afstand een eind buiten 't Stad om een eerste (enkelvoudige) Salm te vangen, om er een paar veel later te zien "jumelleren", en om bij visser Andreas' bedehuis te belanden. Wonderbare visvangst, rijke zalmschotel: indigestiegevaar, vangst dus maar beperken !

In onze Belgische Ardennen gingen we wel eens toeren en wandelen in de rustige, woudrijke omgeving van Vielsalm, bij de romaans-germaanse scheidslijn: een franstalig stuk provincie Luxemburg boven het duitstalige G.H. en onder de dito Oostkantons.

't Was daar dat eind Xe eeuw een lid van de grafelijke familie van Luxemburg macht en rechten verwierf, er o.m. om streed met de benedictijner-abten van Stavelot-Malmedy en dat nazaten, die zich duitstalig Salm noemden (de eerstvermelde graaf in 1035 was Giselbert I), een bescheiden burcht lieten bouwen: er ontstond een nederzetting, er kwam een kerkje: oorsprong van het huidige Vielsalm (= Oud Salm).

Naam die de plaats pas kreeg vanaf de 14de eeuw, toen de graven een nieuw, groter Salm-kasteel betrokken op een verhevenheid, een boogschuit verder: Salmchâteau. Povere ruïnes resten van dat eens prachtige slot, voor het laatst na 1752

herbouwd, door de Fransen definitief verwoest. Graafschapje Salm bleef feodaal van Luxemburg afhangen, dat zelf in 1354 hertogdom werd.

Maar reeds rond 1100 had de Salm-familie ander, belangrijker bezit verworven, namelijk in de Vogezen, in de streek rond Senones (nu in het département des Vosges) en ook bij Schirmeck (nu in het département du Bas-Rhin). Te Senones had ze haar bevoorrechte kasteelresidentie.

Toen midden 12de eeuw Frederik van Vianden grafelijk Salm-bakvisje Elisa aan de haak sloeg, werd het bezit gesplitst:

- Elisa's broer Hendrik II behield het Vogezen-aandeel en zo ontstond de tak Obersalm (of Salm-en-Vosges) ;
- für Elise en voor haar Frederik was het graafschap Niedersalm (of Salm-Vianden alias Salm-en-Ardenne).

Naast het oorspronkelijk Salm-gebied beschikten ze nu over Frederik's erflanden in de Rijn- en Moezelvalleien. Niedersalm werd later bij gebrek aan directe opvolgers bezit van een ver familielid, de Heer van Reiffenscheidt, Dyck etc. De hertog van Luxemburg erkende dit graafschap Salm-Reiffenscheidt formeel in 1456; het bleef tot de Franse overheersing voortbestaan. De graven verbleven dan al enkele eeuwen niet langer in bakermat Salmchâteau; ze hadden hun belangrijkste kasteel in Bedburg (Westfalen), reeds vanaf 1341. Sedert begin 17de eeuw droegen ze de titel van Altgraf.

Door huwelijk ontstond midden 18de eeuw een nieuwe tak: Salm-Reiffenscheidt-Raitz, met bezittingen in Moravië.

Remy Van Belle, stadsgids.

(Wordt vervolgd).

De Pompstraat, het huis Salm-Salm en de Sint-Andrieskerk. Potloodtekening uit 1855
stadsarchief

WIST GE ... ?

- dat we in 1998 de 80ste verjaardag van het einde van de Eerste Wereldoorlog herdachten ? We drukken hierbij een schoolplaat af die gemaakt werd door Edmond Van Offel, de zoon van de auteur van het boek "Vader vertelt" en inwoner van het Sint-Andrieskwartier. De schoolplaat toont het bezoek van koning Albert I aan de gebieden rond de IJzer.

- dat we met onze avond rond de wedstrijd over 75 tijdschriften weer veel bijval oogstten?

Lutje Visterin, Paul Van Duren, de groep van Ives, de Mannen van de Pacht, Winand Van den Bergh gaven weer het beste wat ze konden. Nelly D'Hondt bracht haar dochter en haar schoonzoon mee die veel succes hadden met het optreden van de Egyptische goochelaar Moestafa.

Goochelaar Moestafa en Nelly D'Hondt - foto : Hein Verdingh

BERICHTEN UIT DE BOEKSTEEG.

Januari 1838

"Eene oude vrouw, woonende op eenen zolder in de Boeksteeg, is op vrijdag bevroren gevonden; maer voor naer het gasthuys gebragt te worden, heeft zy nog de hulpbronnen van den godsdienst ontvangen. Zy is kort na hare aankomst in het gasthuys overleden". Uit "Den Antwerpenaer" van 29 januari 1838.

Januari 1839

"Gisteren nacht is er brand ontstaen in de schouw van een huys bewoond door eenen verkensslagter in de Boeksteeg. Verscheyde stukken spek, welken in de schouw te rooken hingen, zyn verbrand. Den slagter heeft het vuur uitgedoofd voor de aankomst der pompiers. Men vermoed dat den brand veroorzaekt is door den bliksem" Uit "Den Antwerpenaer" van 15 januari 1839

Voor U gelezen in de Stadsbibliotheek op het Conscienceplein door Gilbert Vanhove.

THEATERAGENDA VAN DE 4DE WIJK

- Noordteater, Steenhoudersvest 16: vanaf 19/1 tot en met 21/2 "Veronica's kamer" (Ira Levin) elke vrijdag en zaterdag om 20.30 u. en zondagmatinee om 15 u.
- Van 6/3 tot en met 25/4: "Lieve God, ze draaien me dol" (Neil Simon) elke vrijdag en zaterdag te 20.30 u. en zondagmatinee om 15 u.

- Augustijntheater, IJzerenwaag 6: zaterdagen 6 en 13 maart en vrijdag 12 maart te 20.15 u.; zondag 7 maart te 15 u.: "De twee maagden" (J.J. Bricaire en M. L a s s a y g u e s)

- Multatuli-theater, Lange Vlierstraat 5: van 5 tot en met 27 februari elke vrijdag en zaterdag te 20.30u: "Hoerenleed" (J.Christiaens).

- Fakkeltheater, Zwarte Zaal, Reyndersstraat 7: van 4 maart tot en met 3 april elke donderdag, vrijdag en zaterdag om 20.30 u.: "Een ogenschijnlijk toevallige samenloop van omstandigheden" (Knarf Van Pellecom). Een productie van theater "Vrij van zegel".

Knarf Van Pellecom

BACOB
BANK

Bank u wel

BACOB Bank CV - Generaal Lemanstraat 27 - 2018 Antwerpen - tel. : 03/240.02.11

ST. ANDRIES KWARTIER HERLEEFT !!

Tijdschrift nr. 79

Verantw. uitg.:
Guy Smulders
Schoytestraat 60
2000 Antwerpen

Rekeningnummer : BACOB St. Andries 789-5662440-83

COMITE ST.-ANDRIESKWARTIER HERLEEFT Korte Vlierstraat 7 - 2000 Antwerpen
Gratis verdeeld in het Sint-Andrieskwartier. Op naam : 200 fr. per jaar.

DE PAROCHIE VAN MISERIE EEN ANTWERPS VOLKSTONEEL VAN JAN CHRISTIAENS ZATERDAG 19 JUNI 1999

Tweeëntwintig jaren geleden huurde het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" de Bourlaschouwburg af om met Sint-Andriezenaren het toneelstuk "De Parochie van Miserie" bij te wonen. In het 124ste speeljaar van de KNS stond dit volkstoneel op de programmakeuze van directeur Dom De Gruyter. Klinkende namen als Frank Aendenboom, Herbert Flack, Luc Philips, Paul 's Jongers, Martin Van Zundert, Julienne De Bruyn, Marilou Mermans, Ketty Van de Poel en Bernard Verheyden lazen we op de theateraffiche.

Toen het Noordteater besloot dit volkstoneel op de planken te brengen, reageerden wij als wijkcomité erg enthousiast ! Een theater in de wijk speelt het Sint-Andrieskwartier van toen ! We gaven het toneelgezelschap onze steun. Op 8 mei ging de volledige cast van het theater in stoet met wijkreus Zotte Rik en harmonie "Arbeid en Kunst" naar de première. We leenden foto's van gebouwen uit de wijk voor de expo in de foyer en gaven kledij en attributen ter beschikking.

Op 19 juni huren we het Noordteater af voor onze lezers. Het stuk is een parade van Antwerpse volkstypes van toen: Mie Citroen en haar zoon Zotte Rik, Lange Sander, Blinde Mus en Janneke de Zolderzeiker. De pastoor ontbreekt niet, er zijn wasvrouwen, de dokwerkers, de leursters, de wijkagent, de lantaarnopsteker en de mezenvangsters. Het is een volksfresco met een lach en een traan, vaak ruw van taal, maar

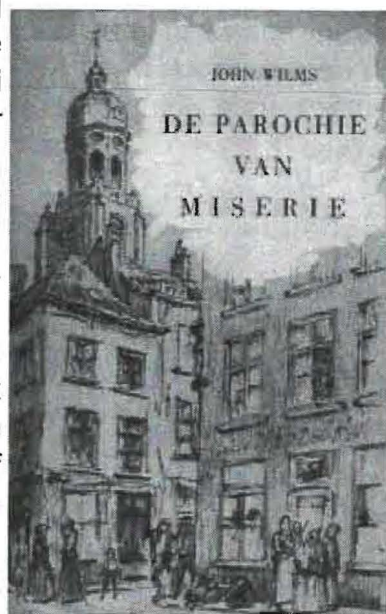
inwendig gezond en eerlijk. Een brok leven, recht naar het hart.

Indien U op zaterdag 19 juni met ons mee wil gaan, moet U snel reserveren, want er zijn maar 85 plaatsen. U kan dit telefonisch via Guido Smulders, nummer 231 64 34 of via fax 226 82 38. U kan ook kaarten bekomen in het Multatuli-café, Lange Vlierstraat nr. 7 vanaf 14 u. behalve op maandag en zondag. Wie via de bank betaalt moet dit doen

voor 14 juni via rekeningnummer 789-5662440-83. De prijs voor een toegangskaart bedraagt 350 fr.

Het Noordteater bevindt zich in de Steenhouwersvest 16 en de voorstelling begint om 20.30 u.

We hopen U dan te ontmoeten !

ANNA FRANSSEN 100 JAAR

Weer is er een eeuweling in het Sint-Andrieskwartier. Anna Maria Catharina Franssen werd op 11 mei precies 100 jaar. "Duitse Anna" zoals ze in onze wijk wordt genoemd, werd geboren als derde jongste van een gezin bestaande uit 18 kinderen. Ze woont op de eerste verdieping van het hoekhuis Kloosterstraat-Vlaanderenstraat. Eten maken doet ze nog zelf. Als ze soep kookt, is er altijd wel een potje bij voor buurman Seppe. Haar lievelingsgerecht is goulash. Ze doet nog alles zelf, behalve dweilen en stofzuigen. Dat komt een helpster doen. Wanneer het mooi weer is, wandelt ze aan de arm van de helpster een blokje om. Kaarsrecht, zonder stok, zonder krukken.

Honderd jaar geleden werd Anna geboren in het Nederlandse Vaals aan de Duitse grens. Samen met haar jongste zuster volgde ze de lagere school in Aken. Rekenen was haar lievelingsvak. Nu nog zal men haar op dat gebied niet "in het zak zetten". Ze is nog goed bij de pinken.

Op een dag las ze een advertentie in een Akense krant, waarin een dienstmeisje gevraagd werd in Antwerpen. Ze reageerde hierop en werd prompt aangenomen in hotel "Thijsville". Later werkte ze in een viswinkel in de Scheldestraat.

Haar eerste echtgenoot, Victor Huwaert, werkte

bij de Belgische Spoorwegen. In 1939 huwde ze voor de tweede maal. Haar man heette Louis Van Camp en kwam uit Hoboken. Hij was scheepshersteller bij "Mercantile". Haar enig kind werd verkoopster van "eau de cologne" in "La Bourse" op de Meir.

Na de dood van dochter Elisabeth nam Anna haar kleinzoon bij zich in huis.

Anna woonde vanaf 1937 in de Braderijstraat, maar de laatste 60 jaar in haar appartement in de Vlaanderenstraat. Ze werd actief in het verenigingsleven van Sint-Andries. Ze was vaandeldrager bij drumband "Heropbouw" en turnde met de huismoeders bij fitnessclub "De Hoop". Trots liet ze het mandje zien dat ze droeg in de eerste folklorestoet die het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" organiseerde in 1976!

Met haar overbuurvrouw Jeanne Verheggen-De Backker sloot ze een jarenlange hechte vriendschap. Fier laat ze in haar foto-albums de kiekjes zien die genomen werden op de vele reisjes met Jeanne naar het Zwarte Woud, naar Luxemburg en naar Blankenberge. Haar vriendin woont nu in het Rust- en Verzorgingstehuis "De Gulden Lelie" in de Schoytestraat.

We wensen Anna nog vele jaren in haar vertrouwde Sint-Andrieskwartier!

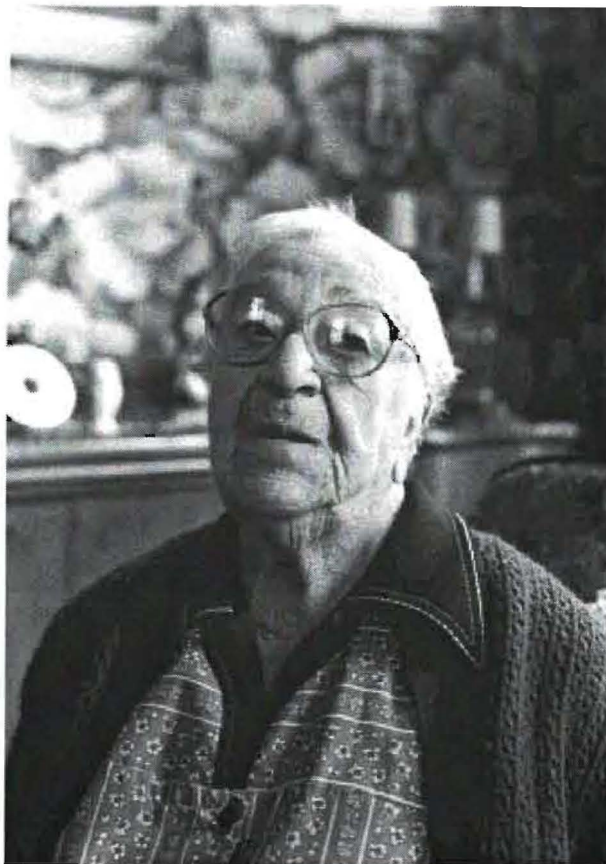

Foto Hein Verdingh

HOF MET EURO-GALM : DAT VAN SALM-SALM.

DEEL 2.

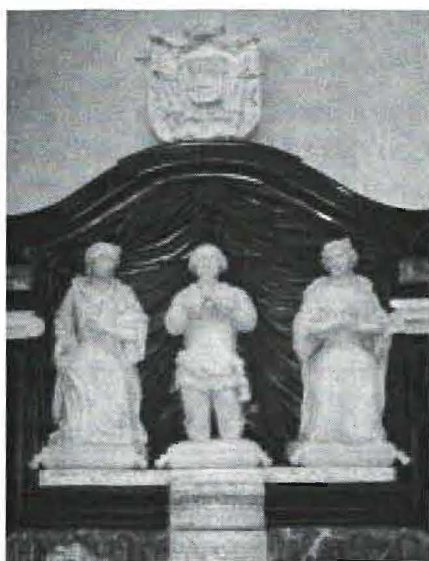
Maar laat ons de OBERSALM vervoegen, die van de Vogezen dus: dat is onze sendero luminosa.

Eerst vermelden dat deze familie een uitzonderlijk krijgsman in haar rangen telde, verdienstelijk zeker voor Maximiliaan I en voor Karel V; aan hem dankten ze vele overwinningen, o.m. op François I : NICLAS GRAF ZU SALM. Zijn faam dankt hij vooral aan de redding van Wenen, in 1539 een eerste maal door de Turken onder Soleiman II belegerd.

Hij was dan militair opperbevelhebber in Nieder-Oesterreich. Nadat Niclas, zwaar verwond, een half jaar later was gestorven, kreeg hij een imposant marmeren grafmonument in de vroegere Sankt Dorothea Kirche in Wenen (overgebracht naar de neogotische Votivkirche op de Rooseveltplatz aldaar).

In de 17^e eeuw verwierf de Obersalm-familie, door huwelijk geliërd aan de zogenaamde Wild- und Rheingräfe, veel meer macht en prestige in Lotharingen. Philip Otto werd in 1623 prins van het H. Roomse Rijk, zijn gebied dus prinsdom met Senones als zetel.

En in de 18^e eeuw (1719) begon dan de story van een nieuwe tak en wel te ANHOLT (Westfalen), ook Salm-bezit. Daar trouwde Dorothea van Salm, een achterachterkleindochter van hogervermelde prins Philip Otto met een achterkleinzoon van Philip Otto's broer, namelijk met Nikolaas Leopold van Salm: hier hebben we de SALM-SALM, een lichte inteelt !

In 1765 vervaardigde Comeel van Dael het grafmonument van Niklaas Leopold van Salm-Salm, eerste hertog van Hoogstraten. Naast hem zijn afgebeeld: Vorstin Dorothea van Salm-Salm, zijn eerste gemalin en Vorstin Christina van Salm-Salm, zijn tweede gemalin. De 3 beelden zijn uit wit marmer.

ANHOLT

Anholt is een Westfaals plaatsje aan de grens met Gelderland; het ligt aan de Oude IJssel, een Duits-Nederlandsle zijrivier van de IJssel (een delta-arm van de Rijn). Nu is Anholt een deelgemeente van Isselburg.

Het Land van Anholt bleef tot 1810 een klein vorstendom van de prinsen van Salm-Salm. Daarna werd het aan het Franse Keizerrijk gehecht, na het Wener Congres (1815) aan Pruisen.

Het werd Salm-bezit in 1647 doordat het enige kind van graaf van Anholt Dietrich IV von Bronckhorst-Batenburg, Maria-Anna, met vorst Leopold Philipp Carl zu Salm, Wild- und Rheingraf, gehuwd was. Deze laatste was de overgrootvader van Dorothea van Salm, die met Nikolaas Leopold huwde.

Het oud vorstelijk slot (een Wasserburg) met prachtige "Parkanlagen" bestaat nog en kan bezocht worden. Op het einde van W.O. II (geallieerde opmars naar Duitsland) werd Anholt grotendeels verwoest; het kasteel liep zware schade op doch kon gerestaureerd worden.

De Rittersaal uit 1665 is helemaal origineel want werd niet beschadigd door het krijgsgeweld. De Salm-archieven van Anholt bleven vrij volledig bewaard.

Diezelfde Leopold Philipp Carl zu Salm kwam door zijn huwelijk ook in bezit van o.m. de bannerheerlijkheid Baar en Lathum (aan de Gelderse IJssel). Een vroegere von Bronckhorst-Batenburg, ook een Dietrich, graaf van Anholt, had die heerlijkheid in 1562 van de ons bekende Lamoraal, graaf van Egmond, gekocht.

Opa van deze Nikolaas Leopold, Karel Florentijn, huwde in 1659 met Maria Gabriela DE LALAING.

De familie de Lalaing had rond 1500 de heerlijkheid Hoogstraten (stad en omgeving) in het hertogdom Brabant verworven. Een echtpaar Anthony de Lalaing, Heer van Montigny - Elizabeth van Culenborg erfde het toen van mevrouws oma Elizabeth van Buren.

Heer Anthony werd in 1518 graaf van Hoogstraten om zijn trouw, goede raad en financiële hulp aan het Hof van de landvoogdes van koning Karel I (latere keizer Karel V), Margaretha van Oostenrijk.

Veel later erfde hogergenoemde Maria Gabriela het graafschap en zo kon manlief Karel Florentijn de titel van graaf van Hoogstraten aan de zijne toevoegen.

Tweede opvolger, kleinzoon Nikolaas Leopold, werd als eerste de titel van hertog van Hoogstraten toebedeeld in 1740 (het jaar waarin Maria Theresia onze Oostenrijkse aartshertogin werd).

Remy Van Belle, stadsgids. (Wordt vervolgd).

BERICHTEN UIT DE BOEKSTEEG.

OKTOBER 1841.

"Eergisteren volgde eenen werkman eenen wagen geladen met tabak en willende erop klimmen heeft hy het ongeluk gehad in de Boeksteeg onder een der agterste wielen te vallen hetwelk over den buyk is gerold. Hy is zeer zwaer gewond naer het

gasthuys gedragen alwaer hy gisteren namiddag overleden is."

Uit "Den Antwerpenaer" van 21 oktober 1841.

Voor U gelezen in de Stadsbibliotheek op het Conscienceplein door Gilbert Vanhove.

WIST GE... ?

- dat van 8 tot en met 28 januari een expo doorging in het Cultureel Wijkcentrum die door het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" georganiseerd werd?

Foto
Hein Verdingh

De tentoonstelling handelde over Antwerpse artiesten van 1870 tot 1970. Het materiaal kwam voor een groot deel uit het persoonlijk archief van de auteur Jack Verstappen, aangevuld met documentatie van de heer Vic Cuyt en eigen archiefstukken. De expo werd geopend door cultuurfunctionaris Lieve Eyskens. Er zijn nog brochures beschikbaar tegen de prijs van 100 fr. U kan ze bestellen via rekeningnummer 789-5662440-83.

- dat de voorstelling van het boek "Op trot met Sint-Andries" een enorm succes werd? Voor een

bomvol Multatuli-theater leidde Knarf Van Pellecom het boek van auteur Jack Verstappen in. De apotheose van de avond was ongetwijfeld de opvoering van de komische eenakter "De meid van meneer dokter", een bewerking van een blijspel dat Jack schreef in 1932. Drie open doekjes en een geweldig applaus beloonden het acteerwerk van onze comitémensen en sympathisanten. Mocht u nog geen exemplaar in Uw bezit hebben van "Op trot met Sint-Andries", dan kan U het boek nog bestellen via rekeningnummer 789-5662440-83. De kostprijs is 200 fr.

Foto Hein Verdingh

- dat koksbaas Bert De Bruyne van restaurant "De Gouden Ecu" Sint-Michielsstraat 11, zijn bijdrage levert aan het Van Dyck-jaar? Na snuffelwerk in oude Antwerpse kookboeken ontwierp hij een recept met parelhoenders, fruit, specerijen en Antoonbier: "Een ode aan Antoon". Een aanrader!

THEATERAGENDA VAN DE 4DE WIJK.

- Multatuli-theater, Lange Vlierstraat 5, elke donderdag, vrijdag en zaterdag om 20.30 u. tot en met 12 juni en op zondag 30 mei om 15 u.: "Buiten strijd" (Out of order) van Ray Cooney.

- Noordteater, Steenhoudersvest 16, elke vrijdag en zaterdag om 20.30 u. En op zondag om 15 u. tot en met 20 juni: "De Parochie van Miserie" (Jan Christiaens).

ST. ANDRIES KWARTIER HERLEEFT !!

Verantw. uitg.:
Guy Smulders
Schoytestraat 60
2000 Antwerpen

Tijdschrift nr. 80

Rekeningnummer : BACOB St. Andries 789-5662440-83

COMITE ST.-ANDRIESKWARTIER HERLEEFT Korte Vlierstraat 7 - 2000 Antwerpen

Gratis verdeeld in het Sint-Andrieskwartier. Op naam : 200 fr. per jaar.

HERDENKING 150ste STERFDAG THEODOOR VAN RIJSWIJCK ZATERDAG 23 OKTOBER 1999

Theodoor Van Rijswijk, de arme liereman van Sint-Andries, stierf 150 jaar geleden in het Dulhuys, het krankzinnigengesticht van de Sint-Rochusstraat. Op maandag 12 december 1988 bracht het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" reeds hulde aan "den Door" in een avondvullende

theatervoorstelling. Een dia-montage liet toen de plaatsen zien waar hij verbleef tijdens zijn korte leven. Hij werd immers maar 38 jaar oud. De volkszanggroep van de VTB bracht liederen uit de tijd van Theodoor in het Multatuli-theater. Nu, tien jaar later, organiseren we een tweede hulde, deze keer aan het Theodoor Van Rijswijk-standbeeld aan de hoek van Nationalestraat en IJzerenwaag.

Toen het beeld voor de volksdichter, gemaakt door Leonard De Cuyper, op 5 oktober 1884 plechtig

onthuld werd, is de Van Rijswijk-kantate van Peter Benoit op tekst van Julius De Geyter uitgevoerd. 's Avonds was er een volksbal op de Sint-Andriesplaats. Op zaterdag 23 oktober a.s. zal opnieuw een gedeelte van deze kantate in open lucht uitgevoerd worden door de harmonie "Arbeid en Kunst" en het kinderkoor van An Meeusen. Het geheel wordt omringd door gedichten van "den Door" en een levensbeschrijving van de volksdichter. Ook het lied "De arme liereman" van Theodoor zelf op muziek van August Deckers mag tijdens deze hulde niet ontbreken.

In een optocht die om 14.30 u. vertrekt vanuit het Cultureel Wijkcentrum, Sint-Andriesplaats 24, zullen de Stadstrommelaars, de harmonie, het kinderkoor en de voordrachtskunstenaars naar het beeld van Theodoor opstappen. De stoet houdt even halte aan de Sint-Rochusstraat om bij de sterfplaats van Van Rijswijk even te herdenken.

De evocatie aan de Theodoor Van Rijswijkplaats begint om 15 uur.

THEATERAGENDA VAN DE 4de WIJK

- Multatuli-theater, Lange Vlierstraat 5, van 17 september tot en met 20 november, elke donderdag, vrijdag en zaterdag om 20.30 u. en matinee's op 10 en 24 oktober en 24 november te 15 u.: "Hortense en Alex" van Pauline Doumale.

- Noordteater, Steenhouwersvest 16, van 2 oktober tot en met 13 november, elke vrijdag en zaterdag te 20.30 u.: "Het Cornflakes-complot" van Brian Clemens en Dennis Spooner.

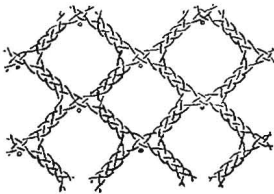
- Augustijnertheater, IJzerenwaag 6, 20, 26 en 27 november om 20.15 u. en 21 november om 15 u.: "De lintjes van Mr. Schutz" van Jean-Noël Fenwick.

KANTSCHOLEN IN SINT-ANDRIES

Kant wordt vervaardigd met klossen of met de naald, vandaar de naam kloskant en naaldkant. De Valenciennes-kant heeft Antwerpse wortels met schilderachtige namen zoals " 't Sluffertje " en " Putskop ".

Het volkslied vond ook inspiratie bij de kantwerksters: " Spellewerkend zie 'k u geerne, vingervaste, oud-Vlaamse deerne, die daar zit aan 't spinnen, met 't Vlaamse alaam, uw kobbenet"

KLOSKANT

" Wilt luisteren, goë kalanten
Naar het speldewerkslied
en leert hoe 't met de kanten
hier allemaal geschiedt !"

In het Antwerps Stadsarchief
(Modern Archief nr.1302/2)
vonden we een lijst van
talrijke kantscholen in de
4de wijk, opgesteld door de

Valenciennes-grond met vierkante maas

politiecommissaris van deze wijk, de heer A. Gruwé
op 5 februari 1853.

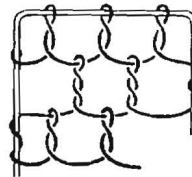
1. Dens Jeanne,
Rijke Beuckelaerstraat 3 (3de verdieping).
Overbevolkt.
2. Kempeneer Anne-Marie,
Rijke Beuckelaerstraat 3 (3de verdieping).
3. Ton Marie,
Steenbergstraat 26, twee vertrekken op de
2de verdieping. Overbevolkt.
4. Collet Jeanne,
Pompstraat 12 (benedenverdieping).

5. Roelants Marie,
Lange Riddersstraat 8. Totaal ongeschikt.
6. Stevens Anne-Marie,
steeg uitkomend in de Rijke Beuckelaerstraat 13
(op zolder). Overbevolkt.
7. Vingerhoet Jeanne,
Bogaerdestraat 10 (2de verdieping).
8. Poels Jeanne,
Bogaerdestraat 20 (1ste verdieping).

De huisnummering is overgenomen uit de
vergelijkende tabel van 1856.

De werkneemsters, veelal kinderen vanaf 6 jaar,
werkten er in droevige omstandig-

NAALDKANT

Gaasgrond

heden waarin met de gezondheid
en de loonregeling een loopje
genomen werd. Zij werden zowel
opgericht door wereldlijke als gees-
telijke liefdadigheidsinstellingen. Zij
die zich onderscheidden door een
grote vaardigheid en 12 uren per
dag werkten (van 7 uur 's morgens
tot 7 uur 's avonds) verdienden 15
tot 16 fr. per maand. Zij die minder dan 12 jaar oud
waren, hoefden slechts 7 uur per dag te werken.
Lichaamsmisvormingen bijziendheid waren het gevolg
van deze ongezonde arbeidsvoorwaarden. Hun karig
loon was zeer welkom en droeg bij tot het levens-
onderhoud van het gezin.

J. Moens

ONGELOOFLIJK EN TOCH WAAR ! ZWALUWEN OP BEZOEK IN ONZE WIJK.

Sinds mei dwarrelen op bepaalde tijdstippen van de dag
zwaluwen door Sint-Andries ! Naargelang de weersomstandig-
heden vliegen ze hoger of lager. 's Morgens om 7 uur zag ik ze
tegenover een helblauwe hemel boven de zonnige hernieuwde
gevel van de appartementen in de Pachtstraat. Gewoonweg
vakantiesfeer !

Twee jaar geleden werd er een grote inspanning gedaan om deze
diertjes terug in de provincie Luxemburg te ontvangen, maar
tevergeefs ! Sint-Andries heeft ze wel aangetrokken. Laat ons
hopen dat 1999 een proefjaar is en dat we ze volgende jaren terug
op bezoek krijgen !

A. Roothoof

HOF MET EURO-GALM: DAT VAN SALM -SALM

DEEL 4 (slot)

Nikolaas Leopold stierf in 1770; evenals zijn beide echtgenotes werd hij in de Sint-Catharinakerk van Hoogstraten begraven; ze hebben er hun barok praalgraf. Ook enkele graven en gravinnen van Hoogstraten vonden overigens hun laatste rustplaats in die kerk, en wel:

- de eerste graaf en gravin Anthony de Lalaing en Elizabeth van Culenborg; de laatgotische kerk (bouwmeesters Rombout en Antoon Keldermans) werd tijdens hun regeerperiode gebouwd.
- de tweede graaf en gravin Philip de Lalaing en Anna van Rennenberg.
- de grootvader van Nikolaas-Leopold, prins van Salm, eerste Salm-graaf van Hoogstraten Karel Florentijn. Het barok praalgraf van deze laatste is werk van de Antwerpse beeldhouwer Pieter Scheemaekers.

Toen de Fransen hier in 1792 alweer verschenen, was het Antwerpse Hof van Hoogstraten het bezit van Constantijn van Salm-Salm, derde hertog van Hoogstraten (1762-1828), kleinzoon van Nikolaas Leopold.

Wanneer onze zuiderburen in de vroege lente van 1793 opstapten, ondertekenden ze in datzelfde Hof het akkoord van overgave van de stad.

Na de korte bezetting nam de prins- hertog zijn Hof effectief weer in gebruik; hij stelde het al op 7 en 8 april 1793 ter beschikking van de overheid voor een belangrijke vijfmogendheden-bijeenkomst: Oostenrijk, Nederland, Pruisen, Spanje en Engeland bespraken er namelijk hun strategie tegen de gezamenlijke vijand, de Franse Republiek.

Voor Oostenrijk was veldmaarschalk hertog Franz von Sachsen-Koburg van de partij. Deze prins was de vader van Leopold, die de eerste koning der Belgen zou worden (geboren in 1790).

Voor Nederland was hun prins van Oranje-Nassau gekomen (erfstadhouder Willem V) met zijn twee zoons Willem (onze latere koning) en Frederik. Na afloop van de werkzaamheden in het Hof van Salm-Salm, vond een schitterend galabal plaats in het toenmalige Tapissierspand.

Die Constantijn werd de laatste Salm-Salm met de titel van prins. Zijn zoon Willem Florentijn (1786-1846) was eind 1830 één van de kandidaten voor de troon van het nieuwe België. Hij werd vooral gesteund door notabelen uit de Antwerpse Kempen, verzamelde een aantal handtekeningen; via het dagblad "De Antwerpenaer" en met brochures verspreidde hij zijn verkiezingspropaganda.

Nadat de Fransen hier weergekeerd waren, verbeurden dezen Constantijn's Hof in 1796, zijnde een "goed van een emigrant".

Later, onder Keizer Napoleon (1810) werd het aan de stad overgedragen; het bleef wel ter beschikking van de Franse genie-commandant, die er ook zijn bureau's en magazijnen had.

Vanaf 1831 huurde de Belgische Staat het gebouw; het werd burgerlijke en militaire gevangenis, tot 1857. Vanaf oktober van dat jaar waren de gevangenen welkom in een nieuwe Staatsgevangenis: de Begijnenstraat.

Het Hof van Hoogstraten zou dan nog een tijd een instituut voor oogziekten herbergen, dan werd het bewaarschool. Tot de kleuters hun intrek konden nemen in één van de nieuwe stedelijke kindertuinen, die tijdens de tachtiger jaren (19de eeuw) werden geopend, tijdens het schepenambt van E. Allewaert. Bijvoorbeeld deze aan de Kloosterstraat nr.43, open in 1881.

Op het "Plan de la Ville d'Anvers" van 1886 door A. Scheepers, zijn de terreinen aan weerszijden van de nieuwbakken rue Nationale/rue de l'Imprimerie, tussen Vrijdagmarkt en Sint-Rochus-/Lepelstraten, nog grotendeels witte vlekjes (slopingswerken geschiedden in 1878-1880). Aan de gloedverse Salm-Salmstraat staat nog geen enkel huis.

Het blokje tussen Nationalestraat, Sint-Andriesstraat, Pompstraat en Franckenstraat (tot 1887 nog Arme Beuckelaerstraat) is ook blanco op dit plan, op uitzondering van ...het Hof van Salm-Salm: een groot vierkant gebouw met een dito binnenkoer.

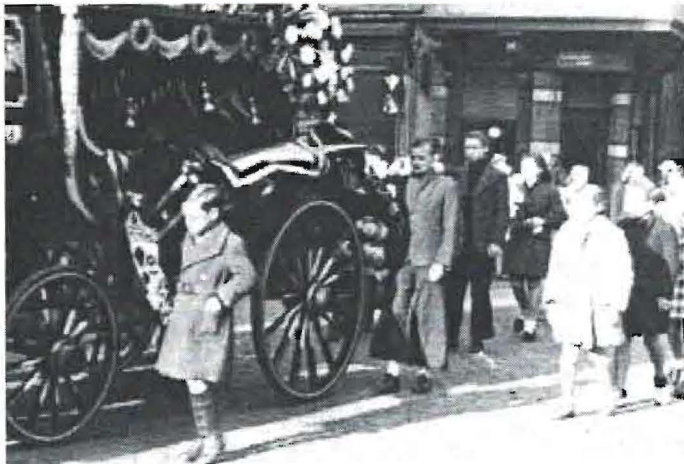
Iets later, in 1889, brak men ook dit Hof af. Er kwamen normale, toen moderne woonhuizen.

Lode Zielens werd, niet zo lang nadien, in 1901 op het ex-Hof van Salm-Salm geboren. Zijn ouderlijk huis staat daar in de Sint-Andriesstraat, met gedenkplaat. Remy Van Belle, stadsgids.

De Salm-Salm-molen
te Hoogstraten

TRAGISCH VOORVAL TE ANTWERPEN KNAAPJE DOOR VERLOREN KOGEL GEDOOD

Zondagavond omstreeks 22 u had de politie der 4^e wijk lucht gekregen, dat er in de Kloosterstraat een gestolen auto verkocht zou worden. Onder leiding van politie-officier Van Hoof, begaven de manschappen zich met een wagen ter plaatse. De wagen waarin de politie zich bevond, zette zich schrap op den hoek Kloosterstraat-Arsenaalstraat en verhinderde alzoo dat de gangster, die zich in den gestolen wagen bevond, verder kon rijden. De schuimer sprong uit het voertuig en zette het op een lopen in de richting van de St. Michielskaai. Het kan nu moeilijk gezegd worden of de schurk eerst geschoten heeft, in ieder geval opende de politie het vuur op den vluchten- den bandiet. Op hetzelfde oogenblik kwam de kleine Frans Maes, 8 jaar oud, Kromme Elleboog- straat 16, aan de hand van zijn moeder in de

Arsenaalstraat voorbij. De ongelukkige jongen werd door een verloren kogel getroffen in den buik. De kleine werd in allerijl naar het Elisabethgasthuis overgebracht waar hij tijdens den nacht overleed.

Uit "Volksgazet" 7 oktober 1946.
Met dank aan het Dagbladmuseum en de Stadsbibliotheek.

Wenst U meer details over markante voorvallen uit het verleden van de 4de wijk? Noteer datum en aard van het voorval en wij zoeken het voor U op.

God wille één engel meer om Hem te loven.

†
TER NAGEDACHTENIS
AAN DEN JONGEN HEER
FRANÇOIS MAES
zoontje van
Gustaaf en Elisabeth De Weerd
Geboren te Antwerpen, op 15 October 1938 en aldaar
samenlijk overleden, op 6 October 1946.
Versterkt door de H. H. Sacramenten.

In d'aardsche zandwoestijne
laar groeide een bloempje leer...
Gedoopt in 't heilig waler
was 't lieflijk voor den Heer.

Hij liet zijn Engel dalen
en 't knakken bij den top,
die stieg er glansend mede
ten hoogen Hemel op.

Ach weent niet, gij die 't mindet.
Verwelkt 't in het zand
Thans leeft het nog meer geurig
in 't Eeuwig Vaderland.

Vaariwel, beminde ouders, zuster, fami-
lie en vrienden; ik was te ren om bij te
lijven; God heeft er anders over beschikt,
vaariwel, en tot weerzien in den schoonen
hemel.

druk. A. Cosyn-Mime, Phœnixstr. 7, Gent.

DARTS IN DE 4de WIJK

Aan de Belgische dartscompetitie 1998-1999 namen 2 ploegen uit onze wijk deel Square A (Nationalestraat 33) en Select B (Lange Vlierstraat 20) beide in de derde gewestelijke afdeling reeks A. Voor de tweede plaats was er een zeer spannende wedstrijd tussen beide clubs. Uiteindelijk was het Select B die deze plaats behaalde. Square A eindigde als derde. Select B zal promoveren naar tweede gewestelijke afdeling.

Bij de 16 beste individueel gerangschikte

spelers zijn op de 1ste plaats Louis José (Square A) met 81 punten. 3de plaats Wielandt René (Select B) met 78 punten. 10de plaats Friede Heinz (Square A) met 63 punten. 11de plaats Mannaerts Guido (Select B) met 62 punten. 14de plaats Mannaerts François (Select B) met 60 punten.

Aan beide clubs proficiat voor de behaalde resultaten.

G.Mannaerts

Kantoor St.-Andries - Nationalestraat 124 - 2000 Antwerpen - tel. : (03) 238 75 50

ST. ANDRIES KWARTIER HERLEEFT !!

Verantw. uitg.:
Guy Smulders
Schoytestraat 60
2000 Antwerpen

Tijdschrift nr. 81

Rekeningnummer : BACOB St. Andries 789-5662440-83

COMITE ST.-ANDRIESKWARTIER HERLEEFT Korte Vlierstraat 7 - 2000 Antwerpen

Gratis verdeeld in het Sint-Andrieskwartier. Op naam : 200 fr. per jaar.

Jubileumtentoonstelling " 25 jaar Sint-Andrieskwartier herleeft "

Van 11 januari tot en met 23 januari gaat in de grote zaal van het Cultureel Wijkcentrum Sint-Andries een overzichtstentoonstelling door over de activiteiten van 25 jaar "Sint-Andrieskwartier herleeft". U kan deze expo gratis bezoeken in de Sint-Andriesplaats nr. 24 tijdens de openingsuren van het centrum.

Reeds 25 jaar probeert het comité de folklore, de cultuur en de historiek van de 4de wijk terug aandacht te geven:

- door het werk van schrijvers uit de buurt dichters bij de wijkbewoners te brengen.
- door informatie aan de inwoners van de wijk te geven over het leven van beroemde Sint-Andriezenaren.
- door het bekend maken van merkwaardige gebeurtenissen uit het leven van volksfiguren uit de Parochie van Misericorde.
- door gegevens door te spelen aan de wijkbewoners over belangrijke gebouwen uit het Sint-Andrieskwartier.

We proberen deze doelstellingen te realiseren

- door het uitgeven van een driemaandelijkse tijdschrift.
- door het organiseren van theateravonden.
- door het samenstellen van 8 rally's door het Sint-Andrieskwartier.
- door het opzetten van 16 folkloristische stoeten.
- door het bouwen van de wijkreus.
- door het samenstellen van tentoonstellingen die al deze aspecten exposeren.
- door het organiseren van geleide wandelingen door de wijk.
- door het bezoeken van de musea in het kwartier.
- door het samenstellen van boekjes en brochures over de wijk.
- door het verzamelen van archiefstukken van Sint-Andries.

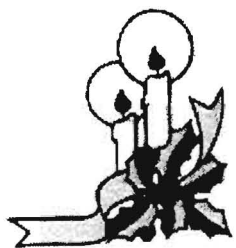
Redenen genoeg om eens een bezoekje te komen brengen aan onze jubileumexpo. We verwachten u.

Theateragenda van de 4de wijk

- Augustijntheater, IJzerenwaag 6: **"Huwelijkslessen"**, een komedie van Leslie Stevens op 15, 21 en 22 januari om 20.15 u. en op 16 januari om 15 u.
- Multatuli-theater, Lange Vlierstraat 5: **"De Zilver"** van Jan Christiaens sr. van 3 december tot en met 26 februari op donderdag, vrijdag en zaterdag te 20.30 u.
- Noordteater, Steenhoudersvest 16: **"De nacht van de 16de januari"** een moordzaak van Ayn Rand van 7 januari tot en met 15 januari elke vrijdag en zaterdag te 20.30 u.

*De leden van het comité
" Sint-Andrieskwartier herleeft "
wensen alle lezers een gelukkig 2000.*

De eerste burgerlijke begrafenis.

De eerste burgerlijke begrafenis in Antwerpen was in de maand juni van het jaar 1865.

Het was de heer Herleyn, die een boekhandel had op de hoek van de Steenhouwersvest en de Kammenstraat die begraven werd. In die tijd was de Nationalestraat nog niet rechtgetrokken zodat de straten zeer eng waren. Omdat de bevolking zeer katholiek was verwachtte de overheid een opstootje. Daarom werden enkele politieagenten ingezet om de begrafenisstoet te begeleiden. Toen men de lijkst in de lijkwagen wou zetten werd er zo hevig gejouwd en gefloten door het volk, dat men verplicht was om met de kist terug naar binnen te vluchten. Er werd versterking gevraagd aan de gendarmen die snel ter plaatse kwamen. Er waren zelfs gendarmen bij die te paard waren. Voor de tweede maal werd de lijkst naar buiten gedragen en plaatste men ze in de lijkwagen. Men kwam moeizaam vooruit ondanks de begeleiding van de gendarmen te paard. Via de Kammenstraat en de Groenplaatsstraat kwam men op de Groenplaats terecht. Het volk dat zich hier verzameld had wierp allerlei voorwerpen naar de lijkkoets, er werd zelfs met stenen geworpen. Ook de begeleiders moesten het ontgelden. De gendarmen en de politieagenten hadden alle moeite om de familieleden en begrafenisbedienden te beschermen tegen de woede van het volk. Men probeerde zo vlug mogelijk het Stuivenberg-

kerkhof te bereiken. Toch duurde het nog een tijdje eer men de begraafplaats bereikt had, omdat de begrafenisstoet verschillende baren van de ijzerenweg moest voorbijgaan. Toen men langs de poort het kerkhof betrad, klom het volk over de muren. Niettegenstaande de bescherming van de gendarmen en van de politie werden de lijkwagen en de familieleden nog steeds bekogeld met stenen. Met veel moeite kon de overledene uiteindelijk toch begraven worden.

Bron: "Herinneringen uit de geschiedenis van Antwerpen in de vorige eeuw" door Edward Peeters.

Berichten uit de boeksteeg

Geruchten van kinderdieftens zyn valsche uytstroeyfels

Uit "Den Antwerpenaer" van 29 juni 1837

"Sedert enige dagen liep het gerugt alhier dat er aen eenige uyteyndens onzer stad kinderopligtingen begaan werden; men ging zelf zoo verre van te zeggen dat een kind reeds eenen geheele dag had verlooren geweest doch weederom gevonden was.

Gisteren avond, verhaeld men ons, kwam eenen bedaegden persoon, die zoo het schynt voor gewoonte heeft, de kinderen te streelen, by de hand te nemen en hun een weynig meteleyden door de Boeksteeg, toen eene vrouw, welke hem

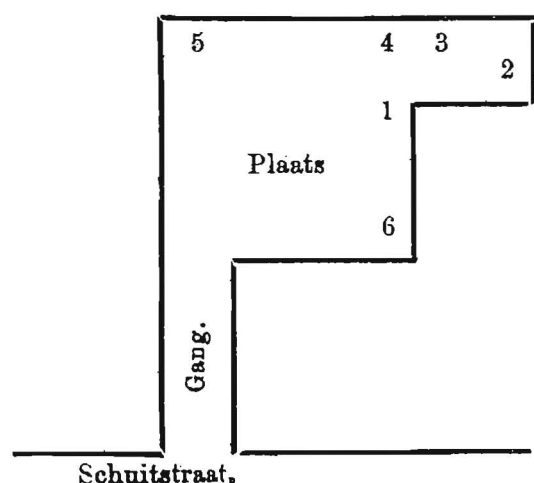
waerschyndlyk voor eenen kinder-opligter aenzag, op hem viel en geholpen door andere lieden, hem mishandelde.

Gelukkiglyk bevond eenen agent der policie zich daer omtrent en helpten den in gevaar zynde persoon uyt de handen. Wy meenen dat de geruchten van kinderdieftens niet dan valsche uytstroeyfels zyn".

Voor U gelezen in de Stadsbibliotheek op het Conscienceplein door Gilbert Vanhove.

Moord te Antwerpen.

Het gebeurde in een gang in de Schoytestraat waar slechts vier huisjes stonden bewoond door zeven of acht huishoudens. Hoe was het mogelijk dat in zo'n kleine ruimte met zoveel bewoners een wrede misdaad kon begaan worden? Het betrof de weduwe Johanna Vingerhoets, 55 jaar oud, die in een achterhuisje woonde in de Schoytestraat 54. Zij was een jaar getrouwd met Gustaaf Mestdagh die ongeveer 30 jaar was. Johanna had reeds vier grote kinderen uit haar eerste huwelijk. Haar zoon was getrouwd en de meisjes woonden alleen. Gustaaf Mestdagh hoefde zich niet om de kinderen van zijn vrouw te bekommeren. Johanna was marktkraamster en verdiende goed haar brood. Het was om die reden dat Gustaaf met haar gehuwd was. Hij had meerdere keren tegen zijn kennissen gezegd: "Bah, zij is wel wat oud, maar ze wint toch jonge centen" ! Hij werkte weinig en verteerde veel geld.

1. Huis van Mestdagh.
2. Gemak.
3. Regenbak.
4. Huis waar eens de broedermoord gepleegd werd.
- 5 en 6. Bewoonde huizekens.

Daarom was er regelmatig ruzie in het huishouden en hij mishandelde zijn vrouw op een vreselijke manier. Op zondag 12 augustus voor de grote kermis, ging Carolina, één van de dochters, haar moeder bezoeken. Zij vond haar moeder in erbarmelijke toestand. Johanna was namelijk bont en blauw geslagen en haar aangezicht was niet te herkennen. De volgende dag wilde Carolina haar moeder weer bezoeken, doch toen zij aanklopte kreeg zij geen antwoord. De burens beweerden dat het echtpaar thuis was, maar er kwam niemand opendoen. Later in de week keerde Carolina terug en trof haar stiefvader aan. Op de vraag waar haar moeder was,

antwoordde hij dat Johanna hem verlaten had. De dochter geloofde hem niet, omdat haar moeder haar niet had ingelicht, en zei tegen hem dat ze wist dat hij haar moeder mishandelde. De politie werd ingelicht over de verdwijning van de vrouw. Er werden opzoeken gedaan doch zonder resultaat. Mestdagh werd ervan verdacht zijn vrouw te hebben vermoord, maar door gebrek aan bewijzen kon het gerecht niets doen. Na een tijd vergat men het voorval. Gustaaf verkocht de kleren van zijn vrouw en liet zijn zuster bij hem inwonen. Doch de kinderen van Johanna vergaten hun moeder niet en ze gingen meermaals bij de politie informeren of zij niets van hun moeder vernomen hadden.

Op een dag verhuisde Mestdagh. De burens zeiden dat hij wegging omdat hij een slecht geweten had. Toen een buurvrouw beweerde dat zij Gustaaf op een nacht met een emmer verschillende keren naar het toilet had zien gaan, stelde de politie nogmaals een onderzoek in. Er werden 152 stukken vlees gevonden, sommigen waren gesneden en anderen gezaagd. Men kon niet uitmaken of de overblijfselen van een vrouw waren. De dag nadien werd er een borst gevonden samen met een half oor waarin het gaatje van de oorbel nog zichtbaar was. Nadien vond men de lever, een lap met wenkbrauwen, twee beentjes uit het hoofd, drie stukken van de ruggegraat, verschillende ribben en tenslotte twee schouderbladen. Van het grof gebeente zoals armen en benen was niets gevonden. Men veronderstelde dat de moordenaar deze op een andere plaats begraven had. De ontleding van het lichaam moet direct na de moord gebeurd zijn, omdat het in de maand augustus was. In zo'n klein huisje zou de stank van ontbinding de overblijfselen verraden hebben. Gustaaf Mestdagh werd aangehouden wegens moord op zijn vrouw. Op 18 maart 1878 werd hij veroordeeld tot de doodstraf die uitgevoerd werd op een van de openbare plaatsen van Antwerpen. Het bleek een bloederige gang te zijn in de Schoytestraat, want in het huisje tegenover dat van Mestdagh werd vroeger ook een merkwaardige moord gepleegd. De uitzinnige honger van een wanhopig man dreef hem zover dat hij een stuk vlees uit het lichaam van zijn broer sneed om het nadien gretig te verorberen.

Met dank aan het Dagbladmuseum en de Stadsbibliotheek van Antwerpen.

Wist ge ... ?

- dat naast de tijdschriftenleeszaal van Antwerpen ook het "Volks- en Heemkundig Centrum voor Vlaanderen" onze comitékrantjes ter inzage legt voor de geïnteresseerden? Het is een onderdeel van de Gemeentelijke Bibliotheek van Alveringem en het enige in zijn genre in de Westhoek.
- dat het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" weer mee opstapte in de Rederijkersstoet van 8 augustus jl. t.g.v. de opening van de Antwerpse Kermisweek? De burgerij en de dienstmeisjes werden uitgebeeld anno 1900.
- dat het persoonlijk Jack Verstappen-archief is opgenomen in het archiefmateriaal van ons comité? Het omvat 28 dozen. We danken de auteur voor het vertrouwen in onze vereniging.
- dat onze wijkreus één van de 40 reuzen was die sinterklaas op 30 oktober verwelkomde aan de Grote Markt? Zotte Rik volgde de heilige man op zijn tocht door de Antwerpse binnenstad.

Zotte Rik als 2de reus in de optocht van sinterklaas

- dat onze uitkoop voor het toneelstuk "De Parochie van Miserie" een grandioos succes kende? Het Noordteater speelde voor een enthousiaste zaal van 91 personen.

Terugblik op onze Theodoor Van Rijswijck-herdenking

Op 23 oktober waren de weergoden ons goedgezind. De hulde aan de volksdichter verliep zelfs onder een zwak herfstzonnetje. Even over halfdrie vertrok de stoet met aan de kop het Korps der Stadstrommelaars, gevolgd door de harmonie "Arbeid en Kunst", het jeugdkoor "Carmina" en de vendeliersgroep "De Gelmelzwaaiers".

Volkse gedichten van "den Door" werden voorgedragen. Lutje Visterin bracht een eigentijdse versie van het lied "De arme liereman" begeleid door Paul Van Duren op accordeon. De tekst van dit lied werd door Theodoor geschreven op de muziek van August Dekkers. Er klonk eerbiedig tromgeroffel toen de dood van de volksdichter herdacht werd. Als apotheose van de hulde klonk een gedeelte uit de "Van Rijswijck-kantate" op muziek van Peter Benoit met een tekst van Julius De Geyter. Het jeugdkoor "Carmina" zong onder de leiding van An Meeusen: "Hij vleide geen groten der wereld..." begeleid door de harmonie "Arbeid en Kunst" onder de leiding van dirigent Willy Mannaerts, die tevens het arrangement schreef. Langs deze weg bedanken wij alle medewerkers die deze stijlvolle evocatie mogelijk hebben gemaakt. Een speciaal dankwoord ook aan Albert Gillis, de uitbater van "Square", die het terras van zijn taverne ter beschikking stelde zodat de harmonie zittend kon spelen.

Dood
Gij zijt onzijdig
Als vrouw onbegeerd
Als man aflijvig
Dood
Gij zijt als kind
Nooit gedacht
Als volwassene
Nooit betracht
Als onderling
Toch onverwacht
Dood
Gij zijt mijn dierbaarst bezit
Gij leeft in mij en gij beslist
Hoelang ik leef...
ongekist

BERT DE BRUYNE

Gedicht van Bert De Bruyne opgedragen aan Jan en Theodoor Van Rijswijck
in een kalligrafie van Joke Van Den Brandt Visser-Neerlandaprijs 1999

ST. ANDRIES KWARTIER HERLEEFT !!

Tijdschrift nr. 82

Verantw. uitg.:
Guy Smulders
Schoytestraat 60
2000 Antwerpen

Rekeningnummer : BACOB St. Andries 789-5662440-83

COMITE ST.-ANDRIESKWARTIER HERLEEFT Korte Vlierstraat 7 - 2000 Antwerpen

Gratis verdeeld in het Sint-Andrieskwartier. Op naam : 200 fr. per jaar.

HET ROTTERDAMS VOLKSTHEATER SPEELT IN SINT-ANDRIES !

DE TENTBAND

Op zaterdag 20 mei 2000 biedt het Rotterdams Volkstheater ons een mix van culturen aan t.g.v. het zilveren jubileum van het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft". Het wordt een kleurrijk programma met dans, verhalen, acrobatiek en theater onder regie van Hanka Van der Flier en muzikaal begeleid door de Tentband onder leiding van de saxofonist Jos Valster.

Met de wijk "Cool" te Rotterdam verbroederen wij reeds drie jaar. Zij waren onze gasten bij de onthullingsplechtigheid van de gedenksteen die aan de IJzerenwaag werd geplaatst n.a.v. de 400ste verjaardag van de geboorte van Constantijn Huygens. Wij werden op onze beurt feestelijk onthaald in de wijk "Cool" toen we met de harmonie "Arbeid en Kunst", het trommelkorps "De Hoop", Mister Morefun en Lutje Visterin samen met de wijkreus een bezoek brachten in juni 1998.

Op zaterdag 20 mei a.s. kunnen de kinderen zich uitleven vanaf 13 uur bij "De Kleurbende". Zij kunnen niet alleen komen kijken en luisteren, maar ze mogen zelf iets maken. Onder begeleiding van Rotterdamse kunstenaars schilderen de kinderen op kleine paneeltjes. De onderwerpen zijn zeer gevarieerd. De resultaten worden nadien tentoongesteld.

Om 14 uur start het feestprogramma in de tent op de Sint-Andriesplaats. Acteur Faruk Dikici presenteert het acrobatiektheater "Duo Dijkstra", de Surinaamse Koto Missie Show, de Chileense zangeres

JACQUELINE CASTRO RAVELO

Jacqueline Castro Ravelo, het theater "Clown Baff", de Oosterse buikdansact "Amar", de Chinese leeuwendans van de Balinese Ni Ketut Wirjati en de mime-act "De Krijger en de Krekel". In de pauze speelt het Rotterdams Poppentheater van Wim Noordegraaf voor de kinderen van de wijk.

Voor deze feestelijke voorstelling betalen de volwassenen 100 fr. per persoon en de kinderen 50 fr. aan de ingang van de tent. We doen een oproep aan al de sympathisanten van het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" om dit bijzonder evenement bij te wonen. Het zal de moeite waard zijn. Wij verwachten u !

NI KETUT WIRJATI

TOEN

De Sleutelstraat. Dat is dat straatje dat kronkelt tussen de Nationalestraat en de Kammenstraat.

Voor er sprake was van de Sleutelstraat lagen hier de brouwerijen "De Sleutel" en "Het Swaerd". In 1550 werden deze brouwerijen gesloopt. De Sleutelstraat was geboren.

Ooit is de Sleutelstraat langer geweest. Met de afbraak van de Boeksteeg heeft men de kop van de Sleutelstraat afgekap't. De Nationalestraat is met een deel gaan lopen. De rest is het Plezant Sleutelstraatje gebleven.

Een deel van de huizen dateert uit het tweede gedeelte van de 15de eeuw. In het stadsarchief vindt men benamingen als: "Het vrouwken van Samariën" en "Het Somerhuys" terug.

Het eiken madonnabeeld dat aan de vroegere "Bank Le Grelle" hangt, dateert uit de 18de eeuw. Het is in de Sleutelstraat een paar maal van plaats veranderd.

In de Sleutelstraat hebben "rare kwieten" en andere mensen gewoond. Petrus Godichal bijgenaamd: "De grootste freter" heeft ooit 345 oesters naar binnen gespeeld. Het "Frans Madammeke" gaf les in haar eigen "Ecole Française". Meke De Maeyer heeft in de Sleutelstraat haar honderdste verjaardag gevierd. Johan Zwijsen, poppenspeler en volksdichter, was de uitvinder en animator van "het Plezant Sleutelstraatje". Toon De Jonck, suikerbakker, was een kenner van het Sint-Andries kwartier. Op de hoek van de Kammenstraat had graaf Le Grelle zijn bankinstelling. Hij werd burgemeester van Antwerpen.

NU

Vandaag hebben de bewoners van de Sleutelstraat een eigen bewonersgroep. Zij komen geregeld bijeen om feesten te organiseren. Zij vierden samen "verloren maandag". Tijdens de kerstperiode worden de gevels "in het groen gezet". Elke week wordt de Sleutelstraat gekuist en de grote "Lentepoets" wordt niet overgeslagen. De eerste straatbarbecue is zulk succes geworden dat dit een jaarlijkse gewoonte zal blijven. Dit jaar staat die volledig in het teken van het 450-jarig bestaan van "Het Plezant Sleutelstraatje".

DE SLEUTELSTRAAT LEEFT.

Hendrik Broothaers

Van 5 juni tot en met 25 juni 2000 gaat er in het Cultureel Wijkcentrum Sint-Andries een expo door over de burgemeesters van Antwerpen. Ook "Sint-Andrieskwartier herleeft" werkte mee aan deze tentoonstelling. De expo is te bezoeken tijdens de openingsuren van het centrum. De toegang is gratis.

GRAAF GERARD - J. - A. LE GRELLE

Graaf Gérard-Joseph-Antoine Le Grelle werd te Antwerpen geboren op 6 januari 1793. Hij was de zoon van gerenommeerd bankier, Joseph-Jean Le Grelle en van Marie-Thérèse-Joséphine Cambier.

Hij studeerde aan het befaamde instituut te Brussel, dat geleid werd door pater Lemaire en onder de directie viel van de beroemde professor Lesbroussart.

Als de jonge Le Grelle in 1812 thuis kwam, werd hij geïntegreerd bij de bank van zijn vader. In 1815 op 30 mei huwde hij met Mejuffrouw Anne-Françoise-Colette van Lancker. Ze kregen 13 kinderen die allen in Antwerpen geboren werden tussen 1816 en 1835.

Op 10 februari 1831 verkozen de Antwerpenaren Gérard Le Grelle tot burgemeester. Hij oefende deze functie uit gedurende 18 jaar. Hetzelfde jaar brak er cholera uit in Antwerpen. De meest moeilijke taken nam Le Grelle voor zijn rekening. Hij legde bezoeken af bij de getroffen en om hen te troosten, met het gevaar om zelf besmet te worden.

Gérard Le Grelle wou zich steeds ten dienste stellen van zijn stadsgenoten. Hij zette zich voortdurend in voor de minderbedeelden en de lagere klasse. Hij was sinds 1816 lid van de Administratieve Commissie van het Weldadigheidsfonds, gedurende een halve eeuw van de gevangeniscommissie, vervolgens schatbewaarder van de Christelijke Weldadigheidsverenigingen en uiteindelijk lid van de Vereniging St.-Franciscus de Paule en voorzitter van St.-Franciscus Régis. Voor al zijn bewezen diensten kreeg de Graaf als eerste Belg de onderscheiding van het Kruis van "Ridder in de Leopoldsorde", die koning Leopold I hem op 3 januari 1833 opspelde.

Toen hij in 1848 zijn burgemeesterschap opgaf, beroemde hij zich op het feit aan de wieg te hebben gestaan van de uitbreiding van de Stad Antwerpen en de heropbloei van de haven.

BURGEMEESTER LE GRELLE

Op 12 juli 1848 nam hij zitting in de Provincieraad voor 12 jaar. Hij werd verschillende keren tot vice-voorzitter benoemd. In de laatste periode vervulde hij eveneens de functie van lid van de Kerkfabriek van Sint-Andries. Op 7 september 1852 verleende Z.H. Paus Pius IX hem de titel van Graaf. Deze hoge onderscheiding werd door Z.M. Leopold I bevestigd bij Besluit van 28 april 1853. Drie jaar later, op 19 juli 1856, werd Le Grelle gepromoveerd tot Officier in de Leopoldsorde ter gelegenheid van

de 25ste regeerverjaardag van Z.M. de Koning der Belgen.

Graaf Le Grelle die sinds jaren een leverkwaal had, stierf op 30 oktober 1871 te Antwerpen. De begrafenis had plaats op 2 november om 11 uur in de parochiekerk van Sint-Andries. Op de hoek van de Kammenstraat en de Sleutelstraat staat een gebouw dat vroeger dienst deed voor de familiebank Le Grelle.

VROEGERE BANK JOSEPH J. LE GRELLE.
HOEK SLEUTELSTRAAT EN KAMMENSTRAAT.

VOORSTELLING VAN HET BOEK

“ STRAATKERMISSEN, ADIEU ! “ VAN JACK VERSTAPPEN.

Op dinsdag 30 mei 2000 wordt het nieuwste boek van Jack Verstappen gepresenteerd. Wie kent zijn publicaties niet over de Sint-Andrieswijk ? Van zijn boek “ De Parochie van Plezier “ zijn enkel in het Sint-Andrieskwartier al meer dan 500 exemplaren verkocht. Maar ook de publicatie “ Op trot met Sint-Andries “ werd bijzonder goed ontvangen.

Zijn laatste product “ Straatkermissen, adieu ! “, geïllustreerd door Nico Parassiadis, zal tijdens een avondvullend programma worden voorgesteld. Er zijn optredens voorzien van Nelly D'Hondt, wiens foto prijkt in het boek van Jack Verstappen over Antwerpse artiesten, en onze huiszangeres Lutje Visterin. Naast gedichten van de schrijver, gebracht door onze comitéleden, zullen ook enkele tap-dance-acts worden uitgevoerd door Vic Cuyt,

jeugdvriend van Jack en organisator van de jaarlijkse volksspelen in Sint-Andries, “Jan zonder Vrees -spelen” genoemd. De auteur zal aanwezig zijn om na afloop zijn boeken te signeren.

U kan deze gevarieerde avond gratis bijwonen op dinsdag 30 mei te 20.30 uur in het Multatuli theater, Lange Vlierstraat 5.

Tevens kan U die avond een bezoek brengen aan de expo over volksspelen die in het zaaltje van café “Multatuli” zal worden opgesteld. We verwachten vele fans die graag hun collectie Verstappen- boeken wensen aan te vullen.

VICTOR CUYT

WIST GE ... ?

- dat onze jubileumexpo over 25 jaar “ Sint-Andrieskwartier herleeft “ een groot succes werd? Mede door ATV en de dagbladers zijn heel wat bezoekers in de expo een kijkje komen nemen. Op dinsdag 11 januari werd de expo in de grote zaal van het Cultureel Wijkcentrum geopend door Europees parlamentslid, Patsy Sörensen. Haar toespraak was schitterend, helemaal geen droge koek ! Patsy vertelde dat ze een beetje jaloers was tot wat de Sint-Andriezenaren allemaal in staat waren. De “ Gazet van Sint-Andries “ wijdde een volledige voorpagina aan ons jubileum. Ook in het tijdschrift “ De Rode Burcht “ lazen we een artikel onder de titel “ Liefde voor de wijk “. Hartelijk dank aan de beide redacties voor de lovende woorden. Het geeft ons een stimulans om op deze weg verder te gaan.

- dat sinds september 1999 opnamen gemaakt werden voor de videofilm “ Sint-Andries, een wereld in een stadswijk “? De bedoeling is een totaalbeeld te geven van het Sint-Andrieskwartier vanaf de Sint-Michielsabdij tot de hedendaagse Sint-Andrieswijk anno 2000. We hebben het volste vertrouwen in videofilmer Harry Van Bokhoven die dit werk voltooit, want we hebben tijdens de Lode Sebrechts-viering reeds een staaltje van zijn kunnen bewonderd. De première zal zijn in november 2000. Nadien wordt de video te koop gesteld zodat elke Sint-Andriezenaar van dit product zal kunnen genieten ! Meer nieuws hierover in onze volgende editie.

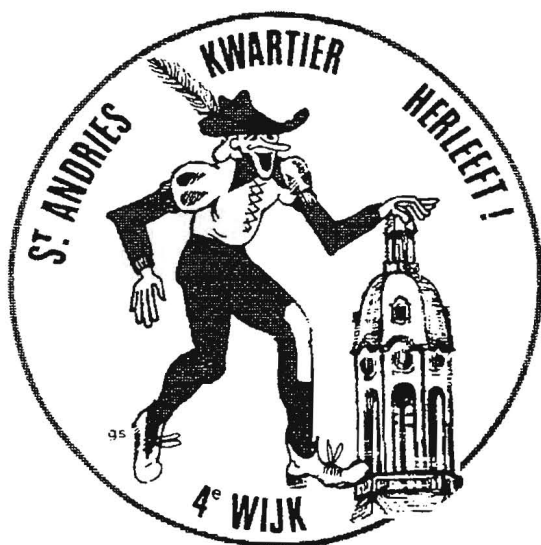
PATSY SÖRENSEN OP ONZE JUBILEUMEXPO

FOTO : HEIN VERDINGH

Kantoor Antwerpen St.-Andries

Nationalestraat 124 - 2000 Antwerpen
tel. : (03)238 75 50 - fax : (03)248 65 49

ST. ANDRIES KWARTIER HERLEEFT !!

Tijdschrift nr. 83

Verantw. uitg.:
Guy Smulders
Schoytestraat 60
2000 Antwerpen

Rekeningnummer : BACOB St. Andries 789-5662440-83

COMITE ST.-ANDRIESKWARTIER HERLEEFT Korte Vlierstraat 7 - 2000 Antwerpen
Gratis verdeeld in het Sint-Andrieskwartier. Op naam : 200 fr. per jaar.

SCHOONSELHOFWANDELINGEN

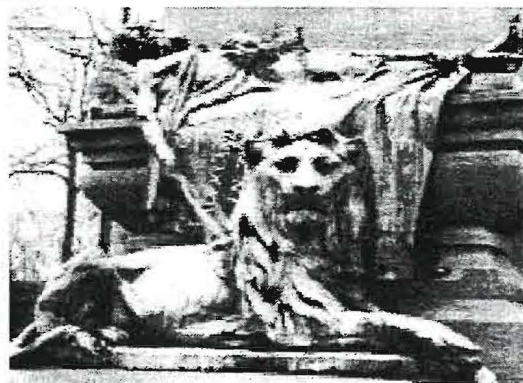
14 en 15 oktober 2000 om 14 uur

Stadsgids André Meulemans heeft al heel wat wandelingen geleid voor het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft". Dit jaar brengt hij ons bij het graf van beroemde wijkbewoners in het Schoonselhofpark. Het wordt heus geen sombere wandeling, want hij heeft ook aandacht voor de natuur rondom de begraafplaats en de mooie herfstkleuren.

Volwassenen betalen 150 Bef., 55plussers 100 Bef. en kinderen 50 Bef. U kan telefonisch inschrijven via Guido Smulders 03/231 64 34 of via Martha Meulemans 03/234 32 42. U kan ook betalen via bankrekening 789-5662440-83 tot 6 oktober.

De wandeling vertrekt aan de inkom van het Schoonselhofpark en duurt ruim 2 uur. Zij die geen eigen vervoer hebben, kunnen met de tram tot vlak bij de begraafplaats rijden. Die neemt u aan het kruispunt

Amerikalei en Verbondstraat. Lijn 12 vertrekt daar 's zaterdags om 13.30 u. en 13.42 u. en 's zondags om 13.24 u. en 13.36 u.

Graf van Hendrik Conscience op de Schoonselhofbegrafplaats
Foto : Leonard De Langh

PROJECTIE VAN DE FILM "SINT-ANDRIES, EEN WERELD IN EEN STADSWIJK"

18 NOVEMBER 2000 20.30 u. CULTUREEL WJKCENTRUM SINT-ANDRIESPLAATS 24

We kondigden het in onze vorige editie al aan. Sinds september 1999 worden filmopnamen gemaakt door Harry van Bokhoven. Eigenlijk had onze cineast reeds lang bindingen met het Sint-Andrieskwartier. Zijn ouders baatten de beeldenwinkel "KOOB" uit in de Kammenstraat. Samen met zijn broer werkte Harry in een elektrozaak waar zij in contact kwamen met een leerjongen uit de Aalmoezenierstraat.

Goede films maken is steeds zijn hartstocht geweest. Harry volgde drie jaar filmschool bij de KFL onder voorzitterschap van pater Van den Nieuwenhuyzen, minderbroeder van de Oever. Hij kreeg er les van Jan Botermans en Jos Jacobs. Onder zijn medestudenten bevond zich Jos Van Liempt, later filmcriticus bij de BRT. Zelf heeft Harry ook les gegeven aan de filmschool. Zijn eerste contact met "Sint-Andrieskwartier herleeft" had hij via Semini, het

vruchtbaarheidsfeest van Aksie. Langs Bert De Bruyne (De Gouden Ecu) kreeg hij de opdracht een film te maken over Lode Sebregts, een schrijver en schilder die geboren is in het Sint-Andrieskwartier.

Zo is hij met zijn lieve echtgenote Lucia Sint-Andries gaan liefhebben. Er rijpte bij hem de idee om een film te maken over het Sint-Andrieskwartier en zijn bewoners. Het wordt een geromanceerde documentaire die tot stand kwam met de hulp van vele Sint-Andriezenaren, waar Harry steeds met open armen ontvangen werd.

De film wordt geprojecteerd op groot scherm op zaterdag 18 november in de grote zaal van het Cultureel Wijkcentrum, Sint-Andriesplaats 24 om 20.30 u. De inkomprijs bedraagt 100 Bef. (kinderen 50 Bef.) Nadien is er mogelijkheid de videofilm te kopen aan de prijs van 600 Bef.

Straatkermissen adieu...

Nelly D'Hondt en echtgenoot met Jack Verstappen
Foto : Hein Verdingh

Dinsdag 30 mei 2000. Bijna nacht. Terug de donkere straten in.
Niet moe. Opgekrikt.
Een avond om nooit te vergeten. Een avond die beklijft.
Een presentatie die schttterde door eenvoud. Die ontroerde door haar menselijkheid.
Een voorstelling die groot was door gewone mensen.
Ver van wat "goeroes" menen te weten als kunst.
Geen kakofonie. Geen "doem-doem-doem gedsjengel".
Pure volksmuziek.
Kinderlijk eenvoudige voordrachten.
Tapdans en volkszangers die een zaal meesleuren.
Het "Sint-Andriesvirus" kroop door je lijf.
Hier voelde je je thuis en onder vrienden.
De molens van de straatkermissen zwierden opnieuw.
Dinsdag 30 mei 2000. Bijna nacht. De avond was voorbij.
Straatkermissen adieu...

Ik was er bij.
Hendrik Broothaers

Het boek "Straatkermissen adieu" is nog steeds te koop. Daarvoor moet U 300 Bef. overmaken op rekeningnummer 789-5662440-83.

"COOL" BEZOCHT SINT-ANDRIES

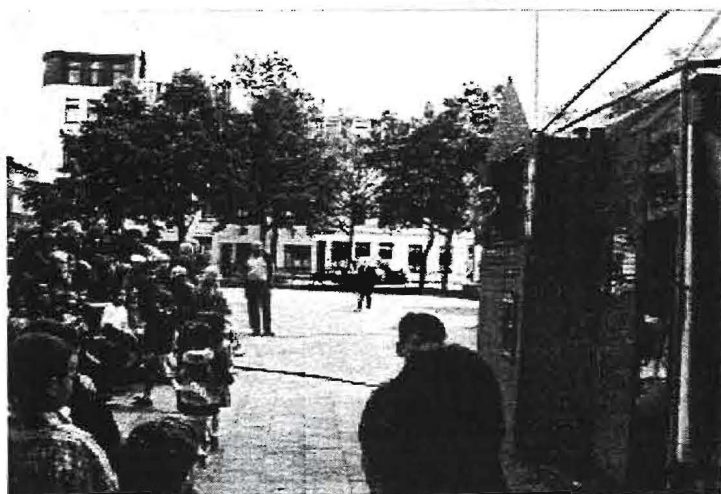

foto : Hein Verdingh

De bewonersorganisatie van de wijk gelegen aan de Rotterdamse Coolsingel bezocht op 20 mei het Sint-Andrieskwartier. Met een spetterende show vierden zij mee het 25jarig bestaan van het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft". Beide wijken

hebben een gelijkaardige ligging en ontwikkeling, daarom verbroederen zij reeds drie jaar. Vooral voor de kinderen van de wijk werd het een feest ! De hele tribune zat vol met enthousiaste jongeren die de voorstelling van het Rotterdams Poppentheater van Wim Noordegraaf geïnteresseerd volgden. Ook werden de kinderen betrokken bij het project "De Kleurbende" waarbij ze onder begeleiding van Rotterdamse kunstenaars creatief konden schilderen op kleine paneeltjes. De volwassenen werden getraceerd op een kleurrijk programma met dans, verhalen, acrobatiek en theater onder regie van Hanka Van der Flier en muzikaal begeleid door de Tentband onder de leiding van saxofonist Jos Valster. Zowel de Sint-Andriezenaars als de Rotterdamse bezoekers genoten van dit unieke spektakel. Langs deze weg bedanken we initiatiefnemer Ed de Meyer en de stad Rotterdam die dit financieel mogelijk maakte.

Op 3 juni 2000 was het exact 25 jaar geleden dat het Noordteater werd opgericht en de statuten als VZW werden ondertekend.

Vertrekkende vanuit de toneelgroep "Opbouw" wisten de stichters Frans Van De Velde, Pierre Soetewey en Etienne Oppeel toen nog hoegenaamd niet dat het Noordteater reeds van bij de start zo'n succesvolle vaart zou nemen. De eerste 5 jaar was het theater gevestigd aan de Lange Noordstraat in het pand waar nu het theater Zuidpool actief is.

Om expansieredenen werd daarna naar een andere locatie gezocht. Die werd gevonden aan de Steenhouwersvest nr. 16. Na 3 maanden van keihard zwoegen werd dit gigantische herenhuis door eigen medewerkers omgetoverd tot een eigentijds kamertheater. Met zijn 85 zetels en zijn onlangs nog totaal vernieuwde bar is het Noordteater niet meer weg te denken uit het Antwerpse cultuurgebeuren. Van bij de aanvang reeds werden per seizoen 5 stukken geprogrammeerd die elk borg staan voor minstens 20 voorstellingen.

De publieke interesse is zo enorm groot dat haast altijd voor volle zalen wordt gespeeld. Getuige daarvan zijn de meer dan 500 toeschouwers met vast abonnement. Een klein gedeelte daarvan volgt het theater reeds van bij het prille begin.

Het repertoire wordt elk seizoen grondig bestudeerd door een kundig artistiek comité dat ervoor zorg

draagt dat alle toneelgenres steevast aan bod komen. Uit de groot-steden Londen en Parijs worden regelmatig nieuwe producties meegenomen die in eigen kring vakkundig worden vertaald en opgevoerd. Ook Vlaamse auteurs komen geregeld aan bod met doorgaans enorm succes! Daar staan goede regisseurs uit eigen huis en ook beroepsmensen borg voor.

Het Noordteater staat erop een amateurgezelschap te blijven, maar dan wel met een beroepsernst en een professionele geladenheid die het dynamische bestuur hoog in het vaandel houdt. In deze harde tijden van subsidies en cultuurbeleid doet het goed dat deze vorm van amateurtheater degelijk en met veel succes blijft standhouden.

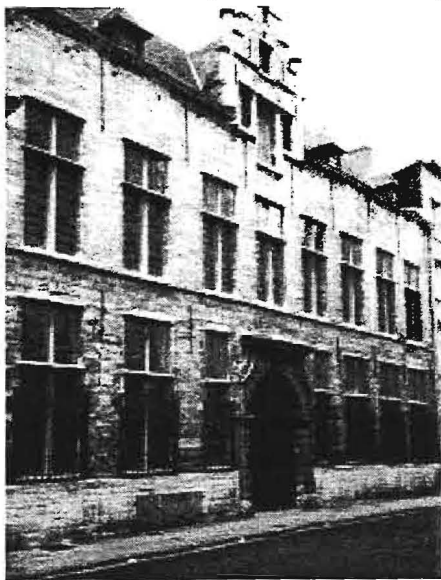

MERCATOR-ORTELIUSHUIS IS OPEN HUIS VOOR MONUMENTENZORG

Op de Open Monumentendag opende het Mercator-Orteliushuis zijn deuren. Het gloednieuw stedelijk centrum voor archeologie en monumentenzorg zal door middel van tentoonstellingen en infostands het monumentale erfgoed bij de burger in de verf zetten. Dat is belangrijk voor de Kloosterstraat, een buurt die bruist door de vele antiek- en brocantewinkels.

Voor 1554 is het huis bekend als "De Spiegel", eigendom

van Pieter De Deckere. In 1698 werd de oostzijde vergroot door H.F. Verbruggen in opdracht van de toenmalige eigenaar Norbert Schut, koopman. Na diens dood kwam het in handen van zijn weduwe. Het huis werd bewoond door de weduwe Haine-Leysen in 1841. Dertig jaar later was het de werkplaats van de kopergieters Peeters. Nadien werd het een stapelplaats van de verffabriek De Coninck en daarna een zelfwasserij. In 1943 werd de woning opgekocht door de "Vereniging Historische Woonstede", die het ter beschikking stelde van de Société Royale de Géographique d'Anvers. Zes jaar nadien werd het gebouw door vzw "Les Demures Historiques de Belgique" afgestaan aan het stadsbestuur die het bestemde voor het Etnografisch Museum. De woning is opgetrokken in Brabantse gotiek. Aan de zijde van de Kloosterstraat valt de makelaar op en de arduinen omlijsting van de deur uit de 17de eeuw. Door de VTB werd een gedenkplaat aangebracht die herinnert aan de Sint-Michielsabdij en het arsenaal.

Abraham Orteliushuis, Kloosterstraat 11/17

Louisette De Smet bedient de mensen van de Sleutelstraat onder het waakzaam oog van de voorzitter van de bewonersgroep.

Dat de bewonersgroep Sleutelstraat weer een prachtig straatfeest organiseerde ? Op de barbecue van 24 juni waren 70 enthousiaste mensen samengekomen. In een heuse buurt-gemeenschap werden nieuwe straatbewoners verwelkomd, trouwers gefeliciteerd en de pasgeborenen en hun ouders in de bloempjes gezet.

Dat Hendrik Conscience 150 jaar geleden zijn roman "De Loteling" publiceerde ? Het thema van dit boek werd door "Sint-Andrieskwartier herleeft" uitgebeeld in de 16 folklorestoeten omdat Conscience geboren werd in onze wijk, namelijk in de Pompstraat 30.

*Uit eigen archief : nr. 4423 Office de publicité
Vliergang 7 Brussel*

Dat Sint-Andries weer een eeuweling rijker is ? Mevrouw Ida Somers werd op 2 juni precies 100 jaar en dat werd in het Rust- en Verzorgingstehuis "De Gulden Lelie" duchtig gevierd met de familie en de bewoners van de tweede verdieping. Langs deze weg feliciteren we de jarige en we wensen haar nog vele jaren toe.

Dat er dit jaar 8 ereleden meer zijn dan in 1999 en dat "Sint-Andrieskwartier herleeft" nu 30 steunende leden telt ? We danken hen heel speciaal want zonder hen konden we onze initiatieven niet realiseren.

Dat ons comité een uitkoop organiseert van de nieuwste creatie van het Multatuli-theater ? Op zaterdag 20 januari 2001 wonen we de voorstelling bij van "Het derde rijk in de vierde wijk" van Jan Christiaens. Houd deze datum nu al vrij !

ST. ANDRIES KWARTIER HERLEEFT !!

Tijdschrift nr. 84

Verantw. uitg.:
Guy Smulders
Schoytestraat 60
2000 Antwerpen

Rekeningnummer : BACOB St. Andries 789-5662440-83

COMITE ST.-ANDRIESKWARTIER HERLEEFT Korte Vlierstraat 7 - 2000 Antwerpen

Gratis verdeeld in het Sint-Andrieskwartier. Op naam : 200 fr. per jaar.

UITKOOPVOORSTELLING VAN DE TRAGIKOMEDIE "HET DERDE RIJK IN DE VIERDE WIJK" VAN JAN CHRISTIAENS SR. NAAR EEN IDEE VAN JOS MALLANTS ZATERDAG 20 JANUARI 2001 TE 20 UUR MULTATULI-THEATER, LANGE VLIERSTRAAT 5

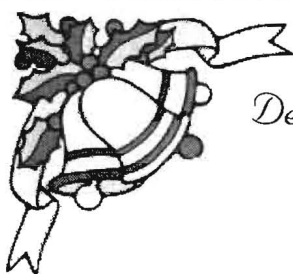
Met regisseur Walter Tillemans en componist Wannes Van de Velde maakte Jan Christiaens sr. in de jaren 70 in opdracht van de KNS "De parochie van Miserie" naar een boek van John Wilms, schepen van de stad Antwerpen en wijkbewoner van Sint-Andries. Op dinsdag 17 mei 1977 had het comité de hele Bourlaschouwburg afgehuurd en vol gekregen met enthousiaste Sint-Andriezenaren. Ronkende namen sierden toen de cast: Luc Philips (Blinde Mus), Marc Janssen (Zotte Rik), Martin Van Zundert (Lange Sander), Julianne De Bruyn (Zatte Nel). In 1978 gingen we in stoet met de hele cast, drumband "Heropbouw" en onze wijkreus naar de KNS voor de première van het theaterstuk "De droom van Zotte Rik" eveneens van Jan Christiaens sr. en Walter Tillemans met muziek van Wannes Van de Velde. Wie herinnert zich niet Paul S'Jongers als va Louis Tersago? De Raad van Beheer van het Multatuli-theater gaf Jan Christiaens de opdracht een stuk te schrijven over de oorlogsperiode 1940-1945 in de vierde wijk. Het is een volks fresco geworden waarin bleek dat honger, kou en ellende onze wijk tijdens de oorlogsjaren teisterden maar dat men met humor toch kon overleven. "Het derde rijk in de vierde wijk" is een tragikomisch spel, waarbij ook muziek en dans een onderstrepende rol

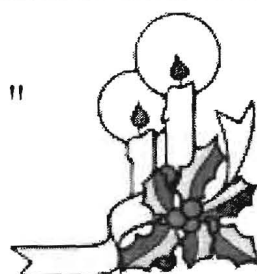
boek "V-Bommen op Antwerpen"

spelen. In de hoofdrollen spelen o.m. Annie Adriaenssens (uitbaatster van café "Multatuli" en erelid van ons comité), Paul Peeters (bekend als "facteur" uit de televisieserie over "den bompa") en Nico Parassiadis (onze huistekenaar).

Kaarten voor onze uitkoopvoorstelling kosten 320 Bef. i.p.v. 370 Bef. U kan ze telefonisch bestellen via Martha Meulemans 03/234 32 42. De kaarten dienen ten laatste een kwartier voor de voorstelling afgehaald te worden.

*De leden van het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft"
wensen alle lezers een gelukkig 2001*

“SINT-ANDRIES, EEN LEVEN IN EEN STADSWIJK” DE FILM VAN HARRY VAN BOKHOVEN

“Een stomme kloot”. Dat ben ik.

Ik loop hier al tientallen jaren door de straten. Te slaapwandelen. De straatstenen te tellen.
Een videofilm schudt me wakker. Mijn wijk is een wereld waard.

Een videofilm.

Eeuwen geschiedenis worden voor je ogen ontrold. Honderden jaren kunsthistorie. Koffers vol cultuur worden voor je neus geschoven.

Waanzinnige archiefbeelden. Een muziek die naar je keel grijpt. Plaatsjes en gebouwen die je nooit zijn opgevallen.

Je raasde steeds door de straten van “uw wereld”.

Je “leeft” hier. In deze wijk. Je ziet bekende gezichten op het scherm. Mensen.

Mensen die nu leven. Samen met u. Vrienden die samen dingen doen.

Eén grote wereld op enkele vierkante kilometers.

Hier leven wij. In onze wijk. Onze wereld in een stad.

Hendrik Broothaers

De videofilm “Sint-Andries, een leven in een stadswijk” is nog steeds te koop via rekening
789-5662440-83. De prijs is 600 Bef.

70 JAAR MULTATULI-THEATER

Op 16 september 2000 werd de cast van het Multatuli-theater ontvangen door de burgemeester op het stadhuis n.a.v. het 70jarig jubileum. Voorzitter Guy Keeren hield de gelegenheidstoespraak. Hij zei dat er tot eind van de jaren 70 maanden werd gerepeteerd om dan 1 voorstelling te geven in de Vlaamse Opera en dat nu nog altijd vele maanden wordt geoefend om per jaar 80 of meer voorstellingen te presenteren. Zo bereikt het theater nu 7 tot 8000 toeschouwers per jaar !

De cast heeft de bedoeling om de toeschouwers te laten genieten van liefhebbers of amateurs die onder

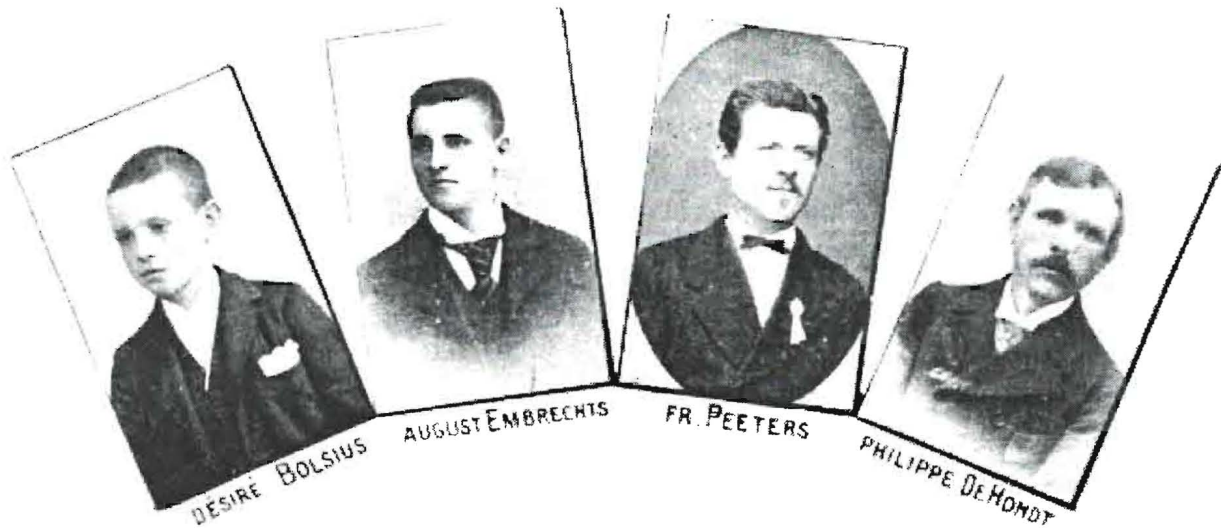
professionele begeleiding een voorstelling brengen waar hard aan gewerkt is en die ze met plezier tonen. Ondanks de torenhoge inzet blijven de acteurs en actrices amateurs, die naast hun toneelactiviteiten ook nog een dagtaak hebben. Opmerkelijk is dat er het laatste jaar zoveel nieuwe en jonge geïnteresseerden zijn bijgekomen.

Het comité “Sint-Andrieskwartier herleeft” wenst de voorzitter, de Raad van Beheer en de volledige cast van het Multatuli-theater proficiat met dit jubileum en hoopt dat ze nog vele jaren actief zouden blijven in het hartje van de vierde wijk, het Sint-Andrieskwartier.

foto : Mon Huysmans

8 MAART 1906 EEN NIEUW SCHOOLGEBOUW INGESTORT

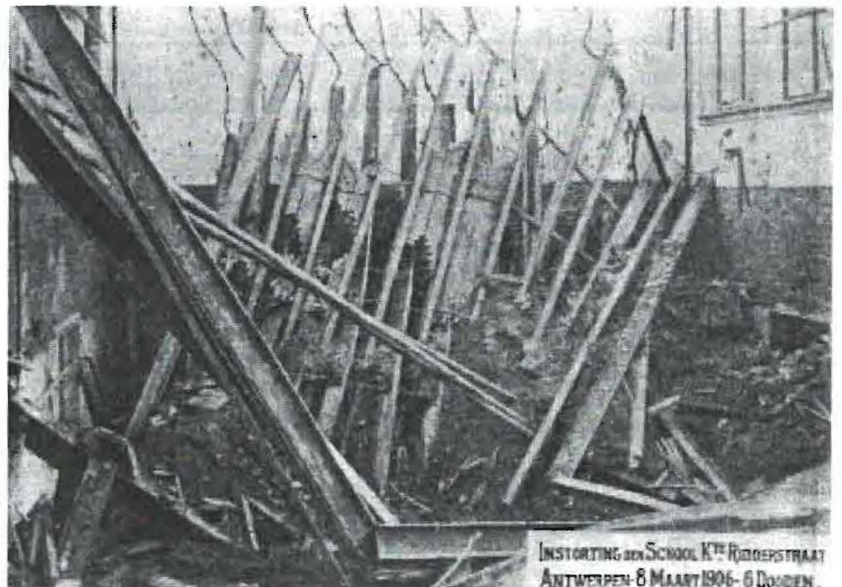

Slachtoffers der vreeselijke ramp der K^{te} ridderstraat Antwerpen. 8 Maart 1906.

In ons tijdschrift nr. 28 van januari 1985 drukten we het artikel af dat Julien Moens voor ons schreef over de vreselijke ramp in de Korte Riddersstraat onder de titel "Sint-Andries in rouw".

Dank zij Guido Mannaerts hebben we nu nieuwe informatie en foto's. Deze willen we U niet onthouden. De stad Antwerpen kocht de eigendom, gelegen tussen de nummers 8 en 12 van de Korte Riddersstraat op om er "de lagere hoofdschool voor meisjes" in onder te brengen. Rond vier uur stortte de zoldering van de tweede verdieping in. Heel het binnengedeelte van het gebouw viel naar beneden. Op het ogenblik van de ramp waren 13 werklieden aanwezig: drie plafonneurs, zeven parketleggers en drie mekaniekwerkers. Verscheidene werklieden van het gelijkvloers werden onder het puin begraven en in de kelder meegerukt. Onmiddellijk kwamen personen uit de buurt en voorbijgangers toegesnel. Ze probeerden langs de houten afsluiting tussen de oude muren van het gebouw door te dringen. Door het geweld van deze poging stortte een muur in.

Enkele minuten na het voorval stonden brandweerlieden ter hulp onder de leiding van luitenant Posch. Om half acht werden ze door 37 soldaten van de Genie vervangen. Onder de slachtoffers was de schilder Philippe De Hondt van de Korte Riddersstraat. Meubelmaker Prosper Claphouwers van de Lange Riddersstraat 22 kreeg een stuk muur op het rechterbeen. Onder de talrijke redders mag zeker de naam van conducteur Melis vermeld worden, die bij de ramp is gebleven tot hij er haast zelf bij neerviel.

Bronnen: Kranten- en Tijdschriftenarchief van de
Stadsbibliotheek.

Foto's: Stadsarchief.

WIST GE ?

- dat wij de film "Sint-Andries, een wereld in een stadswijk" aangekondigd zagen in de Kalender Antwerpen, in de Streekkrant, in de Gazet van Sint-Andries, in het weekblad "Kerk en Leven" en in een lijvig artikel van de Gazet van Antwerpen ? ATV plaatste deze gebeurtenis niet alleen in de weekagenda maar liet cineast Harry van Bokhoven als "kijker van de week" in het programma "Wakker op zondag" de bedoeling van de film verduidelijken in een interview met Karl Apers. Deze mediabelangstelling leidde tot een massale opkomst tijdens de première van de film op 18 november in het Cultureel Wijkcentrum Sint-Andries.
- dat een 30-tal belangstellenden de wandelingen op 14 en 15 oktober in de Schoonselhofbegraafplaats volgden ? Langs deze weg bedanken wij stadsgids André Meulemans die ons naar de graven van bekende Sint-Andriezenaren leidde.
- dat wij op 13 augustus weer deelnamen aan de Rederijkersommegang die de stad Antwerpen organiseerde n.a.v. de opening van de Antwerpse Kermisweek ? Onze groep bestond uit 17 volwassenen. Het uitgebeelde thema was de bourgeoisie anno 1900 met hun dienstmeisjes.

THEATERAGENDA VAN DE 4DE WIJK

* Augustijnertheater, IJzerenwaag 6

op 13, 19 en 20 januari te 20.15 u. en op 14 januari te 15 uur:

"De prijs" van Arthur Miller.

Reservatie 03/541 00 13

* Noordteater, Steenhouwersvest 16

van 13 januari tot en met 24 februari

"Maak dat een ander wijs" van Norman Robbins.

Reservatie 03/230 45 04.

* Multatuli-theater, Lange Vlierstraat 5

van 2 februari tot 9 juni:

"In mijn caravan" van John Godber.

Reservatie: 03/231 68 14

kantoor Sint-Andries

Nationalestraat 124 - 2000 Antwerpen
tel. : 03 238 75 50 - fax : 03/248 65 49

Stap binnen in een andere bank.

ST. ANDRIES KWARTIER HERLEEFT !!

Tijdschrift nr. 85

Verantw. uitg.:
Guy Smulders
Schoytestraat 60
2000 Antwerpen

Rekeningnummer : BACOB St. Andries 789-5662440-83

COMITE ST.-ANDRIESKWARTIER HERLEEFT Korte Vlierstraat 7 - 2000 Antwerpen
Gratis verdeeld in het Sint-Andrieskwartier. Op naam : 200 fr. per jaar.

ANTWERPSE VOLKSFIGUREN ZATERDAG 24 EN ZONDAG 25 MAART 2001 VOLKSKUNDEMUSEUM

Figuren als Lange Sander, Scheerdijsk en Blinde Kobe groeiden op in de armere stadswijken van Antwerpen. Om in hun levensonderhoud te voorzien verbleven zij op straat als bedelaar,

leurder of straatmuzikant.

Ook Janneke de Zolderzeiker en Zotte Rik behoorden tot deze volkstypes. Van de laatste heeft het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" een heuse wijkreus gemaakt die het kwartier op vele plaatsen vertegenwoordigt in optochten. Leona Detiège heeft het meterschap van de reus aanvaard en hij is tevens vertegenwoordigd in de Europese Reuzencommissie.

Er waren ook vele anonieme figuren zoals de straatventers, de bodes en de krantenverkopers die evenzeer met het straatbeeld vergroeid waren. Over deze mensen maar ook over opvallende volksfiguren uit de sportwereld en de variété gaat de tentoonstelling in het Volkskundemuseum, die wij op zaterdag 24 en zondag 25 maart bezoeken.

Aan de hand van beeldjes, schilderijen, foto's, prenten en postkaarten probeert men een beeld te schetsen van Antwerpse volksfiguren. De rondleidingen worden van commentaar voorzien door auteur Frans Lauwers, zelf medewerker van het Volkskundemuseum. Zowel op zaterdag als op zondag begint het bezoek om 14 uur aan de ingang van het museum, Gildekamersstraat 2. De toegang is gratis voor Antwerpenaren, anderen betalen 100 Bef.

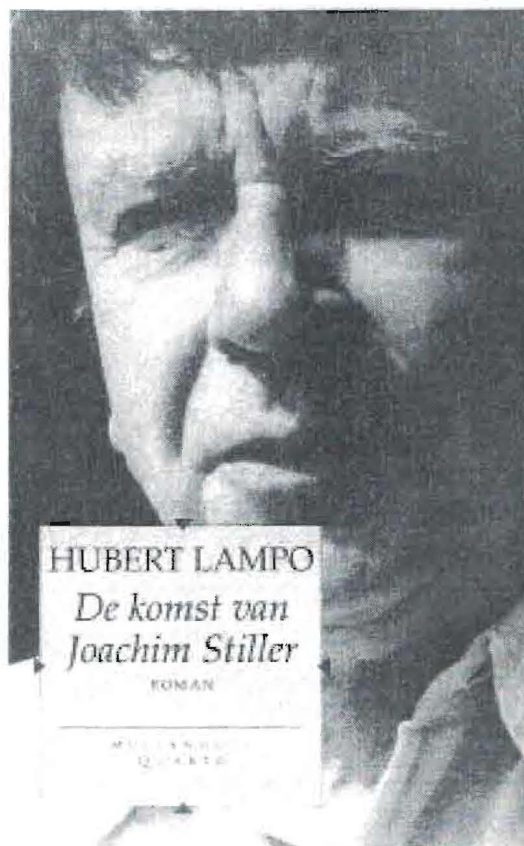
Voor de rondleidingen is reservatie noodzakelijk. U kan dit telefonisch doen via Guido Smulders, 03/231 64 34 of via Martha Meulemans, 03/234 32 42.

Wij verwachten U.

HUBERT LAMPO WERD 80 !

Romanschrijver Hubert Lampo heeft een appartement in "Entrepot du Congo", gelegen aan de Sint-Jansvliet en de Plantinkaai, met zicht op de Schelde. Lampo houdt van Antwerpen. Zijn populairste werk "De komst van Joachim Stiller" speelt zich dan ook af in deze Scheldestad. Het is de indrukwekkende en raadselachtige geschiedenis van de journalist Freek Groeneveld en zijn geliefde Simone Marijnissen, die boodschappen ontvangen van de mysterieuze hoofdpersoon Stiller. "De komst van Joachim Stiller" is een knap geschreven verhaal met een rijkdom aan gevoelens. Het boek werd bekroond met de Belgische Staatsprijs voor het Verhalend Proza 1963 en werd verfilmd door de Antwerpse Cineast Harry Kümel. Het werk werd vertaald in het Engels, Hongaars, Zweeds, Pools, Spaans, Tsjechisch, Russisch, Italiaans en Portugees.

Lampo gaf lezingen in openbare bibliotheken, in scholen, voor studentenverenigingen en aan universiteiten. In "Entrepot du Congo" was hij vroeger de buurman van auteur Gaston Durnez, die ondertussen naar Itegem verhuisd is. Het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" feliciteert Hubert Lampo met zijn 80ste verjaardag en wenst hem nog een lang en gezond leven toe.

HET MUNTPLEIN IN DE ACTUALITEIT

Na een onderbreking wegens het verbod van nog munt te slaan door hertog Jan III te Antwerpen, werd de muntslagerij in 1474 van Leuven overgebracht naar Antwerpen in de woning "Halle van Cruyningen" aan de hoek van de Oever en de Kloosterstraat. Op die plaats werd een nieuw gebouw voor de Munt opgericht. De Antwerpse Munt was een belangrijke instelling die verantwoordelijk was voor de muntslag en zo nauw betrokken werd bij economische activiteiten. De eerste munt die hier geslagen werd was een Sint-Andriesguld.

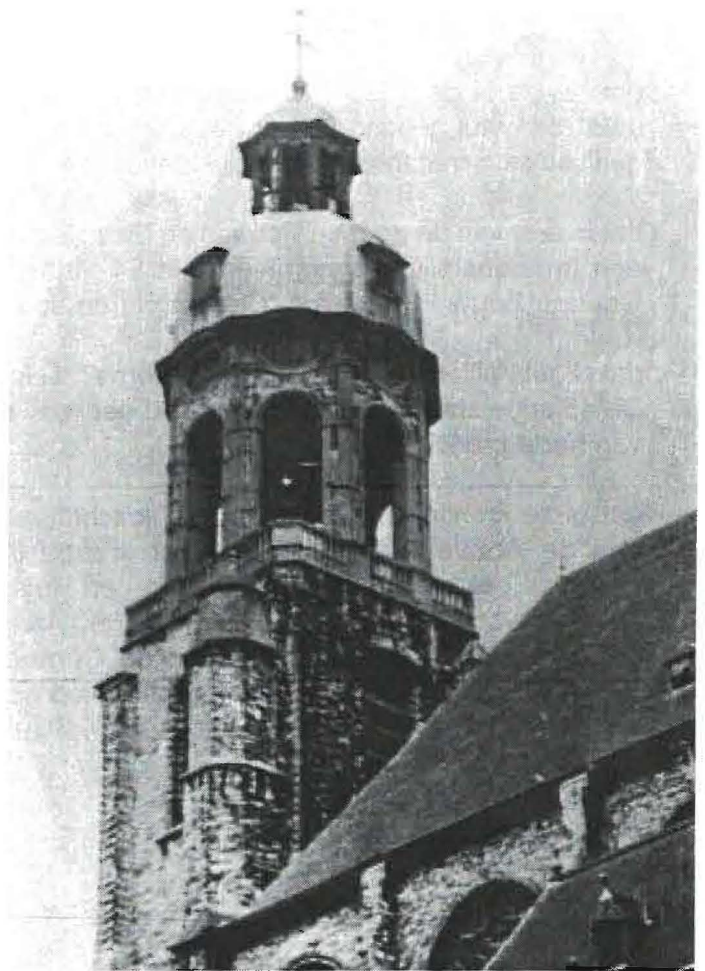

Het muntcomplex bestond uit een muntatelier, woningen voor de muntmeester, de essayeur en de waradijn (toezichter op de muntverrichtingen). De huidige Muntstraat werd in 1498 getrokken om de toegang naar het gebouw te vergemakkelijken. In de loop der eeuwen werd het gebouw herhaaldelijk uitgebreid. In 1758 verdween de Munt eruit en werd ze overgebracht naar Brussel. In 1797 werd het in beslag genomen en verkocht. In 1977 ten slotte werd het gebouw gelijk gemaakt met de grond.

ANDRIES DE WEERDT DE MAKER VAN "JA, ER IS PLEZIER IN 'T SINT-ANDRIESKWARTIER"

Maart 1877.

Meer dan 3000 personen van alle standen namen plaats in de ruime zaal "Autour du Monde" om hulde te brengen aan de Antwerpse Volkszanger, de Vlaamse liedjes-dichter, de Sinjoor Andreas De Weerd. De maatschappijen "Voor taal en vrijheid" en "Het Vlaamsche Volk" verheerlijkten hem voor 30 jaar liedjesteksten. De best gekende zangers hadden zich aangeboden om het feest op te luisteren met liederen uit het rijke repertorium van de volksdichter. Ook twee koren werden door het uitbundige publiek toegejuicht. De fanfare deed haar best om de benen van de toehoorders in beweging te brengen. Spreker van dienst, de heer Schoiers, noemde de liedjes van De Weerd "pereltjes van oorspronkelijkheid en doeltreffend door hunne waarheid en hunne eenvoud". De ontroerde volkszanger herinnerde in zijn dankwoord aan een ander groot volksdichter, Door Van Rijswijk.

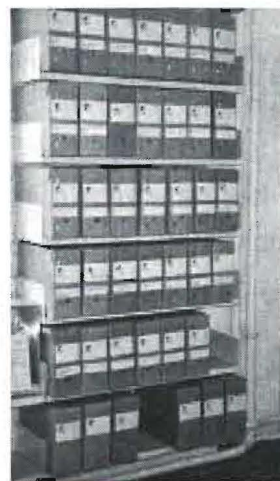
Ja sapperloot, ik heb het gaan bekijken
De voddenmarkt gaat boven alle wijken
Gewis als 't is
Om goed te jubileren
't Plezier is hier
Aan 't Sint Andries-kwartier.
Ja 't Sint Andries-kwartier dat valt niet vies
En spant de kroon om het schoonst te palleren...

Augustus 1891.

In de grote zaal van "Den Burgerkring" werd tijdens een luisterrijk toonkundig avondfeest hulde gebracht aan Andries De Weerd. De maatschappij "De Vrije Antwerpenaren" opende de viering met een inleidingsstuk voor fanfaren. K. Goedemé zong " 't Is schand" en "Schoenmaker, blijft bij uwen leest", twee kluchtliederen op woorden van de gevierde volksdichter. Twee andere liederen "Een reisje naar Brussel" en " 't Menschdom wil bedrogen zijn" werden gebracht door H. Laureys op woorden van De Weerd. De muziekmaatschappij besloot de hulde met "Aftocht".

WIST GE ?

- dat we met 88 enthousiaste toeschouwers de uitkoopvoorstelling van de tragikomedie "Het derde rijk in de vierde wijk" van Jan Christiaens sr. bekeken op 20 januari in het Multatuli-theater ? Langs deze weg feliciteren we de regisseur, de hele cast en de technische ploeg.
- dat we in het nieuwjaarsnummer van het Zone 03/Stadsmagazine voor Antwerpen onder de titel "Dorp in de stad" een vlot geschreven artikel lazen over het Sint-Andrieskwartier van de hand van Leinad Campo en geïllustreerd met foto's van Nick Hannes ?
- dat in één van de godshuisjes van de Maesganck, Korte Riddersstraat 23, kledingdeskundige Marina Felden een tentoonstelling presenteert met 64 authentieke poppenfiguren, gehuld in de prachtige kledij uit de Gouden Eeuw ? De expo "Cleedinghe en soo" loopt nog elke woensdag van 14 tot 18 uur tot eind april.
- dat Nigel Williams, ex-uitbater van taverne "t Hofke" aan de Sint-Andriesplaats, Humo's Comedy-Cup won ? De 45jarige stand-up comedian maakt deel uit van het Vlaamse collectief "Bonjour Micro". We wensen hem van harte proficiat !
- dat onze krantjes niet enkel in de Tijdschriftenleeszaal van de Antwerpse Bibliotheek ter inzage liggen ? U kan ze ook raadplegen in het "Volks- en Heemkundig Centrum voor Vlaanderen", Dorp 1 te 8690 Alveringem. Dit centrum is een onderdeel van de Gemeentelijke Bibliotheek van Alveringem en is geopend op woensdag van 14 uur tot 18 uur en op zaterdag van 10.30 uur tot 12 uur en van 13.30 tot 17.30 uur.

THEATERAGENDA VAN DE 4DE WIJK

* Noordteater, Steenhouwersvest 16

van 10 maart tot en met 21 april, elke vrijdag, zaterdag en zondag te 20.30 u.,
zondagmatinee om 15 u.

"Matilda, leugenaar" toneelspel van Debbie Isitt

Reservatie 03/231 20 08

* Augustijnertheater, IJzerenwaag 6

van 3 maart tot en met 10 maart, elke donderdag, vrijdag en zaterdag te 20.30 u. en
zondagmatinee om 15 uur

"Madame de Sade" toneelspel van Yukio Mishima

Reservatie 03/541 00 13 na 16u00

* Multatuli-theater, Lange Vlierstraat 5

van 24 februari tot 9 juni:

"In mijn caravan" van John Godber.

Reservatie: 03/231 68 14

kantoor Sint-Andries

Nationalestraat 124 - 2000 Antwerpen - tel. : 03 238 75 50 - fax : 03/248 65 49

Beheert iemand uw maandelijks spaargeld terwijl u wat anders aan het hoofd heeft? Met **Open Life** wel.

ST. ANDRIES KWARTIER HERLEEFT !!

Tijdschrift nr. 86

Verantw. uitg.:
Guy Smulders
Schoytestraat 60
2000 Antwerpen

Rekeningnummer : BACOB St. Andries 789-5662440-83

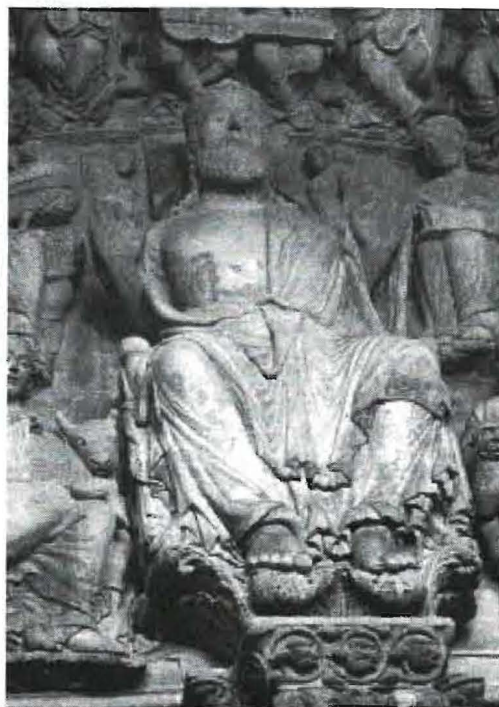
COMITE ST.-ANDRIESKWARTIER HERLEEFT Korte Vlierstraat 7 - 2000 Antwerpen

Gratis verdeeld in het Sint-Andrieskwartier. Op naam : 200 fr. per jaar.

VAN SINT-ANDRIES NAAR SANTIAGO DE COMPOSTELA VOORDRACHT DOOR STAF PEETERS ZATERDAG 23 JUNI 2001

Staf Peeters, wijkbewoner en sympathisant van "Sint-Andrieskwartier herleeft", stapte 2300 km ver en vertelt daarover op 23 juni in de zaal van het Multatulicafé, Lange Vlierstraat 7, om 20 uur. Dat zijn voordrachten een succes zijn, bewijst het aantal spreekbeurten dat hij reeds gaf. Meer dan 40 avonden boeide hij talloze luisteraars, zowel in België als in Nederland. Hij verleende ook zijn medewerking aan de radioprogramma's "De Postiljon" en "Koffers en Co". In 1986 werd Staf uitgeroepen tot "Sportman van het jaar". Hij ontving in Hasselt de "Europese Wandelmedaille".

Compostela ligt in de noordwestelijke hoek van Spanje, noordelijk van Portugal. Wat bezielde Staf om daar te voet naartoe te trekken? Hoe bereidde hij zich voor? Wat nam hij mee in zijn rugzak? Hoe was het onderweg met zijn fysieke conditie? Had hij tijdens de lange tocht last van eenzaamheid? Allemaal vragen waarop Staf een interessant antwoord weet te vertellen. Staf Peeters, sedert januari 1986 met brugpensioen, is een fanatiek wandelaar die ooit zelf een wandelkaart voor 's Gravenwezel en omgeving ontwierp. Voor zijn pensionering was hij al ruim 15 jaar door het Santiago-virus gebeten. Na het lezen van het boek van drs. Knippenberg over de middeleeuwse boetebedevaarten, liet het onderwerp hem niet meer los. Hij las alle lectuur die hij maar te pakken kon krijgen over dit thema. Het werd een dwanggedachte: hij moest en hij zou naar Santiago gaan. Hij vertelt

Detail van het Potico de la Gloria van de kathedraal, het ultieme eindpunt van de pelgrimstocht

enthousiast en als een spraakwaterval over zijn lange voettocht. Hij vertoont er dia's bij en laat merkwaaardige voorwerpen bekijken. Hij onderbreekt zijn boeiende vertelling om af en toe een liedje te zingen. Komt U ook naar hem luisteren?

Wij verwachten U !

IN MEMORIAM HENRI WIJNEN

Henri Wijnen

Op 26 februari overleed operazanger, cabaretier en kunstschilder Henri Wijnen in de leeftijd van 94 jaar. Langs deze weg bieden wij zijn familieleden onze blijken van deelneming aan.

Henri Wijnen heeft in de Academie van Turnhout twee eerste prijzen behaald. Hij studeerde ook vier jaar aan het Koninklijk Muziekconservatorium. Nadien zong hij in de Vlaamse Opera. Als bariton verleende hij zijn medewerking aan de artiestenmissen van de Carolus Borromeuskerk.

Later stapte Henri over naar het cabaret. Hij trad op in de Ancienne Belgique en in de Hippodroom samen met René Bertal, Nand Buyl, Louise Lausanne en Lia Lee.

In 1948 gaf hij het zingen op en wijdde hij zich aan zijn eerste passie: het schilderen. Hij maakte eigen composities en bewerkte gekende meesters zoals Verlat, Rubens, De Braeckelee en Teniers. In 1995 - hij was toen al 88 - stelde hij zijn werken ten toon in het atelier van de Prekersstraat.

KAREL GOEDEME

In de vorige editie van ons tijdschrift vertelden we over de twee hulde-avonden voor volksdichter Andries De Weerd. Eén van de vertolkers van zijn liedjes was Karel Goedemé, uitbater van café-chantant "De Volksvriend". Niemand sprak echter over "De Volksvriend", ze gingen naar "de Scheve" omdat Goedemé zijn hoofd wat naar links liet hangen. Alle dokwerkers, markeerders, natiebazen, klerken, schoen- en kleermakers kenden dit café-chantant.

Op een zekere dag had Andries De Weerd Karel Goedemé horen zingen en had hem een paar liederen beloofd. Zij vielen dadelijk bij Goedemé in de smaak en van toen af werd Dré Karels leverancier van geestigheden. Het gebeurde regelmatig dat de volksdichter in de voormiddag met een actualiteit kwam aandraven, dat "de Scheve" ze onmiddellijk van buiten leerde en dezelfde avond reeds aan het publiek voorstelde. In het boek "Het lied in het Antwerps volksleven" van Amand De Lattin lezen we dat het toneel van "De Volksvriend" bestond uit een planken verhoog op tonnen. "De Scheve" was regisseur en acteur. Hij speelde zowel mannen- als vrouwenrollen. De spelers verdienden geen geld, maar werden beloond met een fles jenever. Het repertoire bestond uit blijspelen, drama's en opera's. In "De reis rond de wereld" van Jules Verne verbeeldde een kindervagentje de trein en een jongen die een buis droeg en een ketel stomend water de locomotief. De inkomprijs

van 20 centimes gaf tevens recht op een glas bier.

In het boekje "Door dik en dun" van René Vermandere lezen we dat nog nooit een volksdichter zo'n vertolker getroffen heeft die hem zo uitdrukte en weergaf, die zo goed begreep waar hij heen wilde en wat zijn inzichten en bedoelingen waren. Anderzijds was het ook zo dat een groot deel van het succes van het café-chantant te danken was aan de liederen van Dré. De guitige refreinen gingen o.m. over de gebeurtenissen van de dag, de mode, de garde-civiek en de belastingen

Karel Goedemé

ZUSTERS KAPUCINESSEN VERLATEN HET KLOOSTER IN DE ST.-ROCHUSSTRAAT

In 1834 kocht de congregatie van de Kapucinessen het voormalig klooster en de kerk van de Kartuziers. De gebouwen dienden toen voor een suikerraffinaderij. De kerk werd in twee delen gescheiden, waarvan het ene deel ten dienste staat van het publiek en het andere deel van de Kapucinessen. Er hangt een mooi schilderij van Erasmus Quellin. Merkwaardig is ook het beeld van St.-Franciscus, een werk van M. Van Vosselaer. Een gedeelte van de kloostertuin werd afgenomen voor de bouw van de gevangenis van de Begijnenstraat. In 1908 werd de voorgevel gerestaureerd en in 1955 de kerk. De kloostergebouwen en de binnenplaats werden bij K.B. van 19 april 1955 beschermd. Tijdens de Tweede Oorlog werden de missen van 's zondags opgedragen in de kerk van het Kapucinessenklooster in de Sint-Rochusstraat. De eucharistievieringen van 7, 9 en 10 uur werden

voorgegaan door onderpastoor Van Westrenen, bijgestaan door koster Adriaan Doggen, knaap Louis Haesen en suisse Pierre Bockstal. De omhaling gebeurde ten voordele van de Sint-Andrieskerk.

Vermits de kapel van de Sint-Rochusstraat aanzien werd als nood-parochiekerk werden ook de lijkdiensten en de huwelijksmissen daar gecelebreerd.

Voor vele parochianen was de kloosterkerk een aangename oase van rust te midden van het drukke stadsgewoel.

Moeder Ancilla en haar drie medezusters verhuizen naar hun nieuwe verblijfplaats in de Lockaertstraat (St.-Camillus).

Het Instituut voor Tropische Geneeskunde kocht de eigendom

van het klooster. Het beschermde gebouw zal voortaan geen zusters maar leerlingen herbergen. De eerste lessen starten half 2002.

THEATERAGENDA VAN DE 4DE WIJK

* **Noordteater**, Steenhoudersvest 16

van 5 mei tot en met 23 juni, elke vrijdag, zaterdag en zondag te 20.30 u., zondagmatinee om 15 u.

“Stepping out” muzikale komedie van Richard Harris

Reservatie 03/231 20 08

* **Augustijnertheater**, IJzerenwaag 6

Op 29 en 30 september en op 5 en 6 oktober

Reservatie 03/541 00 13 na 16u00

“De bloemen, de vogels, de gruwel” toneelspel van Walter Van den Broeck

* **Multatuli-theater**, Lange Vlierstraat 5

van 24 februari tot 9 juni:

“In mijn caravan” van John Godber.

Reservatie: 03/231 68 14

WIST GE ?

- dat de 80jarige schrijver Hubert Lampo, over wie wij in onze vorige editie schreven, de prijs "Vrijzinnig Humanisme" ontvangt op 21 juni a.s. ? Langs deze weg feliciteren we hem voor deze verdienstelijke onderscheiding.

- dat de door ons reeds aangekondigde expo "Cleedinghe en soo" (mode- en tijdsbeeld van Antwerpen in de 16de eeuw), in de Maesganck, Korte Ridderstraat 23, wegens enorm succes verlengd wordt tot einde december ? Bezoek is nog mogelijk op afspraak via telefoonnummers: 03/216 35 80 of 03/231 46 70. Om een goed overzicht van de tentoonstelling te hebben is het wenselijk dat de groepen ongeveer 15 personen bevatten. De commentaar die gegeven wordt duurt ongeveer 40 minuten.

*"Cleedinghe en soo" :
linnenwever en koopman
Jacob Fugger uit de
Steenhouwersvest. Hij leende
geld aan keizer Karel,
Hendrik VIII, Philips II,
Edward VI en aan
de koningin van Engeland.*

1921 - 2001

- dat de turnkring "De Hoop" reeds 80 jaar bestaat ? Dit werd gevierd op zaterdag 28 april met een groot verjaringsfeest. We wensen hoofdverantwoordelijke Elvire Landuyt-Milio en haar leiding proficiat met dit jubileum. Op 19 mei werd de turnkring ontvangen op het stadhuis.

- dat de tekening van ons embleem, destijds ontworpen door Guido Smulders, nu uitgebeeld werd door Nico Parassiadis? Koksbaas en dichter Bert De Bruyne van restaurant "De Gouden Ecu" brengt de afbeelding op een staalplaat van A4-formaat die zowel buiten als binnen op gevels of muren kan worden aangebracht. Ook kan ze aan een ketting voor het raam worden opgehangen. Dit uniek collector's item kan worden besteld tegen de prijs van 2000 Bef. via rekeningnummer 789-5662440-83. U kan ze ook bestellen aan onze infostand tijdens de wijkfeesten van 8 september 2001 in de Korte Vlierstraat 7 vanaf 11 uur.
- dat de harmonie "Arbeid en Kunst" op 16 juni a.s. te 14.30 uur een concert geeft in het Diensten-centrum, Korte Ridderstraat 12 ? De toegang is gratis. Ook op 23 juni te 14.00 uur in Silo Musica, Lange Ridderstraat 48.

kantoor Sint-Andries

Nationalestraat 124 - 2000 Antwerpen - tel. : 03 238 75 50 - fax : 03/248 65 49

Beheert iemand uw maandelijks spaargeld terwijl u wat anders aan het hoofd heeft? Met **Open Life** wel.

ST. ANDRIES KWARTIER HERLEEFT !!

Verantw. uitg.:
Guy Smulders
Schoytestraat 60
2000 Antwerpen

Rekeningnummer : BACOB St. Andries 789-5662440-83

COMITE ST.-ANDRIESKWARTIER HERLEEFT Korte Vlierstraat 7 - 2000 Antwerpen

Gratis verdeeld in het Sint-Andrieskwartier. Op naam : 200 fr. per jaar.

GELEIDE WANDELING N.A.V. DE 100STE VERJAARDAG VAN DE GEBOORTE VAN LODE ZIELENS

ZONDAG 21 OKTOBER 14 UUR

Op 13 juni 1901 werd Lode Zielens geboren in de Pompstraat nr. 17. Lode groeide op tussen de koffieboonraapsters en de zakkenmaaksters. Zijn vader was diamantslijpersgast. Pa Zielens was directeur van drie harmonieën en schreef zelf ook muziek. Hij nam zijn zoon Lode mee naar musea en concerten en leerde hem Conscience kennen. Nadat Lode fietsenmaker werd en nadien "markeur aan de dok", ging hij aan de slag als journalist bij de Volksgazet. Hij verzorgde de culturele en gerechtelijke verslaggeving en schreef af en toe een artikel over de Antwerpse haven.

Lode Zielens in 1933

In zijn vrije tijd schreef Zielens romans en verhalen. Hij publiceerde twaalf boeken waaronder "De gele roos", "Nu begint het leven", "De dag van morgen" en het bekende "Moeder waarom leven wij?". Dit laatste boek werd door de VTM als feuilleton verfilmd. Beeldhouwer Pol Van Esbroeck heeft de hoofdfiguur "Netje" gestalte gegeven als een door het leven getekende moeder. Het beeld staat in de groene zone van de Sint-Andrieskerk.

De auteur had het proletariaat in onze letterkunde geïntroduceerd. Als volksjongen uit "de Parochie van Miserie" had hij de juiste toon gevonden om de ellende te beschrijven van de armen in de buurt waar hij geboren was. Sinds 1930 had hij een belangrijk aandeel in de vernieuwing van het Vlaamse proza. Lode Zielens was een schrijver met een groot hart! In de Volksgazet van 29 november 1944 werd hij "het sieraad van de Vlaamsche letterkunde" genoemd.

PRAKTISCH: We komen bij elkaar vanaf 13.30 uur in het wijkhuis, Sint-Andriesstraat nr. 7 waar stadsgids André Meulemans ons opwacht. De wandeling zal ongeveer twee en een half uur duren. Nadien komen we terug naar het wijkhuis om boterhammen te eten met kop en kaas en koffie of thee of frisdrank te drinken. De deelname kost 170 Bef. per persoon (gids, boterhammen en drank inbegrepen), kinderen onder de 12 jaar betalen 100 Bef. Vermits slechts 25 personen meekunnen is men verplicht vooraf in te schrijven. Dat kan telefonisch bij Martha Meulemans: 03/234 32 42 of via de bank: rekeningnummer 789-5662440-83 (men kan via de bank inschrijven tot 16 oktober).

Wij verwachten U!

Auteur en oud-medewerker van het Volkskundemuseum, Frans Lauwers, die ons rondleidde in de expo "Antwerpse Typen", zocht voor ons de stamboom van Zotte Rik op.

VOOROUDESTAFEL VAN "ZOTTE RIK"

Petrus GELEY x *Anna-Catharina VAN HOUTEM*
° *Petrus Franciscus Geley Antwerpen 10.09.1735*

Petrus Franciscus GELEY x *Barbara WOLSCHOT*
° *Joannes Franciscus Geley Antwerpen 28.07.1760*

Joannes Franciscus GELEY x *Joanna Maria HONSELEER*
° *Joseph Jean Geley Antwerpen 02.01.1784 (schrijver)*

Joseph Jean GELEY x *Anne Marie NOORTMANS (meid)*
° *Henricus Josephus Geley Antwerpen 14.09.1819 (zeevaarder)*

Henricus Josephus GELEY x *Joanna Catharina CLINGEN*
° *Maria Theresia Geley Antwerpen 11.03.1837 (fruitleurster, kleermaakster) (Mie Citroen)*

Maria Theresia GELEY x ?
° *Henricus Geley Antwerpen 10.11.1854 (Zotte Rik)*

Maria Theresia GELEY x *Adrianus Franciscus VAN AKEN (26.01.1865)*
Henricus Geley heet dan Henricus Van Aken. Hij stierf in Mortsel op 12.03.1909.

Maria Theresia Geley stierf in Antwerpen op 05.09.1918.

Bron: Registers bewaard op het STADSARCHIEF te ANTWERPEN.

Woongelegenheden tijdens het leven van Zotte Rik in Sint-Andries.

Korte Ridderstraat 35 (geboorteplaats) : 1854
Vliersteeg 7 : 19 juni 1855
Lange Ridderstraat 48 : 15 januari 1866
Steenbergstraat 8 : 21 september 1870
Lange Vlierstraat 21 : 21 januari 1871
Lange Ridderstraat 1 : 4 december 1873

Opmerking:

De huisnummers corresponderen thans niet meer met de huidige huisnummers.

Bron: Bevolkingsboeken, Antwerpen, Stadsarchief.

LOY PRUYSTINCK

In de helft van de 16de eeuw woonde Loy Pruystinck in de Rijke Beuckeleersstraat. Men noemde hem "de Schaliedekker". Als profeet preekte Loy dat de verrijzenis van het lichaam niet gebeurt, dat de engelen, het paradijs, het einde van de wereld, het laatste oordeel en de duivels slechts verzinsels waren, dat het huwelijk geen sacrament was en dat de Schrift en de mis geen waarde hadden. Hij gaf zich uit als de gezant van Christus om zijn tijdelijk rijk op de aarde te herstellen. Hij begaf zich naar Luther en Philip Melanchton om goedkeuring voor zijn leerstelsels te bekomen. Het tegenovergestelde gebeurde. Luther zegde hem dat hij de duivel in zich had en waarschuwde de hervormde gemeente van Antwerpen tegen de verfoeilijke leer van Loy. Omstreeks 1544 begon Pruystinck openlijk zijn stelsels te prediken en ketterse boeken uit te delen. Hij lukte erin talrijke aanhangers te vinden waaronder rijke burgers en kooplieden. De sekte verenigde zich in een huis in de Rijke Beuckeleersstraat waar zij de nachten in walgelijke braspartijen doorbachten. Het

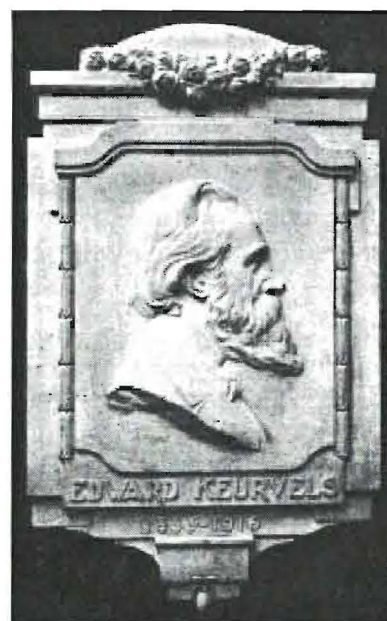
Rijke Beuckelaerstraat

magistraat werd verwittigd en in juli 1544 werd Loy Pruystinck aangehouden samen met zijn aanhangers. Hij werd op zaterdag 25 oktober op de Grote Markt levend verbrand.

ONZE BIJDRAGE TOT HET BENOIT-JAAR

Honderd jaar geleden overleed componist, pedagoog en dirigent Peter Benoit. Constance Teichmann omschreef Benoit als één van de zeldzame religieuze auteurs van onze tijd en ons land. Op 8 maart 1901 is Peter Benoit gestorven, 's morgens rond half vijf. Drie dagen daarna werd hij uitgeleide gedaan naar het Kielkerkhof, waar hij naast Hendrik Conscience aan de aarde werd toevertrouwd.

Als eerbetoon aan hem publiceren wij een tekst van Edward Keurvels waarop Benoit muziek heeft gezet. Keurvels was een leerling van Benoit. Hij werd geboren in de Boeksteeg, de huidige Nationalestraat. Hij was de eerste directeur en orkestmeester van de Vlaamse Opera en schreef zelf ook muziek, o.a. "Parisina". Benoit liet Keurvels de Franse tekst van "Les Noces de Prometée" vertalen en aanpassen zodat het werk als "Prometheus' zegepraal" kon worden uitgevoerd.

Edward Keurvels

**Starglans die zoo helstralend in donkere nachten gloort,
Vredig nederdalend, hart en ziel bekoort
Wanneer uit hooger sfeeren gij naar mij henenblijkt,
Dan is't of zoet begeeren mijn ziel geheel verkwikt.
Bij starren zacht geflonker is droefheid heengegaan
En in 't heimvol nachtelijk donker stijgt een bede
Omhoog, ter hemelbaan
Uw schitterend gewemel, die lach van den kalmen nacht
Broeit mij alleen aan den hemel klare starrenpracht.
Starglans die zoo helstralend in donkere nachten gloort,
Vredig nederdalend, hart en ziel mij bekoort.**

Muziek: Peter Benoit. Tekst: Edward Keurvels.

WIST GE ?

- dat 23 ereleden en 31 steunende leden in 2001 onze initiatieven financieel mogelijk maken ? Langs deze weg danken wij hen van harte.
- dat er met enthousiasme geluisterd werd naar de voordracht van Staf Peeters op 23 juni II. ? Hij verduidelijkte de bedoeling van zijn voettocht naar Santiago de Compostela met een boeiende vertelling, knappe dia's en een duidelijke uiteenzetting in de programmabrochure. Wij danken Staf voor zijn belangeloze medewerking.
- dat tijdens het Erfgoedweekend van 19 en 20 mei door bewoners van de Muntstraat uniek aardewerk aan het Stedelijk Centrum voor Archeologie en Monumentenzorg (in de Kloosterstraat) afgegeven werd ? Het bleken resten van een pottenbakkerij uit de 14de eeuw te zijn.
- dat Georges Guldix, weduwnaar van onze ondervoorzitster Alice Roossens, op 24 juli overleed ? Vanaf de oprichting van het comité in 1975 mochten wij steeds beroep doen op zijn enthousiaste medewerking bij het realiseren van onze activiteiten. Wij bieden zijn kinderen Gabie en Luc onze blijken van deelneming aan.
- dat René Janssens, voorzitter van de Stedelijke Culturele Raad, in zijn 11 juli-toespraak aandacht vroeg voor het Internationaal Jaar van de Vrijwilliger ? Hij onderstreepte daarbij de onschatbare rol van een actief verenigingsleven. We zijn blij met deze belangstelling want ons comité is bijna 26 jaar met vrijwilligers aan het werk.
- dat de schrijver Domien Sleenckx 100 jaar geleden stierf ? Als tienjarige jongen bezocht hij het theater van poppenspeler Van den Eynde in de Sint-Jansstraat, de huidige Aalmoezenierstraat. In ons archief ontdekten we belangrijke teksten van zijn hand, o.a. "Bombardement te Antwerpen", "Uit het Kunstenarsleven van Antoon Van Dijk" en "In levensgevaar".

Staf Peeters

Georges Guldix

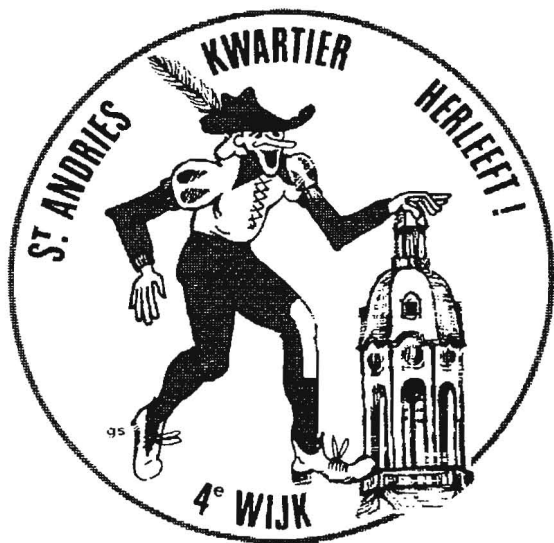
*Domien Sleenckx,
naar het schilderij van
P. van Havermaet (AMVC)*

kantoor Sint-Andries

Nationalestraat 124 - 2000 Antwerpen - tel. : 03 238 75 50 - fax : 03/248 65 49

Beheert iemand uw maandelijks spaargeld terwijl u wat anders aan het hoofd heeft? Met **Open Life** wel.

ST. ANDRIES KWARTIER HERLEEFT !!

Tijdschrift nr. 88

Verantw. uitg.:
Guy Smulders
Schoytestraat 60
2000 Antwerpen

Rekeningnummer : BACOB St. Andries 789-5662440-83

e-mail : sah@antwerpen.be

COMITE ST.-ANDRIESKWARTIER HERLEEFT Korte Vlierstraat 7 - 2000 Antwerpen

Gratis verdeeld in het Sint-Andrieskwartier. Op naam : 200 fr. per jaar.

RUBENS EN HET SINT-ANDRIESKWARTIER

8 JANUARI 2002 TOT EN MET 21 JANUARI 2002

Een tentoonstelling samengesteld door het Cultureel Ontmoetingscentrum m.m.v. het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft".

Peter Paul Rubens huwde in 1609 in de Sint-Michielsabdij, waar zijn moeder begraven lag. Het echtpaar Rubens nam zijn intrek bij zijn schoonouders in de Kloosterstraat. In het atelier van zijn schoonvader, stadsgriffier Jan Brant, kwam "De Kruisafneming" tot stand. De Sint-Andrieskerk werd de parochiekerk van Rubens. Twee van zijn kinderen werden er gedoopt: Clara-Serena en Albert.

In 1626 kocht Rubens het huis "De Swaen" en 16 daarachter gelegen woningen met hof en gang: het Godshuis "Van Nispen" voor 12 ouderlingen, aan de Korte Ridderstraat 23.

Deze feiten zullen in de expo uitgebreid worden toegelicht en geïllustreerd.

De tentoonstelling is dagelijks gratis te bezoeken van 8.30u. tot 21u. (zondag tot 18u.) in het Cultureel Ontmoetingscentrum, Sint-Andriesplaats nr. 24.

P.P. Rubens

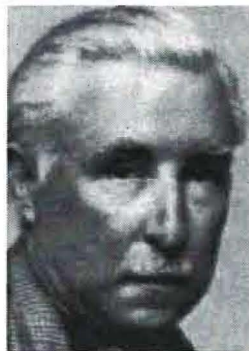

*De leden van het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft"
wensen alle lezers een gelukkig 2002.*

AMAND DE LATTIN

De auteur Amand de Lattin werd in 1880 geboren in de Scheldestad. Hij beschikte over het vermogen, in al wat hij schreef, atmosfeer te brengen: een blijk van zijn literair talent. Zo publiceerde Amand in 1940 geschiedkundige kronieken onder de titel "Evoluties van het Antwerpsche stadsbeeld" bij uitgeverij Mercurius. Hierin lezen we o.m. over de bankiersfamilie Fugger uit de Steenhouwersvest die geld leende aan keizer Karel, Hendrik VIII, Edward VII en Philips II. Ook vinden we in deze publicatie de historiek van het "Zinneloozengesticht" van de Sint-Rochusstraat. In het boek "Beroemde medeburgers" schrijft Amand onder de titel "Het Antwerps Beeldenpatrimonium" over standbeelden en openbare gedenktekens. Daarin lezen we informatie over Pieter Appelmans, Domien de Waghemaekere en Cornelis De Vriendt (beeldhouwers uit de Steenhouwersvest), Karel Candael en Edward Keurvels (componisten uit de Boeksteeg), Hendrik Conscience en Domien

Amand de Lattin

Sleeckx (schrijvers uit de Pompstraat). Het boek "Doorheen Oud Antwerpen" is een gids en inventaris van de hedendaagse oude Scheldestad. De publicatie getuigt van betrouwbare en juiste informatie en oogt aantrekkelijk door de keurige illustraties. Als folklorist stelde Amand een bundel samen onder de titel "Het lied in het Antwerps volksleven der vorige eeuw" en in "Sinjorenstad" laat hij volop zijn gemoed spreken. Hierin roept hij beelden op die hijzelf gekend heeft, het Antwerpen 1880-1900 vergroeid met de poëzie van het verleden: de oude dokken met de vellenkuissters en de jeneververkoopsters aan de haven. Toen Amand de Lattin op 4 juli 1959 overleed, liet hij een wel zeer gevarieerd letterkundig oeuvre na.

IJSFABRIEK IN SINT-ANDRIES

Het feit dat de grond van de voormalige ijsfabriek, gelegen tussen de Kronenburgstraat en de Willem Lepelstraat, zal dienen tot het opbouwen van een complex met 17 loften, is voor ons een reden om eens in het verleden te duiken.

Op de plaats van de ijsfabriek stonden in de 17de eeuw de gebouwen van een klooster. De kelders herinneren nog aan die tijd. Vanaf de 19de eeuw werd dit klooster in verschillende fasen omgebouwd tot een opslagplaats. In 1920 werd het complex omgevormd tot een ijsfabriek. Die produceerde tientallen jaren een enorme hoeveelheid blokken ijs voor de visserij, de slaggers en de horecazaken in de omgeving. Tijdens de Tweede Wereldoorlog namen de Duitsers het gebouw in beslag. Daarna ging de ijsfabriek failliet in 1950. Tot 1981 heeft het complex nog dienst gedaan als opslagplaats van de Sun-Wah-supermarkten. Het wordt nu de woning van 17 lofteigenaars. Op de benedenverdieping komen er kantoren.

voormalige ijsfabriek

HONDERD JAAR GELEDEN OVERLEED DOMIEN SLEECKX

We meldden het al in onze vorige editie: de schrijver uit de Pompstraat stierf een eeuw geleden op 13 oktober 1901. Jan Lambrecht Domien Sleeckx werd eerst leraar aan de Normalschool te Lier en nadien hoofdschoolopziener te Brussel. Hij schetst zijn kleine burgers en vooral zijn geliefde schipperswereld met een fijne opmerkingsgave. Met voorliefde beschreef hij het gulle en harde volksleven aan de havenkant. Zijn voornaamste werken zijn: "In alle standen", "De Plannen van Peerjan" en "Kronijken der Straten van Antwerpen". Deze boeken zijn een aanwinst van blijvende waarde voor onze dramatische letterkunde. Als hommage aan deze in het Sint-Andrieskwartier geboren auteur drukken we een gedicht af van zijn hand: *Visserlied*.

Zoon van Blankenberge
Koene vissersmaat
Durf ik golven bergen
Met een stout gelaat,
Doch met veel genoeg
Keer ik naar het strand,
En, na angstig zwoegen,
Stap ik blij aan land.

Op de woeste baren
Vliegt mijn ranke schuit,
En de zeegevaren
Tart ik moedig uit.
Doch ik ken de nukken
Van het trouwloos meer
En met zielsverrukken
Zie ik mijn dorpje weer.

Koen en onverschrokken
Als een Vlaamse held,
Laat ik graag mij lokken
Op het pekelveld,
Doch na vlijtig vangen
Zeg ik: 't is genoeg,
En met heet verlangen
Wend ik weer de boeg.

Want op d'oever staat een kluisje
En daar is mijn veil'ge ree.

THEATERAGENDA VAN DE 4DE WIJK

* Noordteater, Steenhoudersvest 16

donderdag, vrijdag en zaterdag om 20.30 uur (zondag om 15.00 uur. Zondag 17 februari om 20.30 uur) van 12 januari tot en met 23 februari

"Een blonde aardbei", van Mino Bellei (een drama - komedie).

Reservatie: ma, di, do en vrijdag van 10 uur tot 14 uur: 03 231 20 08

* Augustijnertheater, IJzerenwaag 6

op 12, 13, 18 en 19 januari om 20.15 uur (zondag 15 uur)

"Mijne schoonzoon is nen Ollander" van Ruud De Ridder

Op 8, 9, 10, 15 en 16 februari om 20.15 uur (zondag om 15 uur)

"Antigone" van Sofocles.

Reservatie: 03 541 00 13 na 16u00

* Multatuli-theater, Lange Vlierstraat 5

elke vrijdag en zaterdag om 20.30 uur (zondag om 15 uur) van 14 december tot 2 maart.

"Den entree van den beebee" van André Roussin

Reservaties: woe en do van 15.00 uur tot 18.30 uur, vrij en za van 17.00 uur tot 20.00 uur.

MADONNA IN DE SCHOYTESTRAAT

Op donderdag 15 november werd het beeld "Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand" terug aan de gevel gehangen van de woning nr. 61. Het werd hersteld door jonge restaurateurs, die op hun beurt bijgestaan werden door de vrijwilligersvereniging ADFAS. Deze activiteit diende als voorbode van het madonna-project 2002 in samenwerking met de Erfgoedcel Antwerpen, de Academie en de Dienst voor Toerisme.

Het beeld "Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand" is één van de oudste en grootste madonna's van de Sint-Andriesparochie. Het houten beeld dateert uit 1611. Toen de wijk regelmatig getroffen werd door epidemieën zochten de parochianen "bijstand" bij het beeld van Maria, die ook de schutshelge van Antwerpen is. In de eerste helft van de vorige eeuw was het nog de gewoonte om huis aan huis geld te gaan vragen voor het onderhoud van het beeld. Sinds 1999 is deze madonna al het derde beeld

dat in de Sint-Andriesparochie werd hersteld en teruggezet door de vereniging "Kruis en Beeld Antwerpen". Een tijdje geleden werden elders in de Schoytestraat en in de Muntstraat madonna's aan gevels gehangen

ANNO 1989

ANNO 2001

WIST GE ?

- dat er 28 geïnteresseerde wandelaars mee opstapten met de Lode Zielenswandeling ?
Lovende artikels lazen we hierover in het Nieuwsblad en in de Gazet van Sint-Andries.

- dat één van de drie infopunten tijdens de Open Monumentendag van 9 september het Mercator-Orteliushuis was? In deze grote patriciërswoning uit de 16de eeuw is nu het Stedelijk Informatiecentrum voor Archeologie en Monumentenzorg gehuisvest.

- dat ons comité meewerkte aan "Wakkere wijk aan het werk", een project van de Stuurgroep? Wij mochten ons als één van de verenigingen van de wijk voorstellen via toonkasten en een infostand.

- dat het comité ook meewerkte aan het Harmoniefestival van "Arbeid en Kunst" op 24 en 25 november in het Cultureel Ontmoetingscentrum ? Ook wordt er vanaf nu in elke krant van harmonie "Arbeid en Kunst" een straat uit de wijk besproken door ons comité.

- dat het Augustijnertheater uit de IJzerenwaag dit jaar precies een eeuw bestaat ? Sinds 100 jaar al teert de amateursvereniging op de vaak mateloze inzet van een grote schare vrijwilligers, fervente gepassioneerden van het theater. Het comité wenst directie en cast proficiat met dit jubileum.

kantoor Sint-Andries - Nationalestraat 124 - 2000 Antwerpen - tel. : 03 238 75 50 - fax : 03/248 65 49

 BACOB
BANK
Stimuleer uw kapitaal.

Kan een goede belegging u helpen de wereld te verbeteren? Bij **BACOB** wel.

ST. ANDRIES KWARTIER HERLEEFT !!

Tijdschrift nr. 89

Verantw. uitg.:
Guy Smulders
Schoytestraat 60
2000 Antwerpen

Rekeningnummer : BACOB St. Andries 789-5662440-83

e-mail : sah@antwerpen.be

COMITE ST.-ANDRIESKWARTIER HERLEEFT Korte Vlierstraat 7 - 2000 Antwerpen

Gratis verdeeld in het Sint-Andrieskwartier. Op naam : 200 fr. per jaar.

VARIETE-AVOND IN HET MULTATULI-THEATER LANGE VLIERSTRAAT 5 DINSDAG 23 APRIL TE 20 UUR

Voor de zeventiende keer organiseert het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" een ontspannende theateravond. Aanleiding is de presentatie van de geïllustreerde publicatie "Zingend en spelend Antwerpen" van de auteur Jack Verstappen, die zal worden voorgesteld door zijn collega Knarf Van Pellecom.

In dit boekje lezen we o.m. informatie over het poppentheater "De Poesje", over de carrière van kluchtzanger Karel Goedemé, die de liedjes van Dré De Weerd zong, over café-chantant-zanger Sus Van Aerschot, die in "Het Meulesteentje" in de Kammenstraat optrad, over de zangeres Nini de Boël uit de Nationalestraat en over acteur Victor Driessens die de kunstenaarskroeg "Thalia" uitbaatte in de Steenhoudersvest. Op dinsdag 23 april is het dan weer zover. Mensen die onze vorige theateravonden meemaakten weten wat hun te wachten staat. Lutje Visterin, het ensemble "Eigen-Wijs", Paul Van Duren, de zanggroep "Muzant" en de café-chantant-zangeres Nelly D'Hondt geven weer het beste van zichzelf! Deze optredens worden afgewisseld met liedjes over het Sint-Andrieskwartier, dia-montages en gedichten over de "Parochie van Miserie" gebracht door onze eigen comitéleden.

Nelly D'Hondt, haar echtgenoot en Jack Verstappen

Telefonisch reserveren kan via nummer 03/234 32 42. U kan ook via de bank betalen op rekeningnummer 789-5662440-83 tot 17 april. Wie kaarten wil afhalen kan dat doen in café "Multatuli", Lange Vlierstraat nr. 7 van woensdag tot zaterdag tussen 14 en 19 uur. De inkomprijs bedraagt 4 euro of 3 euro voor 65plussers. Jongeren tussen 12 en 18 jaar betalen eveneens 3 euro.

Wij verwachten U !

SINT-ANDRIES VERTEGENWOORDIGD IN "VROUWENZAKEN-ZAKENVROUWEN"

De Christelijke Middenstands- en Burgervrouwen bestaan 50 jaar. Om dit te vieren organiseerden zij een tentoonstelling i.s.m. de provincie Oost-Vlaanderen, Kadoc Leuven en de Kunsthall Sint-Pietersabdij Gent. In de sector "Ambachten en Kleinnijverheid" ontdekten wij het eerste werk van de in het Sint-Andrieskwartier geboren schrijver Hendrik Conscience. Het boek "In 't Wonderjaer" met als ondertiteling "Historische tafereelen uit de XVIde eeuw" werd in 1837 gedrukt bij de weduwe Schoeseters te Antwerpen.

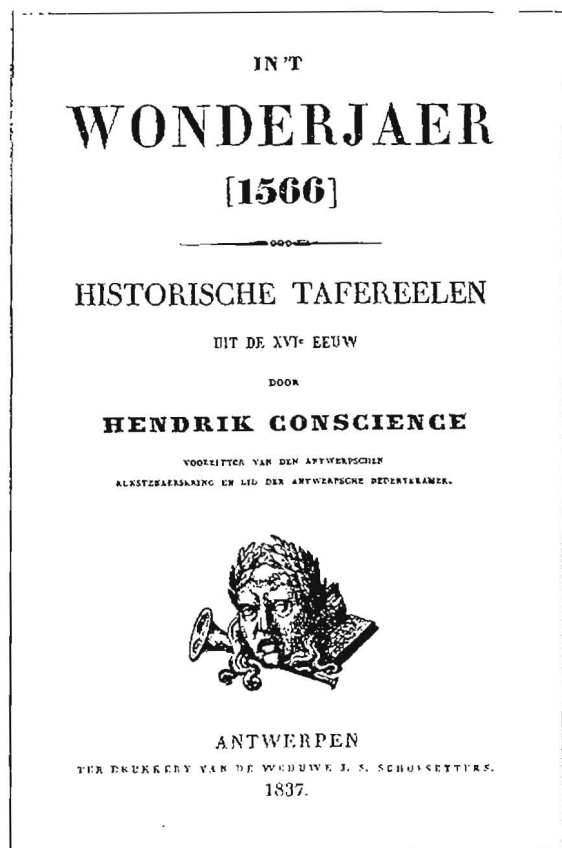
In de sector "Sociaal-caritatieve en educatieve werken" bekeken we het beeldje van Constance Teichmann dat door het AMVC in bruikleen gegeven was. Er lag ook de biografie van "Antwerpens goede engel", geschreven door haar nicht Marie-Elisabeth Belpaire, de mecenas voor Vlaamse literatuur en muziek, die in 1902 aan de basis lag van de Katholieke Vlaamse Hogeschooluitbreiding voor vrouwen. Aan het huis "In den Rooien Brak", Oever nr. 4 hangt een gedenkplaat als herinnering aan Constance Teichmann. Eén anecdote uit haar leven verduidelijkt haar inzet voor haar medemens.

Constance Teichmann

In mei 1866 lag het Duits schip "Agnes" op de Schelde voor anker. Niemand mocht aan of van boord komen want er heerste de pest. Zij deed al het mogelijke om de matrozen aan boord te kunnen verzorgen samen met pastoor Tuerlinckx. Zij werd voor deze daad verermerkt met het Ridderkruis in de Leopoldsorde. In ons tijdschrift nr. 42 wijdde het comité een artikel aan deze "Engel van Antwerpen." Op 5 oktober 1986 organiseerde het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" t.g.v. de 90ste verjaardag van haar overlijden een Constance Teichmann-wandeling en stelde stadsgids André Meulemans een brochure samen over haar leven.

In de sector "Kunstambachten" merkten we een foto van Ann De Meulemeester die tijdens het Modejaar 2000 het beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand in de Sint-Andrieskerk tooide met een nieuwe mantel. Deze drie merkwaardige dames vertegenwoordigden Sint-Andries in de expo "Vrouwenzaken-Zakenvrouwen" die doorging in de kunsthall van de Sint-Pietersabdij te Gent.

HISTORISCH OVERZICHT VAN 100 JAAR HARMONIE "ARBEID EN KUNST"

Michel Van Os

In 1903 werd onder bijzondere omstandigheden de harmonie "Arbeid en Kunst" gesticht. Het was niet de eerste socialistische muziekmaatschappij in Antwerpen. Reeds kende men "De Vredekring", gesticht in 1881 en in 1893 werd daar nog de harmonie "De Werker" aan toegevoegd. Maar de Zuidersectie, die toen toch de belangrijkste socialistische afdeling te Antwerpen was, bezat geen eigen harmonie. Dit werd terecht als een gemis aan gevoeld. De Zuidersectie richtte een veldfeest in. Dat er op dit feest muziek zou ontbreken bleek men terecht voor een onmogelijkheid te houden. Eén van de leden van de Zuidersectie, Michel Van Os, die lid was van de metaalbewerkersbond en werkzaam op de Minervafabrieken, was een knap muzikant. De Zuidersectie richtte zich dan ook tot hem om voor het muzikale vraagstuk een oplossing te vinden. Michel

ging op de Minervafabrieken zijn werkmakkers vragen de Zuidersectie uit de nood te helpen en slaagde erin verschillende bereidwillige muzikanten te vinden. Aldus was er voor het veldfeest een oplossing gevonden. Doch nu werd het duidelijk voor het bestuur dat men niet altijd met een gelegenheids-harmonie kan werken. Men zou moeten trachten een vast muziekkorps op te richten. Michel Van Os, hiervoor de aangewezen man, ging aan het werk.

De eerste dirigent.

Michel Van Os slaagde er inderdaad in, na zware inspanningen, een korps samen te stellen. Doch wie zou de leiding ervan op zich nemen? Michel stond in contact met een kameraad wiens broer muzikleider te Willebroek was, Henri Cauwenbergh. Deze werd bereid gevonden de leiding van het pas opgericht korps op zich te nemen. In de toenmalige moeilijke financiële omstandigheden kwam de vraag voor het aanschaffen van dure muziekinstrumenten. Ook hiervoor werd door Michel Van Os en zijn kameraden een oplossing gevonden. Dank zij de onblusbare inzet van die oude socialistenvelen hun spaarcenten en er werden zelfs kinderspaarpotten geledigd. Ook circuleerden er intekenlijsten om aan het nodige kapitaal te geraken. Bij een tweedehandshandelaar in muziekinstrumenten, tevens hersteller, werden de eerste aankopen gedaan. Deze instrumentenbouwer was gevestigd op de hoek van de Begijnenstraat en de Sint-Rochusstraat.

Tekst: Guido Mannaerts

Bron: Archief harmonie "Arbeid en Kunst"

Wordt vervolgd

*** Harmonie "Arbeid en Kunst", Sint Andreisplaats 24**

op 26 mei i.s.m. het Cultureel Ontmoetingscentrum te 14 u.

Een concert met Hakkebord-trio in het Cultureel Ontmoetingscentrum

Reservatie 0476 20 55 91 of 03 233 45 82

WIST GE ?

- dat onze Rubenstentoonstelling in het Cultureel Ontmoetingscentrum tijdens de maand januari veel volk op de been bracht ? Stadsgids F. Beerten feliciteerde het comité met dit succes.
- dat het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" reeds 10 emailplaten verkocht met het embleem ontworpen door Guido Smulders en getekend door Nico Parassiadis ? Ze zijn nog steeds te koop tegen de prijs van 50 euro via rekeningnummer 789-5662440-83. Op 7 februari werd ook een goedkopere versie voorgesteld. Het ingekaderd embleem achter glas is te koop tegen 7 euro bij Bert De Bruyne, koksbaas van restaurant "De Gouden Ecu", Sint-Michielsstraat 11. Telefonisch afspreken kan vanaf 14 uur via nummer 03/232 71 25.
- dat ons comité ook meewerkte aan het project "Sint-Andries vertelt", een initiatief van het Cultureel Ontmoetingscentrum ? Vooral de samenwerking met de wijkbibliotheek viel goed mee, wat ons archief ten goede kwam.
- dat stadsgids Rémy Van Belle overleed ? Hij schreef voor ons de artikelenreeks "Salm-Salm, Hof met Eurogalm" in de tijdschriften nrs.78, 79 en 80. Langs deze weg bieden we zijn familieleden onze blijken van deelneming aan.
- dat het Erfgoedweekend in het teken stond van het thema "Verzamelen" ? De bibliotheek van Alveringem etaleerde de heemkundige tijdschriften. Ook een deel van onze krantjes werd getoond, waarvoor onze dank.

THEATERAGENDA VAN DE 4DE WIJK

* **Noordteater**, Steenhouwersvest 16

van 15 maart tot en met 7 april om 20.30 u., elke vrijdag en zaterdag
+ zondag 14 en donderdag 18 april . Matinee op zondag te 15 u.

"Instinct" van Ed Vanderweyden

Reservatie 03 231 20 08

* **Augustijnertheater**, IJzerenwaag 6

Op 20, 21, 26 en 27 april om 20.15 u., zondagmatinee om 15 u. Reservatie 03 233 00 36

"Midzomernachtsdroom" toneelspel van William Shakespeare

* **Multatuli-theater**, Lange Vlierstraat 5

van 15 maart tot en met 8 juni, elke vrijdag en zaterdag om 20.30 u., zondagmatinee om 15 u.

"Verre vrienden" van Alan Ayckbourn

Reservatie: 03 231 68 14

kantoor Sint-Andries

Nationalestraat 124 - 2000 Antwerpen - tel. : 03 238 75 50 - fax : 03/248 65 49

Open Life Values. Rendabel beleggen in een mens- en milieuvriendelijke toekomst.

ST. ANDRIES KWARTIER HERLEEFT !!

Tijdschrift nr. 90

Verantw. uitg.:
Guy Smulders
Schoytestraat 60
2000 Antwerpen

Rekeningnummer : BACOB St. Andries 789-5662440-83

e-mail : sah@antwerpen.be

COMITE ST.-ANDRIESKWARTIER HERLEEFT Korte Vlierstraat 7 - 2000 Antwerpen

Gratis verdeeld in het Sint-Andrieskwartier. Op naam : 5 euro per jaar.

HAVENRONDVAART

ZATERDAG 21 SEPTEMBER 14.30 UUR

Het "Museum aan de Stroom" organiseert 3 tentoonstellingen, waaronder één in het Volkskundemuseum. Onder de titel "Havenkwartier" evoceert men het leven aan de waterkant. Uit het archief van het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" exposeert men teksten en foto's, gebruiksvoorwerpen van dokwerkers en kledij van zakkennaaiers. Een fraaie catalogus kwam tot stand waarin documenten uit ons archief werden afgedrukt. Hij is te koop tijdens de openingsuren van het Volkskundemuseum aan de prijs van 10 euro. De tentoonstelling loopt nog tot 1 september.

Naar aanleiding van dit feit organiseert het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" een havenrondvaart op zaterdag 21 september. De Scheldetocht duurt 2 en

een half uur. De deelnameprijs bedraagt 10 euro per persoon. Kinderen, 60plussers en mindervaliden betalen 6,50 euro. Het vertrek is voorzien aan kaai 14 - Londenbrug te 14.30 uur. Wie met het openbaar vervoer komt neemt best bus 1 richting noord tot voor de Londenbrug.

U kan inschrijven tot en met 7 september, telefonisch via de nummers

03/231 64 34 of 03/234 32 42.

U kan ook betalen via de bank op rekeningnummer 789-5662440-83 tot 30 augustus.

Wij verwachten U !

IN MEMORIAM JACK VERSTAPPEN

VOORSTELLING VAN HET BOEKJE “ZINGEND EN SPELEND ANTWERPEN” DOOR KNARF VAN PELLECOM

Bij het lezen van “Zingend en Spelend Antwerpen” ging een nieuwe, deels onbekende wereld voor mij open.

Voor het eerst openbaarde het café-chantant zich aan mij, hoorde ik een kluchtzanger zingen, trok De Poesje aan mijn oren en werd het “Volkstoneel” realiteit voor mij.

Jack Verstappen

Jack slaagt er als geen ander in om op zijn ongeëvenaarde vertelwijze het Antwerpen van vroeger met zijn revues, zijn Hippodroom en amusements theater - ja, toen al, Ruud De Ridder, - te doen herleven.

Elke bladzijde ademt het verleden uit. Maar, geen belegen verleden, waar op teruggekeken wordt door iemand die de toekomst niet bemint - integendeel. Een verleden dat het fundament heeft gelegd voor het theater van vandaag. Voor het amusements theater zowel als het experimentele, voor de travestieshows, de vele liefhebberskringen, de cafétheater-tjes die eigenlijk een voortzetting zijn van de traditie van het café-chantant... Van de musicals, die niet toevallig in Antwerpen hun hergeboorte kenden in hun huidige vorm.

Zonder afbreuk te doen aan het literaire talent van Jack, dient echter ook stilgestaan te worden bij de talloze illustraties die de tekst aanvullen.

Perfect gekozen, niet opdringerig en toch onmisbaar. Een stuk verloren Antwerpen, een stuk vervlogen Antwerpen, wordt hierdoor tastbaar. Dank zij de samenwerking tussen het “Comité Sint-Andrieskwartier herleeft” en Jack, een samenwerking die trouwens al niet meer aan zijn proefstuk toe is en in het verleden al mooie kindjes heeft gebaard, leeft het oude speelse Antwerpen ook in de oude foto's van affiches, gebouwen en artiesten verder.

Jack is een volksschrijver. Sommigen zullen hier misschien een negatieve connotatie aan geven, maar dat is onterecht. Jacks proza wordt door iedereen gemaakt, van literatuurkenner tot occasioneel lezer, en die grote verscheidenheid in lezers maakt hem tot een schrijver voor iedereen, in de ware traditie van Conscience en Streuvels en Claes.

Zoals u gemerkt hebt, dames en heren, spreek ik niet over Jack in de verleden tijd. Net zoals zijn illustere collega-schrijvers leeft hij voor altijd. In onze harten, en ... in zijn ontelbare verhalen, zijn toneelstukken, zijn neergetekende observaties en zijn gedichten.

Ik citeer Jack op de eerste bladzijde van zijn laatste werk:

“Men kan zich de vraag stellen wat er blijft van de roem van een acteur of een zanger. Soms een naam, een spoor, een begrip, een anekdote, soms helemaal niets. Toch lijkt het ons interessant om zoveel mogelijk van hen te bewaren, om hun bestaan te herinneren, om een beeld, zij het onvolledig, van hun artistieke bedrijvigheid op te hangen.”

Jack, ik beloof je... Jij, die mij in je laatste brief, toen je mijn vervolgverhaal in de Gazet van Sint-Andries had gelezen, blij en fier "Jouw opvolger in de volkse vertelkunst" noemde, een eer die ik mijns inziens nog moet verdienen,...

Ik beloof je, van jou zal meer blijven hangen dan een vluchtige anekdote. Daar heb je zelf voor gezorgd. Jij hebt geschiedenis geschreven. Op papier en in vele harten.

Je vriend, Knarf

Knarf Van Pellecom

HISTORISCH OVERZICHT VAN 100 JAAR HARMONIE "ARBEID EN KUNST"

DEEL 2

WELKE NAAM ?

Muzieklessenaars konden nog niet worden gekocht. Dan maar een ladder zo geplaatst dat de muzikanten er de partituren van Henri Cauwenbergh konden op aanbrengen. Men startte met een dertigtal muzikanten, vooral gerecruteerd onder de metaalbewerkers en diamantslijpers. Nu moest de harmonie nog een naam krijgen. Eerst meende het bestuur, onder voorzitterschap van Jan Bens, dat de harmonie "Zuid Vooruit" moest heten, maar een volgende vergadering besliste daar anders over en men koos de naam "Socialistische Harmonie Arbeid en Kunst". In januari 1904 deed "Arbeid en Kunst" zijn eerste propagandauitstap door de stad. De harmonie bewees al onmiddellijk vele diensten bij de opluistering van propagandaoptochten en feesten.

MUZIEKINSTRUMENTEN OP KREDIET !

In 1905 moesten de tweedehandsinstrumenten vervangen worden en zag men zich gedwongen nieuwe instrumenten te kopen. Dit vergde heel wat financiële middelen en die had men onvoldoende. Men toog daarom met vier man van het bestuur naar de muziekinstrumentenfabrikant Van Engelen te Lier. Dit om te onderhandelen of het mogelijk zou zijn muziekinstrumenten op

afbetaling te kunnen kopen. Aangezien er maar 25 frank per maand kon afbetaald worden, was het de vraag of de fabrikant hiermede akkoord zou gaan. Tot ieders verbazing ging hij op het voorstel in. Dertig nieuwe instrumenten kwamen alzo in het bezit van de nog zeer jonge harmonie. Door de inrichting van een grote tombola, die een overweldigend succes kende en nog vele andere activiteiten, waren de schulden vlug vereffend. In 1908 zou Albert Rodens de nieuwe dirigent van "Arbeid en Kunst" worden. Deze dirigent zou in 1912 op het Kiel de socialistische harmonie "Strijd voor 't Recht" gaan leiden die voor het eerst in het openbaar optrad.

Tekst: Guido Mannaerts

WIST GE ...?

- dat onze variété-avond van 23 april een groot succes kende ? Gedichten werden voorgelezen van Tony Rombouts, Gust Van Brussel en Jack Verstappen.

Liedjes van Dario Fo in een bewerking van Wannes Van de Velde werden gebracht door de zanggroep "Muzant". Het ensemble "Eigen Wijs" zong volkse composities van Paul Van Duren.

ensemble "Eigen Wijs"

Diamontages toonden Antwerpen en de volksfiguren uit het Sint-Andrieskwartier.

Lutje Visterin en Nelly D'Hondt lieten het bomvolle Multatuli-theater mee deinen en zingen !

- dat "Liefhebber" tijdens de Week van de Amateurkunsten het kunstproject "De Wall" organiseerde ? In de "sprekende muur" van Sint-Andries toonde ons comité ook een stukje "wall" naast de andere verenigingen uit de wijk.

St.- Michielsabdij 1737

- dat het Heilig Bloeddoek dat in de 17de eeuw in de Sint-Michielsabdij bewaard werd, overgebracht is naar Hoogstraten? Op zondagen 26 mei en 2 juni werd het Heilig Bloeddoek uit de Sint-Catharinakerk gehaald en getoond tijdens een processie.

THEATERAGENDA VAN DE 4DE WIJK

- MULTATULI-THEATER. Lange Vlierstraat 5

Elke vrijdag en zaterdag om 20.30 uur van 13/09/02 tot en met 30/11/02:

"BOTER BIJ DE VIS" een komedie van Michael Cooney.

Elke vrijdag en zaterdag om 20.30 uur van 13/12/02 tot en met 22/02/03:

"WAAROM BLIJF JE NIET ONTBIJTEN ? " een komedie van Gene Stone en Ray Cooney.

Reservatie: woe en do van 15.00 uur tot 18.30 uur, vrij en za van 17.00 tot 20.00 uur 03/231 68 14.

- AUGUSTIJNERTHEATER. IJzerenwaag 6

Speeldata: 28 en 29 september, 4 en 5 oktober 2002:

"PUNTWEDERIK" een komedie van Peter Van Straaten.

Speeldata: 16, 17, 22 en 23 november 2002:

"HET MANNION MYSTERIE" een thriller van Philip Weathers.

Speeldata: 11, 12, 17 en 18 januari 2003:

"EN ALLES BLEEF BIJ HET OUDE" poëtisch toneelspel van Angela Huth.

Reservatie: 03/541 00 13 na 16.00 uur.

ST. ANDRIES KWARTIER HERLEEFT !!

Tijdschrift nr. 90

Verantw. uitg.:
Guy Smulders
Schoytestraat 60
2000 Antwerpen

Rekeningnummer : BACOB St. Andries 789-5662440-83

e-mail : sah@antwerpen.be

COMITE ST.-ANDRIESKWARTIER HERLEEFT Korte Vlierstraat 7 - 2000 Antwerpen

Gratis verdeeld in het Sint-Andrieskwartier. Op naam : 5 euro per jaar.

HAVENRONDVAART

ZATERDAG 21 SEPTEMBER 14.30 UUR

Het "Museum aan de Stroom" organiseert 3 tentoonstellingen, waaronder één in het Volkskundemuseum. Onder de titel "Havenkwartier" evoceert men het leven aan de waterkant. Uit het archief van het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" exposeert men teksten en foto's, gebruiksvoorwerpen van dokwerkers en kledij van zakkennaaiers. Een fraaie catalogus kwam tot stand waarin documenten uit ons archief werden afgedrukt. Hij is te koop tijdens de openingsuren van het Volkskundemuseum aan de prijs van 10 euro. De tentoonstelling loopt nog tot 1 september.

Naar aanleiding van dit feit organiseert het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" een havenrondvaart op zaterdag 21 september. De Scheldetocht duurt 2 en

een half uur. De deelnameprijs bedraagt 10 euro per persoon. Kinderen, 60plussers en mindervaliden betalen 6,50 euro. Het vertrek is voorzien aan kaai 14 - Londenbrug te 14.30 uur. Wie met het openbaar vervoer komt neemt best bus 1 richting noord tot voor de Londenbrug.

U kan inschrijven tot en met 7 september, telefonisch via de nummers

03/231 64 34 of 03/234 32 42.

U kan ook betalen via de bank op rekeningnummer 789-5662440-83 tot 30 augustus.

Wij verwachten U !

IN MEMORIAM JACK VERSTAPPEN

VOORSTELLING VAN HET BOEKJE “ZINGEND EN SPELEND ANTWERPEN” DOOR KNARF VAN PELLECOM

Bij het lezen van “Zingend en Spelend Antwerpen” ging een nieuwe, deels onbekende wereld voor mij open.

Voor het eerst openbaarde het café-chantant zich aan mij, hoorde ik een kluchtzanger zingen, trok De Poesje aan mijn oren en werd het “Volkstoneel” realiteit voor mij.

Jack Verstappen

Jack slaagt er als geen ander in om op zijn ongeëvenaarde vertelwijze het Antwerpen van vroeger met zijn revues, zijn Hippodroom en amusements theater - ja, toen al, Ruud De Ridder, - te doen herleven.

Elke bladzijde ademt het verleden uit. Maar, geen belegen verleden, waar op teruggekeken wordt door iemand die de toekomst niet bemint - integendeel. Een verleden dat het fundament heeft gelegd voor het theater van vandaag. Voor het amusements theater zowel als het experimentele, voor de travestieshows, de vele liefhebberskringen, de cafétheater-tjes die eigenlijk een voortzetting zijn van de traditie van het café-chantant... Van de musicals, die niet toevallig in Antwerpen hun hergeboorte kenden in hun huidige vorm.

Zonder afbreuk te doen aan het literaire talent van Jack, dient echter ook stilgestaan te worden bij de talloze illustraties die de tekst aanvullen.

Perfect gekozen, niet opdringerig en toch onmisbaar. Een stuk verloren Antwerpen, een stuk vervlogen Antwerpen, wordt hierdoor tastbaar. Dank zij de samenwerking tussen het “Comité Sint-Andrieskwartier herleeft” en Jack, een samenwerking die trouwens al niet meer aan zijn proefstuk toe is en in het verleden al mooie kindjes heeft gebaard, leeft het oude speelse Antwerpen ook in de oude foto's van affiches, gebouwen en artiesten verder.

Jack is een volksschrijver. Sommigen zullen hier misschien een negatieve connotatie aan geven, maar dat is onterecht. Jacks proza wordt door iedereen gemaakt, van literatuurkenner tot occasioneel lezer, en die grote verscheidenheid in lezers maakt hem tot een schrijver voor iedereen, in de ware traditie van Conscience en Streuvels en Claes.

Zoals u gemerkt hebt, dames en heren, spreek ik niet over Jack in de verleden tijd. Net zoals zijn illustere collega-schrijvers leeft hij voor altijd. In onze harten, en ... in zijn ontelbare verhalen, zijn toneelstukken, zijn neergetekende observaties en zijn gedichten.

Ik citeer Jack op de eerste bladzijde van zijn laatste werk:

“Men kan zich de vraag stellen wat er blijft van de roem van een acteur of een zanger. Soms een naam, een spoor, een begrip, een anekdote, soms helemaal niets. Toch lijkt het ons interessant om zoveel mogelijk van hen te bewaren, om hun bestaan te herinneren, om een beeld, zij het onvolledig, van hun artistieke bedrijvigheid op te hangen.”

Jack, ik beloof je... Jij, die mij in je laatste brief, toen je mijn vervolgverhaal in de Gazet van Sint-Andries had gelezen, blij en fier "Jouw opvolger in de volkse vertelkunst" noemde, een eer die ik mijns inziens nog moet verdienen,...

Ik beloof je, van jou zal meer blijven hangen dan een vluchtige anekdote. Daar heb je zelf voor gezorgd. Jij hebt geschiedenis geschreven. Op papier en in vele harten.

Je vriend, Knarf

Knarf Van Pellecom

HISTORISCH OVERZICHT VAN 100 JAAR HARMONIE "ARBEID EN KUNST"

DEEL 2

WELKE NAAM ?

Muzieklessenaars konden nog niet worden gekocht. Dan maar een ladder zo geplaatst dat de muzikanten er de partituren van Henri Cauwenbergh konden op aanbrengen. Men startte met een dertigtal muzikanten, vooral gerecruteerd onder de metaalbewerkers en diamantslijpers. Nu moest de harmonie nog een naam krijgen. Eerst meende het bestuur, onder voorzitterschap van Jan Bens, dat de harmonie "Zuid Vooruit" moest heten, maar een volgende vergadering besliste daar anders over en men koos de naam "Socialistische Harmonie Arbeid en Kunst". In januari 1904 deed "Arbeid en Kunst" zijn eerste propagandauitstap door de stad. De harmonie bewees al onmiddellijk vele diensten bij de opluistering van propagandaoptochten en feesten.

MUZIEKINSTRUMENTEN OP KREDIET !

In 1905 moesten de tweedehandsinstrumenten vervangen worden en zag men zich gedwongen nieuwe instrumenten te kopen. Dit vergde heel wat financiële middelen en die had men onvoldoende. Men toog daarom met vier man van het bestuur naar de muziekinstrumentenfabrikant Van Engelen te Lier. Dit om te onderhandelen of het mogelijk zou zijn muziekinstrumenten op

afbetaling te kunnen kopen. Aangezien er maar 25 frank per maand kon afbetaald worden, was het de vraag of de fabrikant hiermede akkoord zou gaan. Tot ieders verbazing ging hij op het voorstel in. Dertig nieuwe instrumenten kwamen alzo in het bezit van de nog zeer jonge harmonie. Door de inrichting van een grote tombola, die een overweldigend succes kende en nog vele andere activiteiten, waren de schulden vlug vereffend. In 1908 zou Albert Rodens de nieuwe dirigent van "Arbeid en Kunst" worden. Deze dirigent zou in 1912 op het Kiel de socialistische harmonie "Strijd voor 't Recht" gaan leiden die voor het eerst in het openbaar optrad.

Tekst: Guido Mannaerts

WIST GE ...?

- dat onze variété-avond van 23 april een groot succes kende ? Gedichten werden voorgelezen van Tony Rombouts, Gust Van Brussel en Jack Verstappen.

Liedjes van Dario Fo in een bewerking van Wannes Van de Velde werden gebracht door de zanggroep "Muzant". Het ensemble "Eigen Wijs" zong volkse composities van Paul Van Duren.

ensemble "Eigen Wijs"

Diamontages toonden Antwerpen en de volksfiguren uit het Sint-Andrieskwartier.

Lutje Visterin en Nelly D'Hondt lieten het bomvolle Multatuli-theater mee deinen en zingen !

- dat "Liefhebber" tijdens de Week van de Amateurkunsten het kunstproject "De Wall" organiseerde ? In de "sprekende muur" van Sint-Andries toonde ons comité ook een stukje "wall" naast de andere verenigingen uit de wijk.

St.- Michielsabdij 1737

- dat het Heilig Bloeddoek dat in de 17de eeuw in de Sint-Michielsabdij bewaard werd, overgebracht is naar Hoogstraten? Op zondagen 26 mei en 2 juni werd het Heilig Bloeddoek uit de Sint-Catharinakerk gehaald en getoond tijdens een processie.

THEATERAGENDA VAN DE 4DE WIJK

- MULTATULI-THEATER. Lange Vlierstraat 5

Elke vrijdag en zaterdag om 20.30 uur van 13/09/02 tot en met 30/11/02:

"BOTER BIJ DE VIS" een komedie van Michael Cooney.

Elke vrijdag en zaterdag om 20.30 uur van 13/12/02 tot en met 22/02/03:

"WAAROM BLIJF JE NIET ONTBIJTEN ? " een komedie van Gene Stone en Ray Cooney.

Reservatie: woe en do van 15.00 uur tot 18.30 uur, vrij en za van 17.00 tot 20.00 uur 03/231 68 14.

- AUGUSTIJNERTHEATER. IJzerenwaag 6

Speeldata: 28 en 29 september, 4 en 5 oktober 2002:

"PUNTWEDERIK" een komedie van Peter Van Straaten.

Speeldata: 16, 17, 22 en 23 november 2002:

"HET MANNION MYSTERIE" een thriller van Philip Weathers.

Speeldata: 11, 12, 17 en 18 januari 2003:

"EN ALLES BLEEF BIJ HET OUDE" poëtisch toneelspel van Angela Huth.

Reservatie: 03/541 00 13 na 16.00 uur.

SINT-ANDRIESKWARTIER HERLEEFT

Het comité "Sint-Andrieskwartier herleeft" is een vereniging die in 1975 gesticht werd met als doel de folklore, de historiek en de cultuur in de toenmalige vierde wijk weer onder de aandacht van wijkbewoners en sympathisanten te brengen.

In het oprichtingsjaar werd een expo gehouden n.a.v. het beëindigen van de restauratiewerken aan de Sint-Andrieskerk, gekoppeld aan een tentoonstelling met werken van Pol Morel, volksschilder uit de wijk.

Het comité organiseerde 16 folklorestoeten en 8 rally's door het Sint-Andrieskwartier. Van volksfiguur Henri Van Aken werd een wijkreus gemaakt, Zotte Rik, die gedoopt werd met als meter Leona Detiège. De reus werd opgenomen in de Europese Reuzencommissie. I.s.m. de Syndicale Unie voor het Brood-, Banket-, Chocolade- en IJsbedrijf werd een "reuzenrecept" door de bakkers van het Sint-Andrieskwartier gebakken. Zotte Rik-vormen werden in beukenhout gebeiteld en de volksfiguur werd in haakwerk uitgevoerd.

Stadsgidsen leidden geïnteresseerden rond in de herfst- en winterwandeling en in de Conscience-, de Willem van Oranje-, de Lode Zielens- en de constance Teichman-wandeling. Bijhorende brochures werden samengesteld.

Tweemaal speelde het comité een avondvullend toneelstuk. Vertelavonden rond Jhon Wilms, Theodoor Van Rijswijck, Hendrik Conscience, Victor Driessens, Jack Verstappen en Lode Sebrechts hadden de bedoeling de wijkbewoners en sympathisanten op een aangename wijze met het werk van deze Vlamingen in contact te brengen.

N.a.v. het 460 jarig bestaan van de Sint-Andrieskerk werd een jubileumconcert in de parochiekerk gegeven. We brachten een geleid bezoek aan het kasteel van Anholt, het slot van de Prins van Salm-Salm in het duitse Isselburg. We hielpen mee tot het tostandkomen van de boekjes "Conscience, een leven in een notendop" en "De Parocie van Plezier".

In 1933 kregen we uit handen van burgemeester Quagebuer van Alveringem de Tweejaarlijkse Prijs voor Folklore voor de uitbouw van een folkloristisch archief en voor de georganiseerde volkse en culturele manifestaties.

N.a.v. de 400ste verjaardag van Constantijn Huygens leidde Dr. H.M.Hermkens ons langs de route die Trijntje Cornelis liep in de wijk. Er werd tevens een gedenksteen voor deze toneelschrijver ingehuldigd op de Th. Van Rijswijckplaats waar de monoloog uit het toneelstuk werd gebracht.

N.a.v. de 150ste sterfdag van Th. Van Rijswijck werd de Van Rijswijck-cantate gebracht aan de voet van zijn stanbeeld door kinderkoor en harmonie.

Tentoonstellingen werden voorgesteld rond straten en volksfiguren uit de wijk en rond Pieter Pauwel Rubens, wiens atelier in de Kloosterstraat was. Er werd een uitwisselingsproject gerealiseerd met de Rotterdamse wijk "COOL" en tot slot werd een heuse langspeelfilm verwezenlijkt met als titel "Sint-Andries, een wereld in een stadswijk".

